

Vuosikatsaus 2016

RAISIO OYJ

RAISIO-KONSERNI 2016

KANSAINVÄLINEN KASVIPOHJAISEN RAVINNON ERITYISOSAAJA

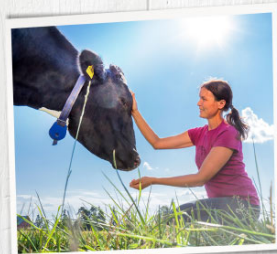

LISTATTU YHTIÖ, JOLLA
39 000
OSAKKEENOMISTAJAA

10
VUOTTA PERÄKKÄIN
NOUSEVA OSINKO*

*Mikäli yhtiökokous hyväksyy hallituksen
osinkoesityksen vuodelta 2016

TUNNETTUJA ELINTARVIKEBRÄNDEJÄ

TUNNETTUJA REHUBRÄNDEJÄ

BENEMILK

Raision kannattavuus hyvä, painopiste kasvuun

Raision vuonna 2016 tekemä 50,7 miljoonan euron vertailukelpoinen liiketulos oli hyvä suoritus tilanteessa, jossa Ison-Britannian punnan kurssimuutosten negatiivinen vaikutus liiketulokseemme oli vajaat kolme miljoonaa euroa ja liikevaihtoon noin 20 miljoonaa euroa. Vertailukelpoisin valuuttakurssein Raisio olisi tehnyt selvästi vuotta 2015 paremman vertailukelpoisen liiketuloksen.

Raision hallitus esittää yhtiökokoukselle, että vuodelta 2016 maksetaan osinkoa 17 senttiä osakkeelta. Mikäli yhtiökokous hyväksyy osinkoesityksen, Raisio on nostanut osinkoaan yhtäjaksoisesti kymmenen vuoden ajan. Se on pörssiyritykselle harvinainen saavutus.

Hallitus esittää kymmenettä peräkkäistä osingonnostoa

Tavoitteena kannattava kasvu

Raision hallitus on käynnistänyt työn konsernin strategian uudistamiseksi. Strategia luo pohjan Raision tulevaisuuden kasvulle ja menestykselle. Hallituksen tavoitteena on, että strategiatyö on valmis toukokuun 2017 aikana. Yksi keskeinen teema on kääntää Brändit-yksikön liikevaihdon lasku takaisin kasvun tielle.

Vuonna 2017 Raisio tulee toteuttamaan investointeja brändeihin, tuotekonsepteihin, myyntiin ja markkinointiin sekä toimintansa tehostamiseen. Näin luodaan pohjaa tulevien vuosien kasvulle ja menestykselle. Valuuttakursseilla on jatkossakin merkittävä vaikutus Raision liikevaihtoon ja -tulokseen.

*Raision tavoitteena
kannattava kasvu*

Megatrendit luovat mahdollisuuksia Raisiolle

Raisio on kansainvälinen toimija, jolle globaalit megatrendit ovat ennen kaikkea mahdollisuus. Kestävästi tuotettu, terveellinen, laadukas ja turvallinen ruoka liittyvät moniin megatrendeihin. Globaaleja megatrendejä ovat muun muassa väestönkasvu, ikääntyminen, kaupungistuminen, kestävä kehitys ja digitalisaatio.

Raisio tunnetaan innovaatioistaan, jotka ovat edistävätkä kestäväää ja laadukasta vilja-, maito- ja kalaketjua, ovat terveellisiä sekä vastaavat kuluttajien ja asiakkaiden tarpeisiin.

Välipalasyömisestä yleistymisen on jatkossakin yksi Raision mahdollisuuksista. Yhä suurempi osa päivittäisestä ruoasta on jo välipaloja, koska ruokailutottumukset muuttuvat ja mahdollisuudet perinteiseen ateriaritmiin vähenevät yhä liikkuvamman elämäntavan myötä. Välipalojen kysyntä siirtyy valmiisiin ja helppoihin tuotteisiin, joissa energian laadulla ja terveellisyydellä on yhä suurempi merkitys.

Vastuullinen toiminta edistää myös kannattavuutta

Aloitimme Raision kaikkia toimintoja koskevan kolmevuotisen vastuullisuusohjelmamme toteuttamisen vuoden 2016 alussa. Ohjelman teemat – kestävä ruokaketju, terveellisempi ruoka sekä työturvallisuus ja -hyvinvointi – rakentavat meille kaikille parempaa tulevaisuutta. Jatkamme tuloksellista työtämme ihmisten, eläinten ja ympäristön hyvinvoinnin eteen.

*Hyvinvointia ihmisille,
eläimille ja ympäristölle*

Raisio sitoutui vuonna 2016 YK:n Global Compact -vastuullisuusaloitteeseen ja sen kymmeneen periaatteeseen, jotka koskevat ihmisoikeuksia, työsuhteita, ympäristöä ja lahjontaa. Jatkamme näiden periaatteiden edistämistä omassa toiminnassamme ja arvoketjussamme.

Haluan kiittää Raision henkilöstöä määrätietoisesta ja hyvin tehdystä työstä asiakkaiden ja yhtiön hyväksi. Yhdessä toimimalla aikaansaatamme kannattavaa kasvua ja teemme Raisiosta yhden Suomen parhaista työpaikoista.

Jarmo Puputti
toimitusjohtaja
Raisio Oyj

Toimintaympäristö

Raisio on monialakonserni, jonka toimintaan vaikuttavat kansainväliset ja paikalliset, taloudelliset ja poliittiset tapahtumat, linjaukset ja näkymät. Raision vahvuuksia ovat ruokaketjun monipuolinen osaaminen, kuluttaja- ja asiakastarpeiden ymmärrys sekä kestävä kehitys tukevat innovaatiot. Raision liiketoiminta-alueet ovat välipalat, terveysvaikutteiset elintarvikkeet, makeiset, naudan- ja kalanrehut sekä viljakauppa.

Raisio = Brändit ja Raisioagro

	Brändit	Raisioagro
Avainluvut 2016	• Liikevaihto 320 M€ • Liiketulos* 50,5 M€	• Liikevaihto 127 M€ • Liiketulos* 3,7 M€
Tuotteet	• Benecol • Terveelliset ja ekologiset välipalat • Makeiset	• Naudan- ja kalanrehut • Tuotantopanokset ja -tarvikkeet • Viljakauppa
Toimintatapa	• Kuluttajille • Kansainvälistä	• Suoraosto ja -myynti • Paikallista
Kilpailuedut	• Brändit • Innovaatiot • IPR	• Ruokintaosaaminen • Innovaatiot • Internet of Farming

* Vertailukelpoinen liiketulos

Brexit luo epävarmuutta

Ison-Britannian kesäkuussa 2016 pidetyn kansanäänestyksen seurauksena maa tulee todennäköisesti eroamaan Euroopan unionista. Eron yksityiskohdat ovat avoimia ja päätöksestä johtuvan epävarmuuden arvioidaan heikentävän paitsi Ison-Britannian myös koko euroalueen kasvunäkymiä sekä aiheuttavan edelleen voimakasta vaihtelua punnan kurssiin.

Kolesterolia alentavien terveysvaikutteisten elintarvikkeiden myynnin heilahtelut Raision markkina-alueilla Euroopassa jatkuivat ja koko kategoria laski hienoisesti. Isossa-Britanniassa Benecol oli ainoa brändi, joka koko levitekategorian laskusta huolimatta paransi asemaansa. Briteissä jatkui vähittäiskaupan tiukka kilpailu ja kuluttajien hintatietoinen ostokäyttäytyminen. Vähemmän sokeria ja suolaa sisältävien tuotteiden kysyntä kasvoi, sillä Isossa-Britanniassa jatkui vilkas julkinen keskustelu aiheesta.

*UK:ssa Benecol-levitteiden
myynti kasvoi
levitekategorian laskusta
huolimatta*

Vähittäiskauppa murroksessa

Suomessa vähittäiskaupan myynti kasvoi hieman ja kasvun ennustetaan jatkuvan maltillisena vuonna 2017 ostovoiman ja työpaikkojen kasvun hitaudesta johtuen. Vähittäiskauppa jatkoi ns. halpuuttamista. Terveellisten ja ekologisten välipalojen kysyntä kasvoi ruokailutottumusten muuttuessa.

Puolassa kolesterolia alentavien levitteiden volyymi kasvoi mittavan promootiomyyntin tukemana. Puolalaiset kuluttajat arvostavat perinteisesti voita sisältäviä levitteitä.

Benecol-tuotteiden potentiaalisilla uusilla markkina-alueilla Aasiassa terveysvaikutteisten elintarvikkeiden lupa-prosessit vaihtelevat suuresti maittain ja muutamat maat ovat tiukentaneet lupaprosessejaan. Raisio on toteuttanut lisenssipartnereidensa kanssa useita onnistuneita regulaatioprosesseja.

*Terveellisten ja ekologisten
elintarvikkeiden kysyntä
kasvoi*

Ison-Britannian makeismarkkinoilla kuluttajakysyntä oli tasaista niissä tuoteryhmissä, joissa Raisiolla on tuotteita. Euroopan markkinoilla vähittäiskauppaketjut lanseerasivat aktiivisesti uusia pehmeitä hedelmämakeisia private label

-tuotteina.

Suomessa maitotilojen rakennemuutos jatkui

Suomen naudanrehujen markkinoilla ei tapahtunut suuria muutoksia, sillä maitotilojen määrän vähentymisestä huolimatta lypsylehmien määrä ei laskenut samassa suhteessa.

Maidosta maksettava alempi hinta ja tilojen haasteellisempi taloudellinen asema lisäsivät edullisempien rehujen kysyntää ja kiristivät kilpailua. Venäjän kehittäessä aktiivisesti omaa maitoketjuaan avautui konsultoivalle rehumyynnille uusia mahdollisuuksia.

Kasvatetun kalan kysyntä kasvussa

Itämeren alueen kalanrehujen markkinat olivat vakaat. Muutokset olivat enemmänkin kasvuolosuhteista johtuvia. Globaali punalihaisten kalojen hintojen nousu näkyi myös Suomessa. Hintojen nousu johtui Chilen lohentuotannon ongelmista, jotka ovat romahduttaneet maan oman tuotannon. Kasvatetun kalan vaje on globaaleilla markkinoilla paikattu Norjan lohella, joka on päätuote myös Suomen markkinoilla. Norjan lohien kuluttajahinnan nousu veti nousuun myös kotimaisen kirjolohien hinnan.

*Kala on yhä suosituimpi
proteiinin lähde*

Raisioaqua on kalanrehujen vastuullinen edelläkävijä Suomessa. Baltic Blend -kalanrehun kehittäminen ja lanseeraus edistää entisestään kalankasvatuksen vastuullisuutta ja pienentää ympäristökuormitusta.

Benecol alentaa kolesterolia tehokkaasti

Benecol on jo 20-vuotias kolesterolia alentava brändi sekä yksi maailman ensimmäisistä terveysvaikutteisista elintarvikkeista. Tänä päivänä Benecol on jo kymmenien miljoonien kuluttajien apuna kolesterolin alentamisessa lähes 30 eri maassa.

Raisio jatkaa panostusta globaalin lisenssipartneriverkoston laajentamiseen. Raisio myy lisenssikumppaneilleen ainutlaatuista Benecol-tuotteiden ainesosaa, kasvistanoliesteriä.

Lisenssikumppanit myyvät ja markkinoivat kasvistanoliesteristä valmistettuja Benecol-tuotteita omilla markkina-alueillaan.

Lisensointiliiketoiminnan rinnalla Raisio myy ja markkinoi itse Benecol-tuotteita kuluttajille kuudessa maassa, joita sanotaan

Raision kotimarkkinoiksi. Viime vuodet Raisio on voinut kehittää Benecol-brändiä entistäkin läheisemmässä yhteistyössä kuluttajien kanssa hankittuaan brändin takaisin pitkäaikaiselta lisenssikumppaniltaan Johnson & Johnsonilta Isossa-Britanniassa, Irlannissa ja Belgiassa.

Raisio panostaa Benecol-brändiinsä.

Benecolia suositellaan laajasti

Benecol-tuotteiden ainesosan, kasvistanoliesterin, tehon varmistaa yli 70 tieteellistä tutkimusta. Lisäksi EU on myöntänyt sille vahvimman mahdollisen terveysväittämän ensimmäisten joukossa. Johtavat ruokaturvallisuuden viranomaiset, kuten EFSA Euroopassa ja FDA USA:ssa, sekä asiantuntijaorganisaatiot, kuten Atherosclerosis Society ja European Society of Cardiology suosittelevat Benecolin käyttöä.

Benecol on helppo ja tehokas keino kolesterolin alentamiseen.

Uusia tuotteita kehitteillä

Kolesterolia alentavan vaikutuksen saamiseksi Benecol-tuotteita tulee käyttää päivittäin. Raisio haluaa varmistaa, että Benecolin käyttö on kuluttajalle mahdollisimman vaivatonta. Kuuntelemme tarkasti kuluttajia, jotta voimme vastata nykyisiin ja tuleviin kuluttajatarpeisiin.

Koska kolesteroli ei ole ainoa kuluttajia kiinnostava asia terveyden osalta, haluaa Benecol olla mukana kuluttajien päivittäisissä valinnoissa tukeakseen heidän kokonaisvaltaista hyvinvointiaan. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tarjoamme toisaalta uusia ajatuksia ja ohjausta terveellisiin elämäntapoihin liittyen ja toisaalta tuomme markkinoille elintarvikkeita, jotka paitsi maistuvat hyvältä myös sopivat monien elämäntapaan. Esimerkkeinä uusi Benecol Soft Chew -ravintolisä, joka on helppo ottaa mukaan matkalle, sekä vähemmän rasvaa ja sokeria sisältävät jogurtit.

Uutuus: Benecol Soft Chew

Raisio keskittyy Benecol-tuotteiden valikoiman laajentamiseen, jotta tuotteiden käyttö tulee mahdolliseksi yhä useammille kuluttajille. Jatkamme työtämme, jotta yhä uudet kuluttajat, joilla on kohonnut kolesteroli, mieltävät Benecolin selkeämmin terveelliseksi elintarvikkeeksi.

Kuluttajien ostokäyttäytyminen on muuttumassa ja Raisio tulee enenevässä määrin panostamaan myös uusiin jakelukanaviin. Näin kuluttajat voivat ostaa päivittäiset Benecol-tuotteensa sieltä, missä he muutenkin asioivat.

Uusia mahdollisuuksia kolesterolin alentamiseen

Benecol-brändin visio on maailmanlaajuisesti tarjota kuluttajille innovatiivisia ratkaisuja, jotka auttavat heitä alentamaan kolesterolia. Muutokset, joita olemme tehneet vuoden 2016 aikana brändiaviestintään, tuotevalikoimaan ja tuotteiden saatavuuteen ovat jo tuottaneet tuloksia. Sekä Benecolin markkinaosuus että käyttäjämäärät ovat

kasvussa kaikilla merkittävillä markkinoilla. Tämä on hyvä osoitus siitä, että 20-vuotias Benecol-brändi on edelleen voimissaan. Huolellinen työ, jota Raisio on tehnyt Benecolin edistämiseksi, varmistaa sen kasvun myös tulevaisuudessa.

*Benecolin visio on tarjota
kuluttajille innovatiivisia
ratkaisuja
maailmanlaajuisesti.*

Elovena vastaa kuluttajien välipalatarpeisiin

Kuluttajien arjen muututtua liikkuvammaksi ja kiireisemmäksi, on välipalasyömisestä tullut entistäkin tärkeämpi tapa pitää huolta itsestään ja omasta jaksamisesta. Elovena-brändi kehittyy ja kasvaa kuluttajien tarpeet huomioiden.

Perinteisen ateriarhythmin mukainen syöminen ei ole tämän päivän aktiivisille kuluttajille aina mahdollista. Siitä syystä pidämme energiastasosta huolta siirtämällä nälkää välipaloilla tai jopa korvaamalla niillä aterioita. Helpot puolivalmiit ja valmiit ratkaisut auttavat yhä useampia kuluttajia päivän erilaisissa vaiheissa. Välipaloista saadaan tutkimusten mukaan jo noin 40 % päivittäisestä energiasta.

Kuluttajat arvostavat kauran hyviä ominaisuuksia

Kuluttajien entistä tärkeämmäksi valintakriteeriksi helppouden rinnalle on noussut välipalojen koostumus ja energian laatu. Kuluttajat ovat entistä tietoisempia kauran hyvistä ravitsemuksellisista ominaisuuksista; kuitupitoisuus, verensokerin tasapainottaminen ja pitkäkestoinen energia.

Perinteisten tuoteryhmien rajat ovat hämärtyneet välipalatarjonnan kasvaessa. Tänä päivänä välipalaksi mielletään kaikki valmiit ja puolivalmiit helppokäyttöiset ja helposti mukana kulkevat tuotteet. Kauratuotteiden markkinajohtajabrändi Elovena tarjoaa monipuolisia välipaloja laajennuttuaan perinteisestä aamiaisbrändistä moderniksi välipalabrändiksi.

Kilpailu välipalatuotteiden markkinoilla on kiristynyt samalla kun välipalaa valmistavien yritysten määrä on kasvanut. Kaupalle välipalat ovat yhä tärkeämpi kokonaisuus, johon panostetaan sekä tarjontaa kasvattamalla että ostamista helpottamalla. Ilman brändin ja tuotteiden tuomaa koettua lisäarvoa, ei kilpailussa ole mahdollisuutta menestyä.

Jo noin 40 % päivittäisestä energiasta saadaan välipaloista.

Elovena on monipuolinen välipalabrändi.

Raisio kehittää tuotteita kuluttajien tarpeisiin

Yli 5 000 kuluttajan haastatteluista hankittuja tietoja käytämme sekä brändien että tuotevalikoiman kehittämisen perustana. Kuluttajien arvostamien tekijöiden; jaksamisen turvaava hyvä energia, verensokerin vaihteluiden tasaamisen ja vatsan hyvinvoinnin rinnalla kasvavana valintatekijänä on kokonaisvaltainen hyvinvointi. Nykypäivän kuluttajille yhä tärkeämpiä valintakriteerejä ovat tuotteiden aitous, luonnollisuus ja yksinkertaisuus. Nämä tekijät tukevat hyvää tekevien ja luonnollisten kauratuotteiden menestystä.

Kaurasta on vuosien saatossa tullut hittiruokaa, jonka vuosittainen kulutus on jo 6 kiloa jokaista suomalaista kohden. Suomen kauratuotteiden markkinajohtajana Elovena on aikaansaanut suuren osan viime vuosien kulutuksen kasvusta. Elovena-brändin liikevaihdon kolminkertaistuminen viimeisen kymmenen vuoden aikana on osoitus hyvästä ja ajassa elävästä kehitystyöstä. Tällä hetkellä käytämme noin 40 % suomalaisesta elintarvikekaurasta.

Jatkamme kehitystyötä tuomalla kauran hyvää tekeviä ominaisuuksia yhä uusiin tuoteryhmiin.

*Kuluttajat arvostavat
aitoutta ja luonnollisuutta.*

Kaura kiinnostaa myös kansainvälisillä markkinoilla

Kauratuotteiden kansainvälinen kysyntä on kasvussa. Pohjoisen puhtaan ympäristön ja ainutlaatuisen ilmaston yhteisvaikutuksena kasvava kaura kiinnostaa yhä useammalla markkinalla. Jo yli kaksikymmentä vuotta Raision Nordic-brändin kauratuotteita on viety menestyksekkäästi mm. Venäjälle. Uudistunut Nordic-brändi herättää tutkimusten mukaan suurta kiinnostusta myös Länsi-Euroopassa ja tuleamme lanseeraamaan Nordic-kauratuotteita uusille markkinoille.

Makeisten kysyntä jatkui tasaisena

Euroopan makeismarkkinat ovat kypsät. Pehmeiden hedelmämakeisten ja free from -makeisten kysyntä kasvoi. Raision kotimarkkinoilla Isossa-Britanniassa ja Tšekissä kilpailu suurten, kansainvälisten makeisvalmistajien kanssa jatkui tiukkana.

Raisio valmistaa makeisia Isossa-Britanniassa ja Tšekissä. Isossa-Britanniassa valmistettavat makeiset myydään suurelta osin kotimarkkinoilla, kun taas Tšekissä valmistettavia pehmeitä hedelmämakeisia viedään yli 30 maahan kotimaan myynnin lisäksi. Raisiolla on tunnettuja omia brändejä, minkä lisäksi yhtiö on sopimuskumppaneidensa ja vähittäiskaupan omien brändituotteiden monipuolinen ja kustannustehokas valmistaja.

Ison-Britannian makeismarkkinoilla kuluttajakysyntä oli tasaista niissä tuotekategorioissa, joissa Raisiolla on tuotteita. Euroopan markkinoilla vähittäiskauppakettajat lanseerasivat aktiivisesti uusia pehmeitä hedelmämakeisia private label -tuotteina.

Pehmeiden hedelmämakeisten kysyntä jatkoi kasvuaan, minkä ansiosta kasvun mahdollisuudet ovat hyvät. Raisio jatkaa brändituotteidensa valikoiman laajentamista uutuustuotteilla tarjoten kuluttajille mielenkiintoisia vaihtoehtoja ja partnereilleen kustannustehokkuutta.

Raisioagro on ruokinnan huippuosaaja

Raisioagron kyky innovoida kestäväää kehitystä edistäviä ja asiakastarpeeseen vastaavia tuotteita on yhtiön vahvuus. Tilojen tarpeiden mukaiset laadukkaat rehut ja ruokintaosaaminen parantavat tilojen tavoitteiden mukaista kannattavuutta varmistaen samalla eläinten terveyttä.

Maitotilojen rakennemuutos jatkui Suomessa

Suomen maitotilojen määrän vähenemisestä huolimatta lypsylehmien määrä ei olennaisesti vähentynyt, sillä osa tiloista toteutti laajennusinvestointeja. Keskeisin rehumarkkinaa vaikuttanut muutos oli seosrehutilojen ja lypsyrobottitilojen määrän kasvun jatkuminen. Seosrehuruokinta tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikki rehukomponentit sekoitetaan säilörehuun eli lehmille tarjotaan vain yksi rehuseos.

Maitotiloilla jatkui siirtymä lisäarvorehuista edullisempiin, matalamman lisäarvon rehuihin haasteellisen taloudellisen tilanteen jatkuessa. Merkittävimmät syyt maitotilojen haasteelliseen taloustilanteeseen ovat Venäjän asettama meijerituotteiden tuontikielto sekä sitä seurannut maidon tuottajahinnan lasku Suomessa.

Benemilk-lisäarvorehuja käyttävät pääasiassa lypsyrobottitilat, jotka ovat tyytyväisiä maidontuotantoon saamaansa lisäarvoon. Vuoden 2016 lopussa Benemilk-rehuja söi noin kuusi prosenttia Suomen kaikista lypsylehmistä.

Benemilk-rehuilla on vakiintunut asema Suomessa

Raisioagro ei lähtenyt mukaan aggressiiviseen hintakilpailuun vaan keskittyi myyntihenkilöstön osaamisen laajentamiseen, kohdennettuun markkinointiin ja asiakastarpeeseen vastaavan tuotevalikoiman kehittämiseen sekä digitaalisiin palveluihin.

Venäjän talouden haasteet ja maitotilojen maksuvalmiuden heikentyminen pienensivät Raisioagron naudanrehujen myyntiä Venäjälle. Venäjä investoi maan omaan maitoketjuun, jolloin tarve maidon laadun parantamiseen ja tuotostason nostamiseen lisäävät tarvetta ruokintaosaamisen konsultaatioon. Raisioagrolla on hyvät mahdollisuudet edistykseellisen ruokintaosaamisensa ansiosta lisätä vientiään Venäjälle.

Internet of Farming on digitaalista edelläkävijyyttä

Raisioagro jatkoi voimakasta panostusta digitaalisten palveluiden kehittämiseen. Osana Internet of Farming -hanketta Raisioagro muutti lypsyrobottiseurannan Tuotostutka-lypsyrobottiseurannaksi. Seurannassa oli vuoden 2016 lopussa jo 130 tilaa, joilla oli yhteensä yli 10 000 lehmää. Raisioagron reaaliaikaisen karjan ruokinnan optimoinnin myötä keskimääräinen maitotuotos on noussut lähes kuusi prosenttia.

Raisioaquan kalanrehut edistävät kestäväää kehitystä

Kasvatuskauden olosuhteilla on suuri merkitys vaihtolämpöisen kalan kasvatuksessa. Raisioaquan valikoimissa on kalanrehuja monille eri lajeille, mutta ylivoimaisesti suurin segmentti ovat kirjolohen rehut. Talvella kaloja ei käytännössä ruokita ylläpitoruokintaa enempää, joten kalanrehujen sesonki on keväästä syksyyn.

Raisioaqua on ainoa suomalainen kalanrehujen valmistaja. Suurimmat markkina-alueet ovat Suomi ja Luoteis-Venäjä. Viennin osuus kaikista valmistetuista kalanrehuista oli noin 60 prosenttia.

Raisioagron kalanrehuliiketoiminnan Raisioaquan edelläkävijyys perustuu tiiviiseen yhteistyöhön kalankasvattajien kanssa ja kestävään kehityksen mukaisesti innovaatioihin, joiden ansiosta kalankasvatuksen ympäristövaikutukset ovat pienentyneet merkittävästi.

*Baltic Blend on Raision
kalanrehuinnovaatio*

Raisioaqua lanseerasi kesällä 2016 Baltic Blend -kalanrehut ja vahvisti asemaansa ympäristöystävällisen kalankasvatuksen edelläkävijänä Suomen ja Luoteis-Venäjän markkinoilla. Baltic Blend -Itämerirehun kehittäminen ja lanseeraus olivat Raisioaquan vuoden suurin panostus.

Baltic Blend -rehuissa käytetään raaka-aineena Itämerestä kalastetusta silakasta ja kilohailista Suomessa jalostettua kalajauhoa ja -öljyä. Kalajauhoa ja -öljyä Raisioaquan rehuihin valmistaa merkittävä yhteistyökumppanimme Kemiön Kasnäsissä. Baltic Blend -rehujen myötä Itämereen ei tuoda ravinteita muualta.

Terveellistä ja vastuullista Benella Kirjolohta

Kestävästi tuotetun, ympäristöystävällisen Benella-kalan toinen myyntisesonki alkoi syyskuussa. Benella-kalat kasvatetaan Raisioaquan rehuilla ja laadukkaan kalan myyntituotot varmistavat kalankasvatuselinkeinon kannattavuutta.

Benella-kirjolohen pääsy suomalaisten ruokapöytiin nopeutui merkittävästi, kun Kesko aloitti sen jakelun lokakuussa 2016. Onnistuneen pilottijakson jälkeen Kesko laajensi jakelun nopeasti valtakunnalliseksi. Benella Kirjolohi on edelleen myös Stockmannin valikoimassa.

Benella-tuoteperhe laajeni kolmella uudella tuotteella. Raisioaqua on rakentanut Benella-kalojen kasvattamiseen sopimuskasvattajamallin, jonka ansiosta kuluttaja saa kaupan palvelutiskillä tiedon myynnissä olevan Benella-kalan kasvattajasta.

Benella on vastuullisesti kasvatettua suomalaista kirjolohta

Strategiset tavoitteet

Raisio visio on olla ekologisten ja terveellisten välipalojen edelläkävijä johtavilla brändeillä sekä kestävän ruokaketjun aktiivinen kehittäjä. Raision strategian ydin muodostuu kokonaisuudesta, johon kuuluvat innovaatiot sekä terveellisyys, ekologia ja välipalat. Tammikuussa 2017 Raision hallitus käynnisti työn konsernin strategian uudistamiseksi.

Raisio HEM-strategia

Raisio uudistaa strategiansa

Raision hallitus on käynnistänyt työn konsernin strategian uudistamiseksi. Strategia luo pohjan Raision tulevaisuuden kasvulle ja menestykselle. Hallituksen tavoitteena on, että strategiatyö on valmis toukokuun 2017 aikana.

Vuonna 2017 Raisio tulee toteuttamaan investointeja brändeihin, tuotekonsepteihin, myyntiin ja markkinointiin sekä toimintansa tehostamiseen. Näin luodaan pohjaa tulevien vuosien kasvulle ja menestykselle. Raision haasteena on erityisesti Brändit-toimintojen orgaaninen kasvu.

Raisio julkistaa uudistetun strategiansa toukokuussa 2017.

Raision missio:
Saving the planet and myself

Terveellisempiä vaihtoehtoja
Benecol tukee kuluttajia kolesterolin alentamisessa maailmanlaajuisesti. Tuomme kauran ja täysjyväviljojen terveyshyödyt välipaloihin sekä tarjoamme helppoja ja maistuvia vaihtoehtoja.

Kestävä ruokaketju
Edistämme ruokaketjun kestävyyttä käyttämällä vastuullisesti tuotettuja raaka-aineita ja pienentämällä tuotannon ympäristövaikutuksia. Tuotteen etikaaren huomioiva hiilijalanjälkimerkki on jo yli 20 tuotteessamme.

Innovatiivinen edelläkävijä
Ainutlaatuinen Benecol-innovaatiomme on hyväksi miljoonien sydänterveydelle lähes 30 maassa. Helpotamme kuluttajien arkea uudentlaisilla välipaloilla. Rehuinnovaatiomme parantavat maidontuotannon hyötysuhdetta ja edistävät kestävää kalankasvatusta.

Keskeistä vuonna 2016

- Benecolin markkina-asema vahvistui suurimmalla markkinalla Isossa-Britanniassa
- Raisio lisensoi Honey Monster -brändin Isossa-Britanniassa
- Raisio myi Ison-Britannian välipalapatukkaliketoimintansa
- Benemilk-rehuille patentti Suomessa
- Raisio supisti Benemilk Oy:n toimintaa
- Raisio rakentaa bioenergiailaitoksen Suomeen

- Raisio investoi uuteen kalanrehulinjaan
- Naudanrehujen tuotevalikoimaa uudistettiin vastaamaan paremmin maitotilojen edullisempien rehujen tarpeeseen
- Ensimmäinen Internet of Farming (IoF) sovellus Tuotostutka® hyödyntää lypsyrobottien tuottamaa dataa lisäarvoksi maitotiloille

Taloudellinen katsaus

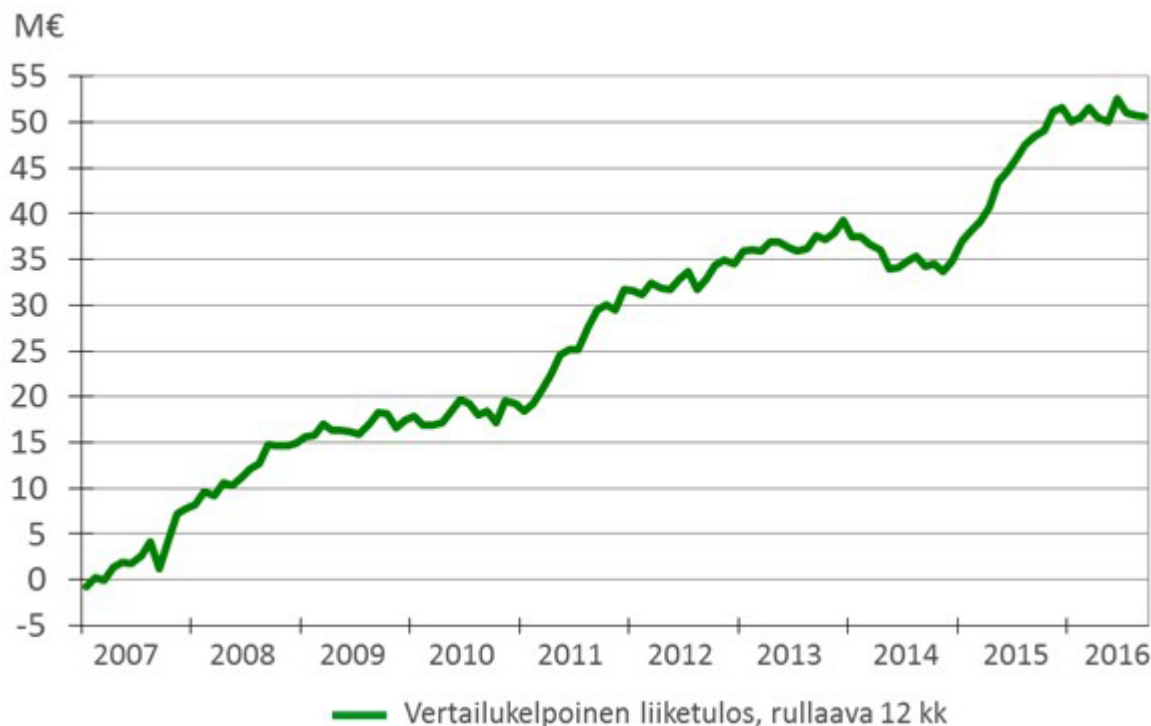
Raisio-konsernin 50,7 miljoonan euron vertailukelpoinen liike-tulos oli hyvä suoritus tilanteessa, jossa Ison-Britannian punnan kurssimuutosten vaikutus liike-tulokseen selvästi negatiivinen. Vertailukelpoisin valuuttakurssein Raisio olisi tehnyt selvästi vuotta 2015 paremman vertailukelpoisen liike-tuloksen.

Raision vuosi 2016

- Liike-tulos* 50,7 (51,7) M€
- Liike-tulos* 11,6 (9,9) % liikevaihdosta
- Liikevaihto 436,3 (521,2) M€
- Liikevaihdon muutos -16 %
- Ison-Britannian punnan vaikutus liike-tulokseen -3 M€ ja liikevaihtoon -20 M€
- Hallituksen osinkoesitys 0,17 (0,16) euroa osakkeelta
- Vertailukelpoinen sijoitetun pääoman tuotto parani 11,6 %:iin

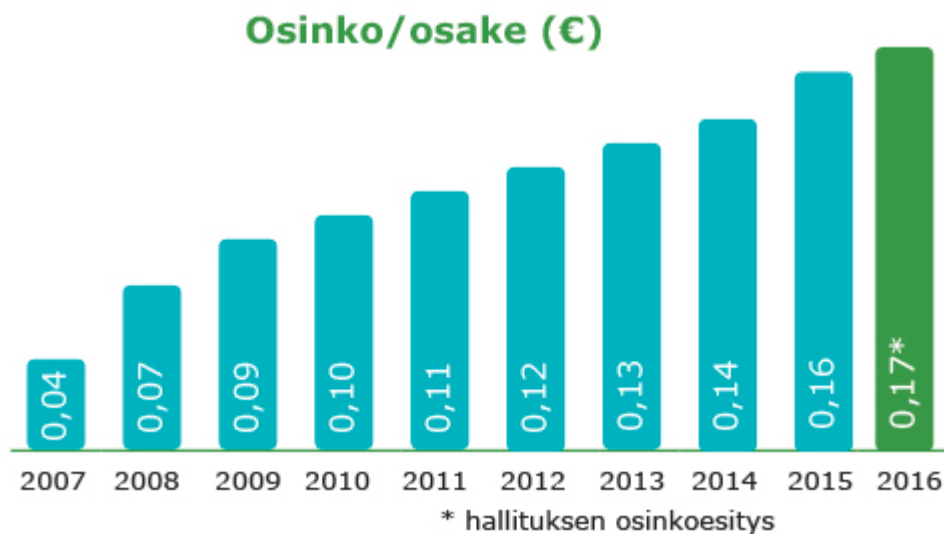
*Vertailukelpoinen liike-tulos

Raision liike-tulos 2007 - 2016

Vertailukelpoisin valuuttakurssein Raisio olisi tehnyt selvästi vuotta 2015 paremman vertailukelpoisen liike-tuloksen.

Raision osingot 2007 - 2016

Mikäli yhtiökokous hyväksyy hallituksen osinkoesityksen vuodesta 2016 on Raision osinko noussut yhtäjaksoisesti 10 vuotta.

Keskeistä vuonna 2016

- Konsernin suhteellinen kannattavuus parani
- Benecolin markkinaosuus vahvistui UK:ssa
- Benecol-ainesosan myynti lisenssipartnereille kasvoi Aasiassa
- Benecol-tuotteiden valikoima laajeni pureskeltavalla Soft Chew -ravintolisällä
- Raisio luopui UK:n välipalaliiketoiminnasta ja lisensoi Honey Monster -brändin
- Uutuuksien hyvä menestys kasvatti Elovena-brändin liikevaihtoa lähes 10 %
- Tšekin makeistoimintojen liikevaihto kasvoi lähes 15 %
- UK:n Leicesterin makeistehtaan haasteet jatkuivat
- Brändit-yksikön keskeisenä haasteena orgaaninen kasvu
- Benemilk Oy:n toimintaa innovaation kansainväliseksi kaupallistamiseksi supistettiin merkittävästi
- Raisioagro uudisti naudanrehujen valikoimaansa asiakkaiden siirtyessä matalamman lisäarvon rehuihin
- Raisioaqua lanseerasi Baltic Blend -kalanrehun, jolla kierrätetään Itämeren ravinteita

Raisio-konsernin keskeiset tunnusluvut

		Q4/2016	Q3/2016	Q2/2016	Q1/2016	2016	2015
Tulos							
Liikevaihto	M€	95,4	102,8	124,1	114,0	436,3	521,2
Liikevaihdon muutos	%	-22,3	-23,5	-12,3	-6,9	-16,3	5,5
Liiketulos	M€	11,5	13,9	-6,2	9,7	28,9	42,4

Liiketulos	%	12,1	13,6	-5,0	8,5	6,6	8,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	M€	0,5	0,1	21,2	0,0	21,8	9,2
Vertailukelpoinen liiketulos	M€	12,0	14,0	15,0	9,7	50,7	51,7
Vertailukelpoinen liiketulos	%	12,6	13,6	12,1	8,5	11,6	9,9
- Poistot	M€	-2,6	-2,6	-3,1	-3,1	-11,3	-14,1
- Arvonlennukset	M€	0,3	0,5	-17,0	0,0	-16,1	-7,0
Poistot ja arvonalentumiset yht.	M€	-2,3	-2,1	-20,0	-3,1	-27,4	-27,1
Vertailukelpoiisiin poistoihin ja arvonalennuksiin vaikuttavat erät	M€	-0,3	-0,5	17,0	0,0	16,1	4,7
Vertailukelpoiset poistot ja arvonalennukset	M€	-2,6	-2,6	-3,1	-3,1	-11,3	-16,5
Käyttökate (EBITDA)	M€	13,8	16,0	13,9	12,7	56,3	63,6
Vertailukelpoiseen käyttökatteeseen vaikuttavat erät	M€	0,9	0,6	4,2	0,0	5,7	4,6
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	M€	14,6	16,6	18,1	12,7	62,0	68,1
Rahoituserät	M€	0,2	-0,5	-0,9	-0,9	-2,2	-2,5
Tulos/osake (EPS)	€	0,06	0,07	-0,05	0,05	0,12	0,22
Vertailukelpoinen tulos/osake (EPS)	€	0,06	0,07	0,07	0,05	0,25	0,26
Tase							
Omavaraisuusaste	%	-	-	-	-	66,8	62,3
Nettovelkaantumisaste	%	-	-	-	-	8,5	12,1
Korollinen nettorahoitusvelka	M€	-	-	-	-	26,7	42,2
Oma pääoma/osake	€	-	-	-	-	1,99	2,23
Osinko/osake	€	-	-	-	-	0,17*	0,16
Investoinnit	M€	5,0	5,1	4,3	4,0	18,3	11,0

*Hallituksen esitys yhtiökokoukselle

Vertailukelpoiseen liikelokseen vaikuttavat erät

		Q4/2016	Q3/2016	Q2/2016	Q1/2016	2016	2015
Brändit							
Dormen ja Fruitus -brändien alaskirjaus	M€	-0,1	-0,1	3,9		3,7	
Halo Foods Ltd:n myytävän omaisuuden arvostus käypään arvoon	M€		-0,4	15,1		14,7	
UK:n välipalaliiketoiminnan uudelleenjärjestelykulut	M€		1,1	0,7		1,7	
Southallin tehtaan saneerausculut, UK	M€						11,3
Tehostamishankkeet	M€	0,2				0,2	1,4
Luovutustappio Sulman myynnistä	M€						1,5
Carlshamn Mejeri -tavaramerkin myynti	M€						-4,1
Raisioagro							
Toiminnan uudelleenjärjestely	M€						0,4
Yhteiset							
Toiminnan järjestely- ja asianajokulut	M€	0,4	-0,5	1,5		1,4	
Myytyyn liiketoimintaan liittyvä kertaluonteinen jälkikäteen korvaus	M€						-1,1
Vaikutus liikutukseen	M€	0,5	0,1	21,2	0,0	21,8	9,2

Raisio-konsernin keskeiset tunnusluvut

		2016	2015
Tulos			
Liikevaihto	M€	436,3	521,2
Liikevaihdon muutos	%	-16,3	5,5
Liiketulos	M€	28,9	42,4
Liiketulos	%	6,6	8,1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	M€	21,8	9,2

Vertailukelpoinen liike-tulos	M€	50,7	51,7
Vertailukelpoinen liike-tulos	%	11,6	9,9
- Poistot	M€	-11,3	-14,1
- Arvonlennukset	M€	-16,1	-7,0
Poistot ja arvonalentumiset yht.	M€	-27,4	-27,1
Vertailukelpoi-siin poistoihin ja arvonalennuksiin vaikuttavat erät	M€	16,1	4,7
Vertailukelpoiset poistot ja arvonalennukset	M€	-11,3	-16,5
Käyttökate (EBITDA)	M€	56,3	63,6
Vertailukelpoiseen käyttökatteeseen vaikuttavat erät	M€	5,7	4,6
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	M€	62,0	68,1
Rahoituserät	M€	-2,2	-2,5
Tulos/osake (EPS)	€	0,12	0,22
Vertailukelpoinen tulos/osake (EPS)	€	0,25	0,26
Tase			
Omavaraisuusaste	%	66,8	62,3
Nettovelkaantumisaste	%	8,5	12,1
Korollinen nettorahoitusvelka	M€	26,7	42,2
Oma pääoma/osake	€	1,99	2,23
Osinko/osake	€	0,17*	0,16
Investoinnit	M€	18,3	11,0

*Hallituksen esitys yhtiökokoukselle

Vertailukelpoiseen liike-tulokseen vaikuttavat erät

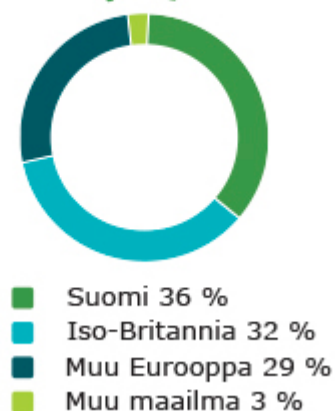
		2016	2015
Brändit			
Dormen ja Fruitus -brändien alaskirjaus	M€	3,7	

Halo Foods Ltd:n myytävän omaisuuden arvostus käypään arvoon	M€	14,7	
UK:n välipalaliiketoiminnan uudelleenjärjestelykulut	M€	1,7	
Southallin tehtaan saneerauskulut, UK	M€		11,3
Tehostamishankkeet	M€	0,2	1,4
Luovutustappio Sulman myynnistä	M€		1,5
Carlshamn Mejeri -tavaramerkin myynti	M€		-4,1
Raisioagro			
Toiminnan uudelleenjärjestely	M€		0,4
Yhteiset			
Toiminnan järjestely- ja asianajokulut	M€	1,4	
Myytyyn liiketoimintaan liittyvä kertaluonteinen jälkikäteinen korvaus	M€		-1,1
Vaikutus liikutukseen	M€	21,8	9,2

Liikevaihto (milj. €)

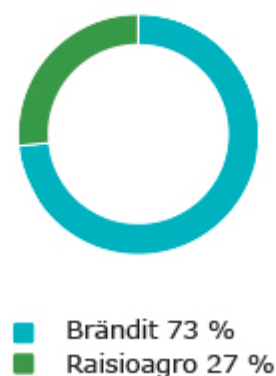
Liikevaihto markkina-alueittain (%)

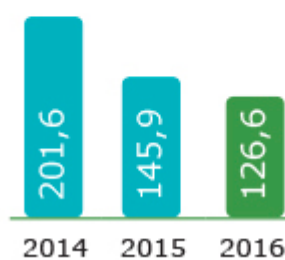
Liikevaihto Brändit-yksikkö (milj. €)

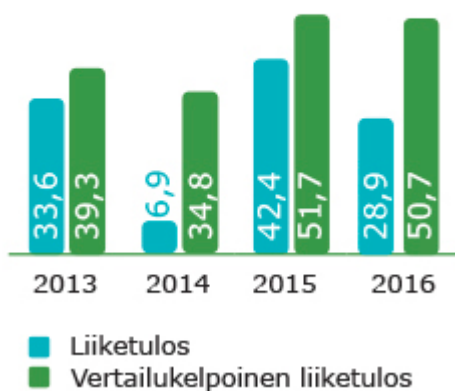
Liikevaihto yksiköittäin (%)

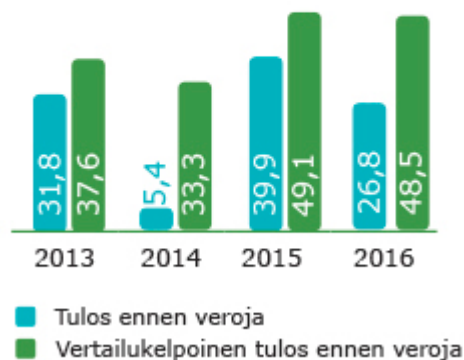
Liikevaihto Raisioagro-yksikkö (milj. €)

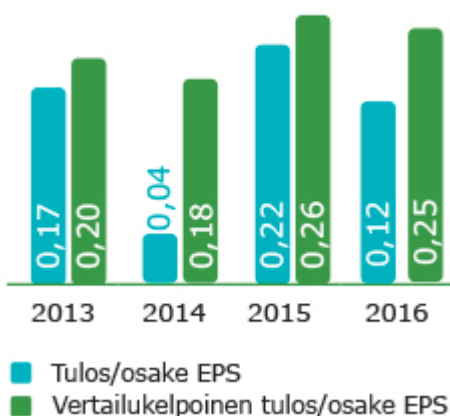
Liiketulos (milj. €)

Tulos ennen veroja (milj. €)

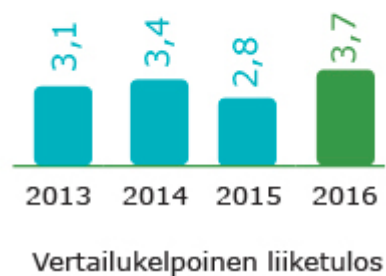
Tulos/osake EPS (€)

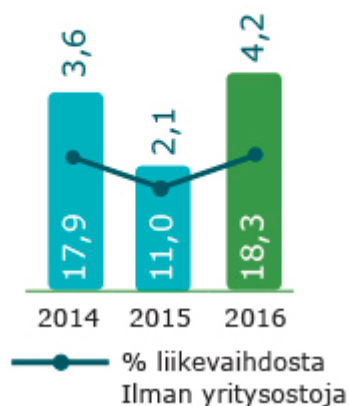
Liiketulos Brändit-yksikkö (milj. €)

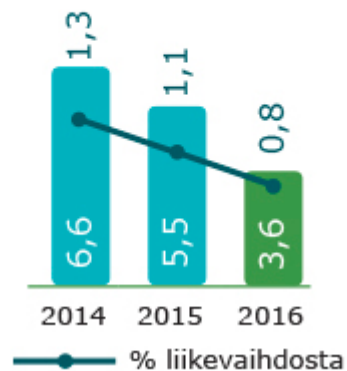
Liiketulos Raisioagro-yksikkö (milj. €)

Investoinnit (milj. €)

Tutkimus- ja kehityskulut (milj. €)

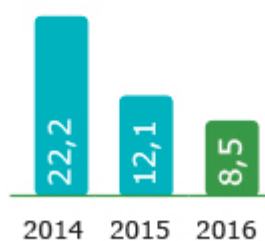
Omavaraisuusaste (%)

Oma pääoma/osake (€)

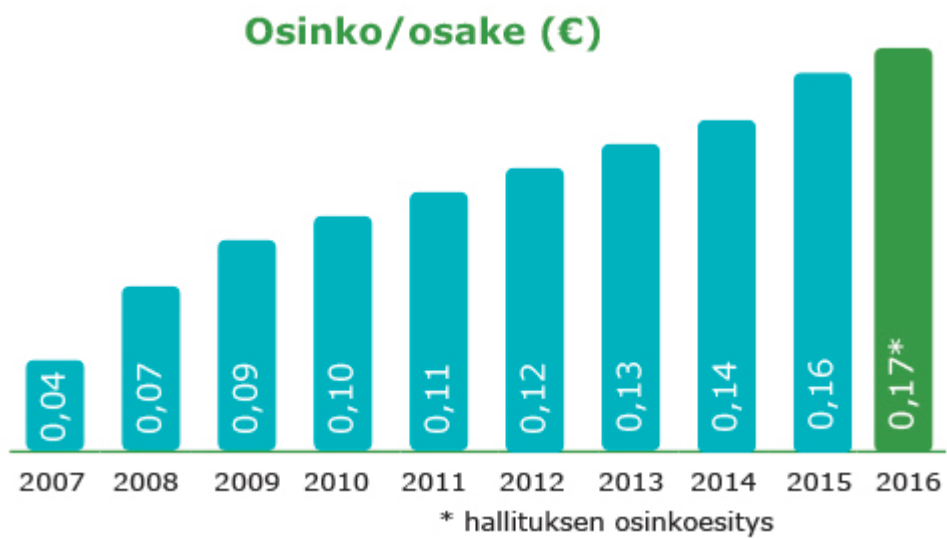
Netto- velkaantumisaste (%)

Markkina-arvo (milj. €)

Ilman yhtiön hallussa olevia omia osakkeita

Tunnusluvut 2016

Keskeiset tunnusluvut, vertailukelpoinen tulos

	Q4/2016	Q3/2016	Q2/2016	Q1/2016	2016
LIKEVAIHTO					
Brändit, M€	73,3	68,4	88,2	90,2	320,1
Raisioagro, M€	24,7	37,1	37,7	27,1	126,6
Muut toiminnot, M€	0,2	0,2	0,2	0,2	0,8
Toimialaryhmien välinen myynti, M€	-2,8	-2,8	-2,0	-3,5	-11,2
Liikevaihto yhteensä, M€	95,4	102,8	124,1	114,0	436,3
LIKETULOS					
Brändit, M€	13,8	11,1	14,2	11,4	50,5
Raisioagro, M€	0,0	2,3	1,4	0,0	3,7
Muut toiminnot, M€	-1,8	0,6	-0,7	-1,7	-3,5
Liiketulos yhteensä, M€	12,0	14,0	15,0	9,7	50,7
% liikevaihdosta	12,6	13,6	12,1	8,5	11,6
Rahoitustuotot ja -kulut, netto, M€	0,2	-0,5	-0,9	-0,9	-2,2
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta, M€	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tulos ennen veroja, M€	12,2	13,5	14,1	8,8	48,5
Tuloverot, M€	-2,8	-2,4	-2,8	-1,3	-9,3
Tilikauden tulos, M€	9,4	11,1	11,3	7,5	39,2
Tulos/osake, €	0,06	0,07	0,07	0,05	0,25

Keskeiset tunnusluvut, tase

	31.12.2016	30.9.2016	30.6.2016	31.3.2016

Omavaraisuusaste, %	66,8	63,1	61,4	58,7
Nettovelkaantumisaste, %	8,5	13,1	19,7	14,7
Korollinen nettorahoitusvelka, M€	26,7	39,8	59,6	46,6
Oma pääoma/osake, €	1,99	1,93	1,92	2,02
Bruttoinvestoinnit, M€	18,3	13,4	8,3	4,0

Tunnusluvut 2016

Keskeiset tunnusluvut, vertailukelpoinen tulos

	2016
LIKEVAIHTO	
Brändit, M€	320,1
Raisioagro, M€	126,6
Muut toiminnot, M€	0,8
Toimialaryhmien välinen myynti, M€	-11,2
Liikevaihto yhteensä, M€	436,3
LIIKETULOS	
Brändit, M€	50,5
Raisioagro, M€	3,7
Muut toiminnot, M€	-3,5
Liiketulos yhteensä, M€	50,7
% liikevaihdosta	11,6
Rahoitustuotot ja -kulut, netto, M€	-2,2
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta, M€	0,0
Tulos ennen veroja, M€	48,5
Tuloverot, M€	-9,3

Tilikauden tulos, M€	39,2
Tulos/osake, €	0,25

Keskeiset tunnusluvut, tase

	31.12.2016
Omavaraisuusaste, %	66,8
Nettovelkaantumisaste, %	8,5
Korollinen nettorahoitusvelka, M€	26,7
Oma pääoma/osake, €	1,99
Bruttoinvestoinnit, M€	18,3

Tunnusluvut 2014-2016

Keskeiset tunnusluvut, vertailukelpoinen tulos

	2016	2015	2014
LIKEVAIHTO			
Brändit, M€	320,1	385,1	306,1
Raisioagro, M€	126,6	145,9	201,6
Muut toiminnot, M€	0,8	3,4	1,2
Toimialaryhmien välinen myynti, M€	-11,2	-13,2	-15,0
Liikevaihto yhteensä, M€	436,3	521,2	493,9
LIIKETULOS			
Brändit, M€	50,5	55,4	35,9
Raisioagro, M€	3,7	2,8	3,4
Muut toiminnot, M€	-3,5	-6,5	-4,5
Liiketulos yhteensä, M€	50,7	51,7	34,8
% liikevaihdosta	11,6	9,9	7,0
Rahoitustuotot ja -kulut, netto, M€	-2,2	-2,5	-1,5
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta, M€	0,0	0,0	0,0
Tulos ennen veroja, M€	48,5	49,1	33,3
Tuloverot, M€	-9,3	-8,7	-5,4
Tilikauden tulos, M€	39,2	40,4	27,9
Tulos/osake, €	0,25	0,26	0,18

Keskeiset tunnusluvut, tase

	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Omavaraisuusaste, %	66,8	62,3	60,2

Nettovelkaantumisaste, %	8,5	12,1	22,2
Korollinen nettorahoitusvelka, M€	26,7	42,2	72,2
Oma pääoma/osake, €	1,99	2,23	2,07
Bruttoinvestoinnit, M€	18,3	11,0	104,9

Liiketoiminnan riskit

Raisio-konserni on kansainvälinen monialakonserni, jonka päätuotteita ovat kasvipohjaiset elintarvikkeet ja niiden ainesosat sekä naudan- ja kalanrehut. Raisio on merkittävä uusiutuvien raaka-aineiden käyttäjä, joten niiden laadussa, saatavuudessa ja hinnassa tapahtuvat ja vaikeasti ennakoitavat muutokset ovat konsernin liiketoiminnoille haaste. Raision päätoimialueella Euroopassa kuluttajakysyntään vaikuttavia muutoksia seurataan tarkasti ja toimintaa pyritään sopeuttamaan niihin.

Vuotta 2016 leimasivat monet pitkävaikutteiset äänestystulokset, kuten Iso-Britannian äänestyspäättös erota EU:sta ja Donald Trumpin valinta Yhdysvaltain presidentiksi. Huolimatta vallitsevasta epävarmuudesta, maailmantalouden arvioidaan kasvavan maltillisesti vuonna 2017 ja kasvua generoi ennen muuta yksityinen kulutus ja lisääntyvät investoinnit.

Euroalueen talouden arvioidaan kasvavan kohtuullisesti vuonna 2017. Elpyminen perustuu edelleen yksityiseen kulutukseen, mitä tukevat matala öljyn hinta ja korkotaso sekä heikentynyt euro erityisesti dollaria vastaan. Euroopan pakolaiskriisi jatkuu ja sen vaikutukset saattavat ulottua moninaisina paitsi politiikkaan myös talouteen.

Suomen talouskasvu 2016 perustui kotimaiseen kysyntään, erityisesti yksityisen kulutuksen kasvulle. Lisäksi rakennusinvestoinnit ovat lisääntyneet nopeasti. Työmarkkinoiden tilanne on parantunut ja työttömyysasteen trendi on kääntynyt laskuun. Suomen talouden ennustetaan kasvavan maltillisesti 2017 kotimaisen kysynnän tukemana.

Ison-Britannian talouden kasvun arvioidaan edelleen jatkuvan ja sekä työllisyyden että ansioiden kehittyvän myönteisesti, vaikka Brexit aiheuttaakin epävarmuutta.

Iso-Britannian eroon EU:sta johtanut äänestyspäättös ja sitä seuraavat eroneuvottelut luovat epävarmuutta ruokateollisuuden toimintaedellytyksiin ja pitkäaikaisempaan liiketoiminnan suunnitteluun. Punnan kurssimuutokset euroa vastaan vaikuttavat merkittävästi Raision liikevaihtoon ja -tulokseen suoraan ja välillisesti, sillä huomattava osa niin konsernin liikevaihdosta kuin tuloksesta kertyy Isossa-Britanniassa.

Suuri osa Raision liikevaihdosta ja liiketuloksesta kertyy Isossa-Britanniassa.

Ruplan ulkoisen arvon vaihtelu heijastuu niin rehujen kuin kauratuotteiden vientiin Venäjälle ja saattaa vaikuttaa myös Suomen tuotantolaitosten käyttöasteeseen.

Maatalouspohjaisten raaka-aineiden saatavuus ja hinta ovat Raision liiketoiminnoille merkittävä haaste. Ilmaston lämpeneminen ja siitä seuraavat sään ääri-ilmiöt vaikuttavat nopeasti näiden hyödykkeiden sato-odotuksiin, tarjontaan, kysyntään ja hintaan. Muutokset muiden myös keskeisten raaka-aineiden tarjonnassa, kysynnässä, saatavuudessa ja hinnassa ovat mahdollisia. Riskienhallinnan merkitys sekä arvon että volyymin suhteen on liiketoiminnan kannattavuuden näkökulmasta olennaisen tärkeää.

Euroopassa keskustellaan ja tehdään aloitteita erilaisten ns. terveyshaittaverojen asettamisesta. Eräänä veron kohteena saattaa olla sokeri. Mikäli tällaiset aloitteet johtavat uusiin veroihin, niillä on todennäköinen vaikutus

Raision liiketoimintaan.

Raisio arvioi päivittäistavaramarkkinoiden pysyvän edelleen varsin vakaina verrattuna muihin toimialoihin. Vähittäiskaupan toiminta luo painetta myös elintarviketeollisuudelle niin hintojen kuin myyntiehtojen kautta.

Kotimaisen maa- ja kotieläintalouden kannattavuusongelmat heikentävät alan ostovoimaa ja luovat painetta Raisioagron kannattavuudelle. Euroopan unionin Ukrainan ja Krimin kriisin johdosta vuonna 2014 asettamat pakotteet ja Venäjän asettamat vastapakotteet, erityisesti meijerituotteiden vientikielto, vaikeuttavat jatkuessaan edelleen suoraan ja välillisesti Raisioagron liiketoimintaan.

Liiketoimintansa kasvun ja kannattavuuden varmistamiseksi Raisio saattaa toteuttaa yritysjärjestelyjä, jotka samoin kuin rationalisointihankkeet, saattavat aiheuttaa merkittäviä kertaluontoisia kuluja.

Riskienhallintapolitiikka

Raision riskienhallintapolitiikassa on määritetty riskienhallinnan tavoitteet, periaatteet ja vastuut. Riskienhallinnan tavoitteena on tunnistaa riskit ja turvata Raision liiketoiminnan jatkuvuus, tuotteiden ja toiminnan turvallisuus, henkilöstö ja omaisuus sekä ehkäistä omistaja-arvoon negatiivisesti vaikuttavia tapahtumia.

Raisio painottaa riskienhallinnassa ennaltaehkäisevää toimintaa ja pyrkii jatkuvasti kehittämään riskienhallintaa kaikilla sen osa-alueilla. Liiketoimintayksiköt sekä tukifunktiot, kuten rahoitus, vastaavat käytännössä riskien tunnistamisesta ja kartoittamisesta sekä raportoivat riskeistä konsernin johtoryhmälle ja riskienhallintatoiminnolle. Riskienhallintatoiminto puolestaan vastaa riskienhallinnan koordinoinnista, kehittämisestä ja seurannasta konsernitasolla. Sisäisen valvonnan havainnoista ja liiketoiminnan riskeistä raportoidaan hallitukselle osana kuukausittaista taloudellista raportointia.

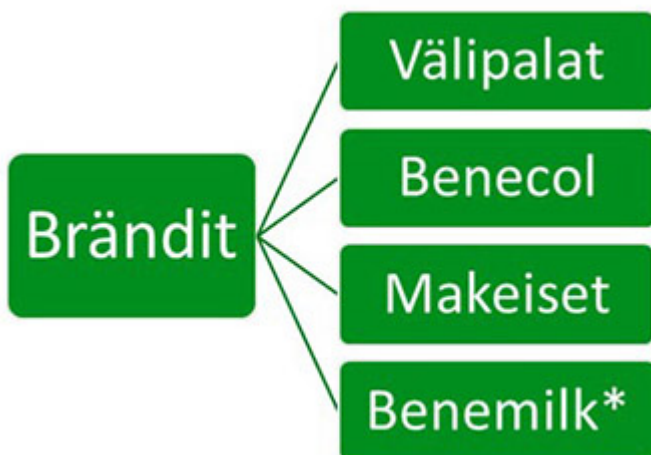
*Ennakoidaan, että
päivittäistavaramarkkinat
pysyvät edelleen vakaina.*

Brändit-yksikkö

Raision kansainvälinen brändi on Benecol. Benecol-tuotteet ovat myynnissä lähes 30 maassa. Raision paikallisesti tunnettuja brändejä ovat Suomessa Elovena, Provena, Sunnuntai ja Nalle, Venäjällä Nordic, Isossa-Britanniassa Poppets, Fox's, Just ja XXX sekä Tšekissä Pedro ja Juicee Gummee.

Raisio-konsernin raportoivat yksiköt ovat Brändit ja Raisioagro. Brändit-yksikköön kuuluvat Välipalat, Benecol, Makeiset sekä Benemilk Oy:n liiketoiminta innovaation kansainväliseksi kaupallistamiseksi ja suojaamiseksi.

*Yhteistyöyrittäjä

Benecol-liiketoiminnan markkinat ovat globaalit. Välipalat-liiketoiminnan merkittävimmät markkina-alueet ovat Suomi ja Venäjä. Isossa-Britanniassa valmistettavien makeisten myynti painottuu paikallisille markkinoille. Tšekistä valmistettuja makeisia myydään kotimaassa ja viedään yli 30 maahan.

Keskeistä

- Brändit-yksikön vertailukelpoinen liike-tulos 50,5 (55,4) M€, mikä on 15,8 (14,4) % liikevaihdosta.
- Brändit-yksikön liikevaihto 320,1 (385,1) M€, muutos -17 %.
- Valuuttakurssien muutoksilla oli selvä negatiivinen vaikutus Brändit-yksikön liikevaihtoon ja liike-tulokseen.
- Brändit-yksikön keskeisenä haasteena orgaaninen kasvu.

Taloudellinen katsaus

Brändit-yksikön liikevaihto oli 320,1 (385,1) miljoonaa euroa. Liikevaihtoa vertailukaudesta pienensivät merkittävimmin luopuminen Ison-Britannian Välipalat-liiketoiminnoista ja valuuttakurssimuutosten negatiivinen vaikutus.

Brändit-yksikön vertailukelpoinen liike-tulos oli 50,5 (55,4) miljoonaa euroa, mikä on 15,8 (14,4) prosenttia liikevaihdosta. Liike-tulos oli 30,5 (45,4) miljoonaa euroa, mikä on 9,4 (11,8) prosenttia liikevaihdosta.

Valuuttakurssien muutoksilla oli selvä negatiivinen vaikutus Brändit-yksikön liikevaihtoon ja liike-tulokseen.

Suomen osuus Raision Brändit-yksikön liikevaihdosta oli noin 20 %, Ison-Britannian lähes 45 %, muun Euroopan yli 30 % ja muun maailman alle 5 %.

Brändit-yksikön keskeiset tunnusluvut

		2016	2015
Liikevaihto	M€	320,1	385,1
Välipalat	M€	95,4	138,9
Benecol	M€	124,6	140,3
Makeiset	M€	100,2	105,4
Benemilk	M€	0,4	0,0
Liike-tulos	M€	30,2	45,4
Liike-tulos	%	9,4	11,8
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	M€	20,3	10,0
Vertailukelpoinen liike-tulos	M€	50,5	55,4

Vertailukelpoinen liike-tulos	%	15,8	14,4
-------------------------------	---	------	------

Liiketoimintakatsaukset

Brändit-yksikköön kuuluvien liiketoimintojen vuotta 2016 käsitellään liiketoimintojen omissa katsauksissa:

[Benecol](#)

[Välipalat](#)

[Makeiset](#)

[Benemilk](#)

BENECOL 2016

Hyvinvointia
kolesterolia
alentamalla

Huippuinnovaatio

Vahva terveysväite
EU:ssa

Tuotteet
markkinoilla
vuodesta 1995

Kuluttajatuotteet
myynnissä lähes

Miljoonat kuluttajat
käyttävät päivittäin

50 %

maailman väestöstä
kohonnut kolesteroli

Tavoitteena laajentua uusille markkinoille
ja tavoittaa uusia käyttäjiä

KULUTTAJATOTTUMUKSET
HUOMIOIDAAN
MARKKINOITAIN

TUOTEVALIKOIMA:

tehojuomat, levitteet, jogurtit,
ravintolisät, juomajauheet

Tavoitteena laajentua
uusiin tuoteryhmiin

Eniten myydyt tuotteet:

JOGURTTIJOUMAT JA
LEVITTEET

KULUTTAJATUOTTEIDEN MYynti
OMILLA MARKKINA-ALUEILLA

Iso-Britannia, Puola, Irlanti, Belgia,
Suomi ja Hong Kong

UUTUUS!

Soft Chew
-ravintolisä aptekeissa
ja verkkokaupassa

► Myynti Aasiassa
tasaisessa kasvussa
► Iso-Britannia on suurin
markkina-alue

Liikevaihto

Lisensointi
B to B
10 %

Omat markkinat
B to C
90 %

Benecol on Raision huippuinnovaatio ja kansainvälisin brändi. Benecol-tuotteissa korostuvat hyvinvointi ja kolesterolin alentaminen. Suomalaiset kuluttajat ovat käyttäneet Benecol-tuotteita jo yli 20 vuotta. Benecol-tuotteet ovat myynnissä noin 30 maassa. Kuluttajat luottavat kolesterolia tutkitusti, tehokkaasti ja turvallisesti alentavaan Benecol-brändiin. Raisio jatkaa työtä uusien Benecol-markkinoiden avaamiseksi ja kuluttajien tarpeiden mukaisten uusien tuotteiden lanseeraamiseksi.

Keskeistä 2016

- Benecol-tuotteiden markkinaosuus vahvistui edelleen Ison-Britannian tiukasti kilpailluilla markkinoilla.
- Isossa-Britanniassa Raisio neuvotteli vähittäiskaupan kanssa hinnankorotuksista.
- Puolassa Raisio säilytti markkinajohtajuutensa levitteissä.
- Benecol Soft Chew -ravintolisä lanseerattiin Suomen, Puolan, Irlannin, Belgian ja Hollannin markkinoille.
- Benecol-kuluttajatuotteiden myynti Indonesiassa, Filippiineillä ja Thaimassa kasvoi merkittävästi.
- Valuuttakurssien heilahteluilla oli selvä negatiivinen vaikutus Benecol-liiketoiminnan liikevaihtoon ja -tulokseen.

Taloudellinen katsaus

Benecol-liiketoiminnan liike-tulos oli vertailuvuoden tasolla, vaikka valuuttakurssien heilahteluilla oli selvästi negatiivinen vaikutus liike-tulokseen ja -vaihtoon. Vastaavasti oman toiminnan tehostamisella oli positiivinen vaikutus liike-tulokseen.

Benecol-liiketoiminnan liikevaihto jäi selvästi vertailuvuotta pienemmäksi ja oli 124,6 miljoonaa euroa (140,3 milj. euroa vuonna 2015). Liikevaihdon pienenemiseen vaikutti valuutan ohella kuluttajatuotteiden myyntivolyymin heilahtelut omilla kotimarkkinoilla. Iso-Britannia on Raision ylivoimaisesti suurin Benecol-kuluttajatuotteiden markkina-alue, mistä johtuen tuotteiden myyntihinnalla ja -volyymilla on olennainen vaikutus koko liiketoiminnan lukuihin. Benecol-ainesosan myynti lisenssipartereille kasvoi vertailuvuodesta.

Benecol-tuotteiden ainesosan valmistuksen merkittävä raaka-aine ovat puupohjaiset sterolit. Puupohjaisten sterolien maailmanmarkkinahinnan nousu ja kysynnän kasvu nostivat myös vuonna 2016 Benecol-ainesosan raaka-ainekuluja, jota suotuisat valuuttakurssit tasoittivat menneinä vuosina.

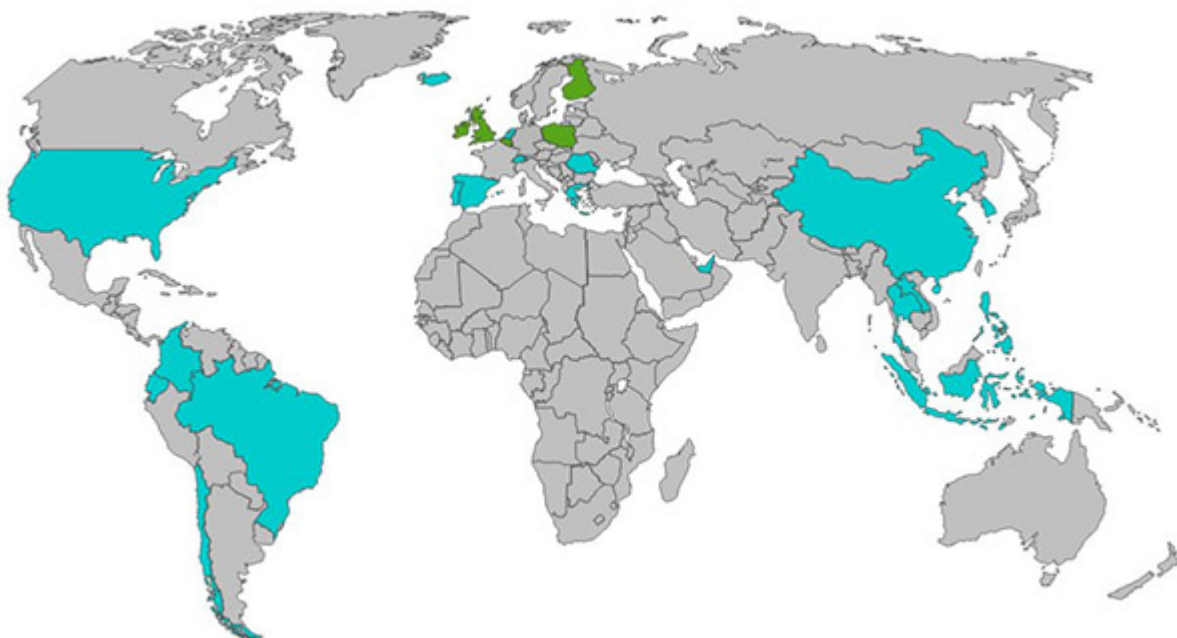
Iso-Britannia on Benecol-tuotteiden suurin markkina-alue

Liiketoimintamalli

Benecol-liiketoiminta sisältää kaksi liiketoimintamallia:

- Kuluttajatuotteiden myynti ja markkinointi Raision omilla markkina-alueilla. Raision Benecol-kuluttajatuotteiden omia kotimarkkinoita ovat Iso-Britannia, Puola, Suomi, Irlanti, Belgia ja Hong Kong.
- Benecol-brändin lisensointi ja Benecol-tuotteiden ainesosan, kasvistanoliesterin, myynti lisenssikumppaneille. Raision lisenssikumppaneilla on lupa käyttää Benecol-brändiä sekä myydä ja markkinoida Benecol-tuotteita omalla markkina-alueellaan.

Benecol-tuotteiden ainesosa, kasvistanoliesteri, on suomalainen huippuinnovaatio ja sitä valmistetaan Suomessa. Benecol-kuluttajatuotteet ovat myynnissä noin 30 maassa.

Raision Benecol-kuluttajatuotteiden kotimarkkinat ovat: Belgia, Hong Kong, Irlanti, Iso-Britannia, Puola ja Suomi

VÄLIPALAT 2016

KOKONAISVALTAISTA HYVINVOINTIA, TERVEELLISEMPÄÄ VÄLIPALAA

TUOTEKEHITYKSEN PAINOPISTEET: VÄLIPALAT

MARKKINA-ALUEET:

Suomi, Venäjä, Ukraina, Ruotsi, Tanska ja Viro

TUNNETTUJA, LUOTETTUJA BRÄNDEJÄ

TUOTTEET:

välipalakeksejä, -patukoita ja -juomia, pikapuuroja, hiutaleita, leivontatuotteita, pastaa ja aterialisukkeita, mysllejä ja muroja sekä kolesterolia alentavia terveysvaikutteisia tuotteita

ELOVENA

- ▶ Luonnollisista raaka-aineista helppoja välipaloja
- ▶ Tumma suklaa -keksi suomalaisten suosikki

PROVENA

- ▶ Provenan päämarkkina-alueet Suomi ja Ruotsi
- ▶ Vatsan hyvinvointi + gluteenittomuus + puhdaskaura

ELOVENA-VÄLIPALAKEKSIEN MYYNTI KASVOI
16 %
VUONNA 2016

Välipalat-liiketoiminta on lähes 100 miljoonan euron bisnes Raisiolle. Raisio keskittyy terveellisiin ja ekologisiin välipaloihin. Vuonna 2016 Elovena-laajeni onnistunesti uusiin tuoteryhmiin, kun markkinoille tuotiin välipalapatukat ja rahkat, jotka ovat kuluttajien tarpeiden mukaista luonnollista, hyvän makuista ja helppoa välipalaa. Välipalat-toimintojen liikevaihdosta Suomen osuus oli yli 80 %.

Keskeistä

- Uutuustuotteiden hyvä myynti kasvatti Elovena-brändin liikevaihtoa lähes 10 %:lla.
- Merkittävimpiä Elovena-uutuuksia olivat rahkat ja välipalapatukat.
- Gluteenittomien Provena-tuotteiden myynti oli vertailuvuoden tasolla.
- Nalle-brändi uudistettiin vastaamaan lapsiperheiden tarpeisiin.
- Vähittäiskaupan panostus omiin edullisiin private label -tuotteisiin näkyi Nalle-hiutaleiden ja Sunnuntai-jauhojen myynnin laskuna.
- Venäjällä Raisio onnistui hyvin Nordic-hiutaleiden tuotehintojen sopeuttamisessa valuuttakurssimuutoksiin. Hinnankorotusten myötä myyntivolyymi pieneni.
- Honey Monster -brändi lisensointiin heinäkuun alusta.
- Elokuussa Raision myi Ison-Britannian välipalapatukkaliiketoimintansa.
- Kuluttajien kiinnostus kauran hyviin ominaisuuksiin näkyi kauratuotteiden myynnissä.

Taloudellinen katsaus

Pohjois-Euroopan Välipalat-toimintojen liiketulos oli hieman vertailuvuotta matalampi johtuen panostuksista brändiuudistuksiin. Suurimmalla markkina-alueella Suomessa vähittäiskauppamyynti oli vertailuvuoden tasolla, mutta kokonaisuutena Pohjois-Euroopan toimintojen liikevaihto jäi hieman vertailuvuodesta.

Itä-Euroopan liiketoiminta jatkoi hyvää suoritustaan haastavassa markkinatilanteessa. Venäjän taloustilanteen epävakaus jatkui muun muassa valuuttakurssin heilahtelun seurauksena. Venäjän toimintojen liikevaihto kasvoi hieman paikallisissa valuutoissa, mutta pieneni euroina. Liiketulos pieneni sekä paikallisessa valuutassa että euroina, mutta oli edelleen voitollinen. Itä-Euroopan osuus Välipalat-toimintojen liikevaihdosta oli noin 10 %.

*Raisio keskittyy omien
brändiensä kehittämiseen ja
markkinointiin.*

Raisio luopui Ison-Britannian tappiollisesta välipalaliiketoiminnasta lisensoimalla Honey Monster -brändin ja myymällä välipalapatukkaliiketoimintansa.

MAKEISET 2016

Omat
kuluttajabrändit

Big Bear
Confectionery

**Candy
plus**

Vähittäiskaupan
ja teollisuuden
sopimusvalmistaja

OMIA BRÄNDEJÄ

FOX'S
CONFECTIONERY

PEDRO

**Juicee
Gummies**
POWERED JUICE

Poppets

NIMBUS
ADVANCED MELTS THROUGH
INNOVATION AND TECHNICAL EXCELLENCE

Raaka-aineläisukkeet ja
kuorrutukset teollisuusasiakkaille

Omien brändien
osuus valmistuksesta

Tšekistä vientiä yli

- ▶ Isossa-Britanniassa Nimbuksen myynnin kasvu jatkuu
- ▶ Ison-Britannian Leicesterin tehtaan tuotannon haasteet jatkuivat

Keski-Eurooppa
keskeinen myyntialue

Tšekissä vahvaa
myynnin kasvua

TUOTEVALIKOIMA

pehmeät hedelmämakeiset,
kovat paperipäällysteiset makeiset,
fudge, suklaalla päällystetyt makeiset,
lakritsi, tikkarit, pastillit

Uutuustuotteita,
uusia jakelukanavia,
uusia pakkausvaihtoehtoja,
free from -tuotteita,
sesonki- ja lahjatuotteita

Makeisliiketoiminta on Raisiolle merkittävä 100 miljoonan euron bisnes. Makeiset ovat tulleet Raision tuotevalikoimaan osana yritysostoja. Isossa-Britanniassa Raisiolla on tunnettuja paikallisia brändejä. Tšekissä Raisiolla on omia brändejä, mutta yhtiö on myös merkittävä makeisten viejä. Sekä Ison-Britannian että Tšekin makeisliiketoiminnot ovat sopimuskumppaneidensa ja vähittäiskaupan omien brändituotteiden luotettu valmistaja. Raision valmistamista makeisista noin 30 % on omia brändituotteitamme.

Keskeistä

- Tšekin liikevaihto kasvoi lähes 15 % pehmeiden hedelmämakeisten kysynnän kasvun ansiosta.
- Paikallisen Pedro-brändin myynnin kasvu jatkui Tšekissä.
- Ison-Britannian liikevaihto oli puntina lähes vertailuvuoden tasolla.
- Teollisuusasiakkaille kuorrutteita ja raaka-aineliskkeitä Isossa-Britanniassa valmistavan Nimbuksen myynnin hyvä kasvu jatkui.
- Toimitusvarmuuteen liittyvät haasteet jatkuivat Leicesterin tehtaalla.

Taloudellinen katsaus

Makeisliiketoiminnan liikevaihto jäi vertailuvuotta pienemmäksi. Tšekin toimintojen liikevaihto kasvoi. Ison-Britannian toimintojen liikevaihto oli puntina lähes vertailuvuoden tasolla, mutta laski selvästi euroiksi muutettuna. Raaka-aineliskkeitä ja kuorrutteita teollisuusasiakkaille valmistava Nimbus kasvatti myyntiään selvästi. Ison-Britannian osuus makeisliiketoiminnan liikevaihdosta oli noin 60 prosenttia.

Makeisliiketoiminnan liiketulos jäi vertailuvuodesta. Tšekin toimintojen hyvä kannattavuus toi lähes puolet koko makeisliiketoiminnan liiketuloksesta. Leicesterin tehtaan toimitusvarmuuteen liittyvät haasteet jatkuivat, mikä painoi tulosta. Isossa-Britanniassa kallistuneita raaka-ainehintoja ei kyetty täysimääräisesti saamaan myyntihintoihin.

*Tšekin osuus lähes 50 %
makeisliiketoiminnan
liiketuloksesta.*

Liiketoiminta

Raisio valmistaa makeisia Isossa-Britanniassa ja Tšekissä.

Isossa-Britanniassa valmistettavat makeiset myydään suurelta osin Ison-Britannian omilla markkinoilla, kun taas Tšekissä valmistettavia makeisia viedään yli 30 maahan kotimaan myynnin lisäksi.

Raisiolla on tunnettuja omia brändejä, minkä lisäksi yhtiö on sopimuskumppaneidensa ja vähittäiskaupan omien brändituotteiden monipuolinen ja kustannustehokas valmistaja.

RAISIOAGRO 2016

RUOKINNAN HUIPPUOSA AJA

INNOVAATIOITA MAIDONTUOTOON JA KALANKASVATUKSEEN

EDISTYKSELLISET DIGITAALISET PALVELUT

IoF | INTERNET OF FARMING

MAITOTILOJEN SUOSIKKIBRÄNDIT

TUOTOSTUTKA JALOSTAA LIPPSYROBOTTIEN TIEDOSTA TULOSTA

Seurannassa
130
TILAA

Maitotuotoksessa
6 %
KASVU

RAISIOAQUA ON AINOAA SUOMALAINEN KALANREHUJEN VALMISTAJA

Baltic Blend -kalanrehujen raaka-aineena Itämerestä kalastettu silakka ja kilohaili

Vähentää merkittävästi kalankasvatuksen ravinnepäästöjä

Kierrättää Itämeren ravinteita

Raisioagro auttaa asiakkaitaan tuottamaan kuluttajille terveellistä ruokaa kestävästi, tehokkaasti ja taloudellisesti kannattavasti eläinten hyvinvointia edistäen. Toiminnan ytimessä ovat vahva ruokinnan erikoisosaaminen sekä innovatiiviset ja ekologiset rehut maidontuotantoon ja kalankasvatukseen. Raisioagron innovaatiot ja erikoisosaaminen luovat asiakkaille lisäarvoa.

Keskeistä

- Nettokäyttöpääoma pieneni lähes 50 %:lla tehostuneen raaka-ainehallinnan ja varastojen hallinnan ansiosta.
- Keskimääräinen sidotun pääoman tuotto 11,4 %.
- Maitotilojen siirtymä edullisempiin rehuihin jatkui.
- Tuotostutka®-lypsyrobottiseurannan piirissä jo 130 tilaa. Seurannan avulla karjojen keskimääräinen maitotuotos on noussut jo noin kuudella %:lla.
- Voimakasta panostusta digitaalisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen jatkettiin.
- Lanseerattiin kolme uutta Benemilk-tuotetta, jotka suunnattiin maitotiloilla yleistyvään seosruokintaan.
- Raisioaqua lanseerasi kesällä 2016 Baltic Blend -kalanrehut ja vahvisti asemaansa ympäristöystävällisen kalankasvatuksen edelläkävijänä Suomen ja Luoteis-Venäjän markkinoilla.
- Kestävästi tuotetun, ympäristöystävällisen Benella-kalan jakelu laajeni Suomessa.
- Markkinoille tuotiin uudet rehut hevosille ja peurojen lisäruokintaan.

Taloudellinen katsaus

Raisioagron liikevaihto oli 126,6 (145,9) miljoonaa euroa. Liikevaihdon pienenemisestä huolimatta liiketoiminnan suhteellinen kannattavuus parani selvästi. Merkittävimmin liikevaihdon laskuun vaikuttivat lannoitemyynnin pieneneminen, maitotilojen siirtyminen edullisempiin rehuihin sekä viljan vientimäärien pieneneminen vertailuvuodesta.

Raisioagron vertailukelpoinen liiketulos oli 3,7 (2,8) miljoonaa euroa. Liiketulos oli 3,7 (2,4) miljoonaa euroa. Merkittävimmät tekijät liikutuksen paranemiseen olivat asiakastarpeisiin vastaavien uusien tuotteiden onnistunut kehitystyö ja lanseeraus sekä oman tuotannon ja materiaaalitehokkuuden parantaminen.

*Raisioagron liiketulos
parani +0,9 M€*

Raisioagron vuodenvaihteen nettokäyttöpääoma pieneni lähes 50 prosentilla ja oli 5,8 (11,3) miljoonaa euroa. Nettokäyttöpääomaa pienensi erityisesti kalanrehuliiketoiminnan, mutta myös naudanrehuliiketoiminnan tehostunut raaka-aineiden ja varastojen hallinta.

Raisioagron keskimääräinen sidotun pääoman tuotto nousi 11,4 prosenttiin nettokäyttöpääoman pienentämisen ja kannattavuuden parantumisen ansiosta.

Liiketoiminnat

Raisioagroon kuuluu kolme liiketoiminta-aluetta: Naudanrehut ja tuotantopanokset, kalanrehut sekä viljakauppa.

Naudanrehuissa Raisioagro ei lähtenyt mukaan aggressiiviseen hintakilpailuun vaan keskittyi oman toimintansa parantamiseen, asiakastarpeeseen vastaavan tuotevalikoiman kehittämiseen sekä digitaalisiin palveluihin.

*Raisioagro jatkoi panostusta
Internet of Farming
-hankkeisiin.*

Venäjän aikaisemmin asettama meijerituotteiden tuontikielto sekä sitä seurannut maidon tuottajahinnan lasku Suomessa näkyivät maitotilojen taloudellisten haasteiden jatkumisena. Benemilk-rehuja käyttävät pääasiassa lypsyrobotitilat, jotka ovat tyytyväisiä maidontuotantoon saamaansa lisäarvoon.

Raisioagro jatkoi voimakasta panostusta digitaalisten palveluiden kehittämiseen. Niiden avulla asiakkaat pystyvät hyödyntämään paremmin yhtiön edistyksestä ruokintaosaamista.

Raisioaquan kehittämissä Baltic Blend -kalanrehuissa käytetään raaka-aineena Itämerestä kalastetusta silakasta ja kilohailista Suomessa jalostettua kalajauhoa ja -öljyä. Baltic Blend -rehujen myötä Itämereen ei tuoda ravinteita muualta. Raisioaquan edelläkävijyys kalanrehuissa perustuu tiiviiseen yhteistyöhön kalankasvattajien kanssa ja kestäväen kehityksen mukaisiin innovaatioihin.

*Benella on kestävästi
kasvatettua suomalaista
kirjolohta parhaimmillaan.*

Benella-kirjoloheen pääsy suomalaisten ruokapöytiin nopeutui merkittävästi, kun Kesko aloitti sen jakelun lokakuussa 2016.

Viljan vienti oli vertailuvuotta selvästi vähäisempää. Maailmanmarkkinoilla viljasta on ylitarjontaa, mikä heikensi vientiä ja sen kannattavuutta olennaisesti.

Raisioagro-yksikön keskeiset tunnusluvut

		Q4/2016	Q3/2016	Q2/2016	Q1/2016	2016	2015
Liikevaihto	M€	24,7	37,1	37,7	27,1	126,6	145,9
Liiketulos	M€	0,0	2,3	1,4	0,0	3,7	2,4
Liiketulos	%	0,0	6,1	3,8	-0,1	2,9	1,6
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	M€	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
Vertailukelpoinen liiketulos	M€	0,0	2,3	1,4	0,0	3,7	2,8
Vertailukelpoinen liiketulos	%	0,0	6,1	3,8	-0,1	2,9	1,9

Benemilk

Benemilk on Raision naudanrehuinnovaatio, jolla maidontuotannon hyötysuhde paranee, lehmät tuottavat enemmän maitoa ja sekä maidon rasva- että valkuaispitoisuudet paranevat. Vuoden 2016 loppuun mennessä Benemilk-rehuille on myönnetty patentti neljässä maassa. Saadut patentit ovat osoitus innovaation patentoitavuudesta eri markkinoilla. Suomessa Benemilk-rehuja myy ja markkinoi Raisioagro. Benemilk-rehuilla on Suomessa vakiintunut asema naudanrehujen markkinoilla.

Keskeistä

- Benemilk-rehuille ja niiden valmistusmenetelmälle myönnettiin patentit Suomessa ja Uudessa-Seelannissa loppuvuonna 2016.
- Raision hallitus päätti elokuussa 2016 supistaa Benemilk Oy:n toimintaa innovaation kansainväliseksi kaupallistamiseksi, sillä yhtiön lyhyen aikavälin näkymät eivät olleet suotuisat.
- Seattlessa USA:ssa toiminut konttori suljettiin syksyllä 2016.

Patentit

Benemilk-rehuille ja niiden valmistusmenetelmälle myönnettiin patentti Suomessa 30.12.2016. Suomen patenttiviranomainen totesi perusteellisen tutkimuksen jälkeen Benemilk-innovaation täyttävän patentoitavuuden kriteerit uutuuden, keksinnöllisyyden ja teollisen käyttökelpoisuuden osalta. Ensimmäiset Benemilk-innovaatioon liittyvät patenttihakemukset jätettiin Suomessa tammikuussa 2012.

Lisäksi Uuden-Seelannin patenttiviranomaiset ovat tutkineet patenttihakemukset ja myöntäneet patentit sekä Benemilk-rehuille ja niiden valmistusmenetelmälle että Benemilk-rehuja syövien lehmien tuottamalle maidolle.

Benemilkille on tähän mennessä myönnetty patentit Suomessa, Uudessa-Seelannissa, Australiassa ja Etelä-Afrikassa, mikä on vahva osoitus innovaation patentoitavuudesta eri markkinoilla. Raisio ei tule näiden tärkeiden ensimmäisten patenttien saamisen jälkeen julkisesti analysoimaan Benemilkin patenttisalkkua.

Liiketoiminta

Benemilk Oy aloitti marraskuussa 2015 prosessin, jolla selvitettiin edellytyksiä ja mahdollisuuksia uuden rahoituksen hankkimiseksi. Toteutetun selvityksen perusteella Benemilk Oy:n hallitus totesi kesäkuussa 2016, että oman pääoman ehtoista rahoitusjärjestelyä ei ollut perusteltua toteuttaa, sillä mahdollisesti kiinnostuneiden sijoittajien indikoima yhtiön arvostustaso ei ollut omistajien kannalta tyydyttävä.

Benemilk Oy:n toimintaa supistettiin merkittävästi syksyllä 2016 ja panostus innovaation kansainväliseen kaupallistamiseen minimoitiin Raision hallituksen elokuussa tekemän päätöksen mukaisesti. Päätökseen vaikuttivat maitomarkkinan globaali kriisi ja potentiaalisten asiakkaiden haluttomuus muuttaa vallitsevia ruokintamalleja, mistä syystä yhtiön lyhyen aikavälin näkymät liiketoiminnan kansainväliseksi laajentamiseksi eivät olleet suotuisat. Myös Seattlella USA:ssa toiminut konttori suljettiin.

Benemilk Oy perustettiin keväällä 2013 ja Raisio omistaa 57 prosenttia sen osakkeista.

Suomessa ja Venäjällä Benemilk-rehuja myy ja markkinoi Raisioagro, jolla on lisenssi Benemilk-innovaatioon.

Yritysvastuu

Kestävä ruokaketju, terveellinen ruoka sekä työhyvinvointi ja -turvallisuus ovat Raision vastuullisuustyön tärkeimmät teemat. Konsernin tavoitteellinen vastuullisuusohjelma asettaa tavoitteet ja mittarit valituille, olennaisille vastuullisuusteemoille.

Vuonna 2016 Raisio aloitti kolmevuotisen vastuullisuusohjelmansa määrätietoisen toteuttamisen.

Vastuullisuusohjelman ensimmäisen vuoden painopistealueiksi valittiin vastuullisen hankinnan kehittäminen, terveelliset elintarvikkeet sekä prosessien ja tiedonhallinnan yhtenäistäminen.

Vastuullisuus luo perustan Raision toiminnalle

Kestävä kehitys ja vastuullinen tapa toimia ovat olennainen osa Raision kaikkea liiketoimintaa. Vastuullisuustyön pohjana on Raision visio:

Raision visio on olla ekologisten ja terveellisten välipalojen edelläkävijä johtavilla brändeillä sekä kestävän ruokaketjun aktiivinen kehittäjä.

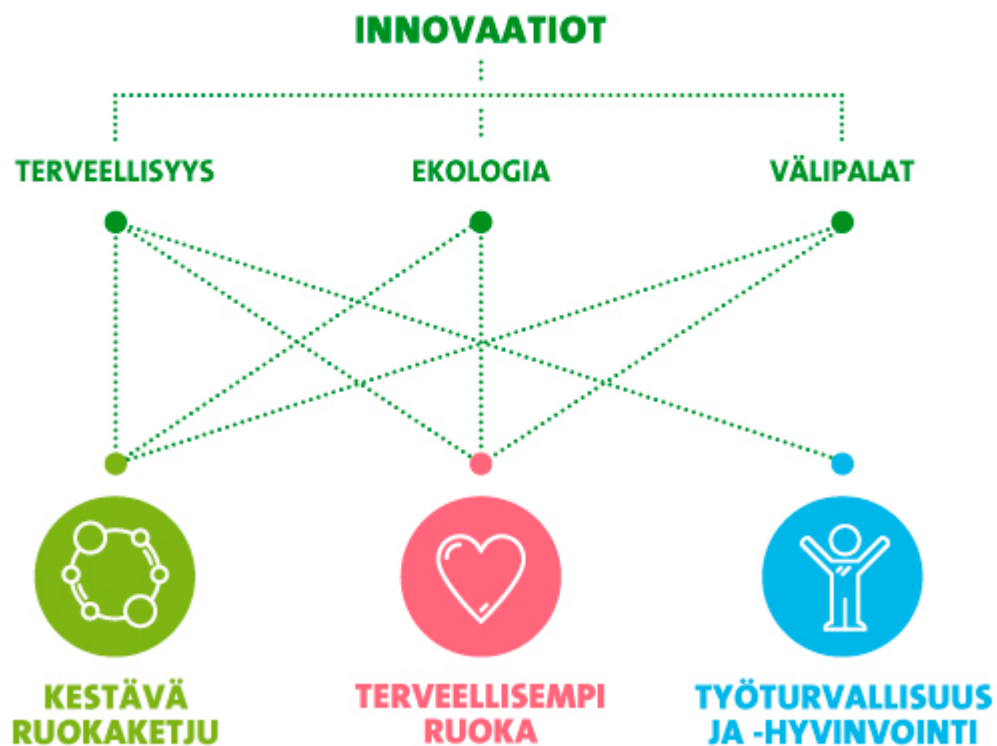
Vastuullisuus on vahvasti mukana myös raisiolaisten päivittäisessä toiminnassa ja Raision strategiassa. Raision strategian ydin muodostuu kokonaisuudesta, johon kuuluvat innovaatiot sekä terveelliset ja ekologiset välipalat. Vastuullisuustyö tukee Raision strategisia tavoitteita ja liiketoimintaa.

[Lue lisää Raision strategiasta.](#)

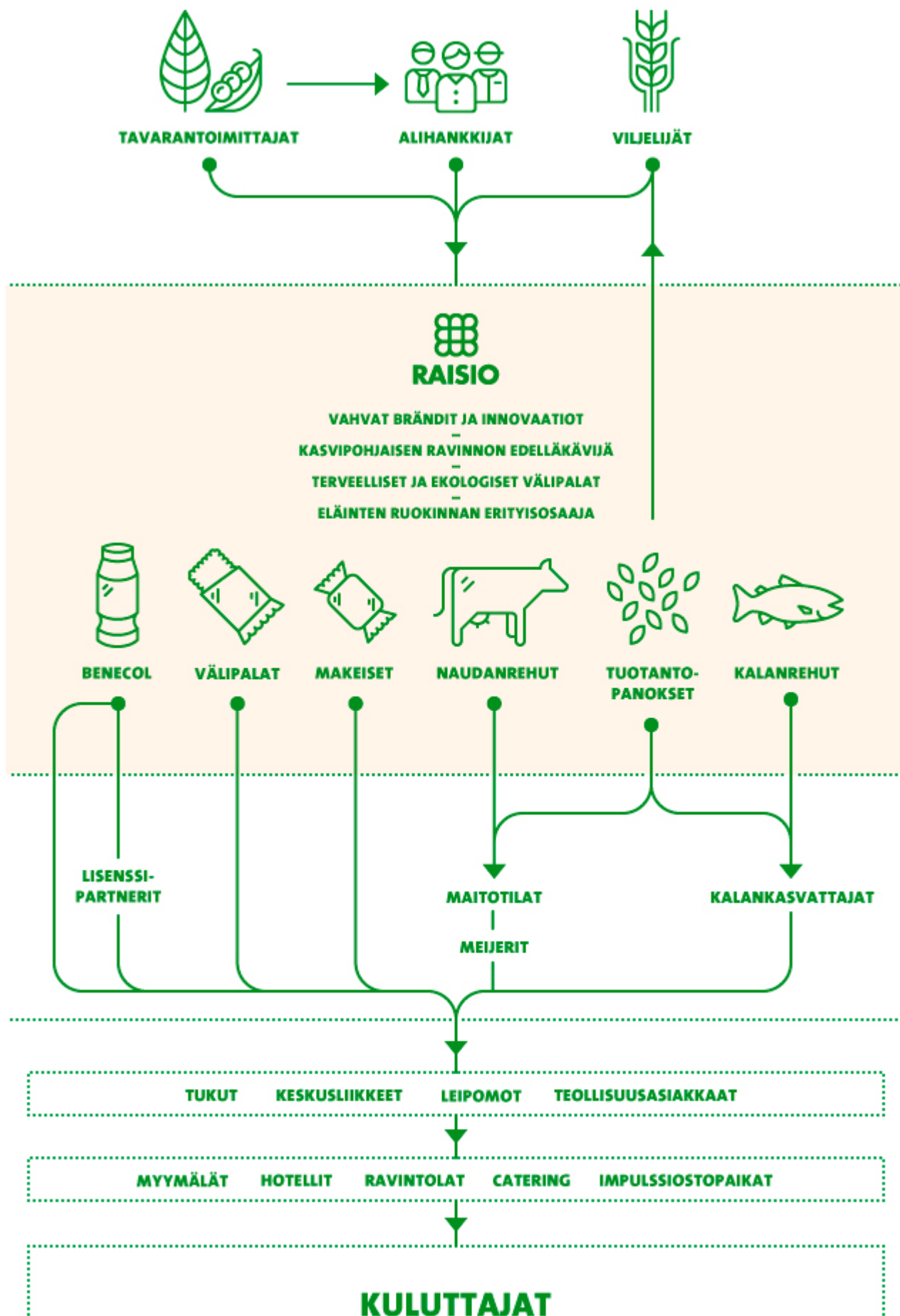
Raision strategian ja olennaisten vastuullisuusteemojen suhde

Raision olennaiset vastuullisuusteemat tukevat konsernin strategian toteutumista.

RAISION STRATEGIA

Monimuotoinen arvoketju

Raision arvoketju ulottuu ruuan alkutuotannosta kuluttajiin. Yhtiön vaikutusmahdollisuudet ja vuorovaikutuksen tapa arvoketjun eri osissa vaihtelevat. Raision kyky ja halu kehittää vastuullisia elintarvikkeita ja rehuja edistävät ruokaketjun kestävyyttä.

Raisio vaikuttaa arvoketjun alkupäähän eli tavarantoimittajiinsa noudattamalla vastuullisen hankinnan periaatteitaan. Tavarantoimittajilta edellytetään sitoutumista Raision tavarantoimittajien eettisiin periaatteisiin, jotka koskevat muun muassa ympäristövastuuta, kansainvälisten säädösten mukaisia työoloja, lapsi- ja pakkotyövoiman kieltoa sekä syrjinnän vastaisuutta.

Osan Raision brändituotteista valmistavat alihankkijat, joilta edellytetään Raision linjaamaa vastuullista toiminta- ja tuotantotapaa. Sopimuksissa määritellään tarkasti muun muassa käytettävien raaka-aineiden laatuvaatimukset.

Raisio hankkii käyttämänsä viljan läheltä tuotantolaitoksiaan aina, kun se on mahdollista. Raision viljatuotteet valmistetaan pääosin Suomessa. Suomessa yhtiö hankkii noin 85 prosenttia viljasta suoraan viljelijöiltä. Tiiviin yhteistyön ansiosta Raisiolla on mahdollisuus kehittää viljelytapoja yhdessä viljelijöiden kanssa.

Raisio tutkii kuluttajien käyttäytymistä ja tarpeita jatkuvasti. Siten Raisio pystyy tarjoamaan kaupalle kiinnostavia brändituotteita ja innovaatioita, jotka vastaavat kuluttajien toiveita. Yhtiö myös panostaa brändeihinsä, jotta ne pysyvät kaupallisesti kiinnostavina. Kaupan keskusliikkeet, suurkeittiöt ja teollisuusasiakkaat asettavat Raisiolle yhä tiukempia kriteerejä tuotteiden vastuullisuudesta.

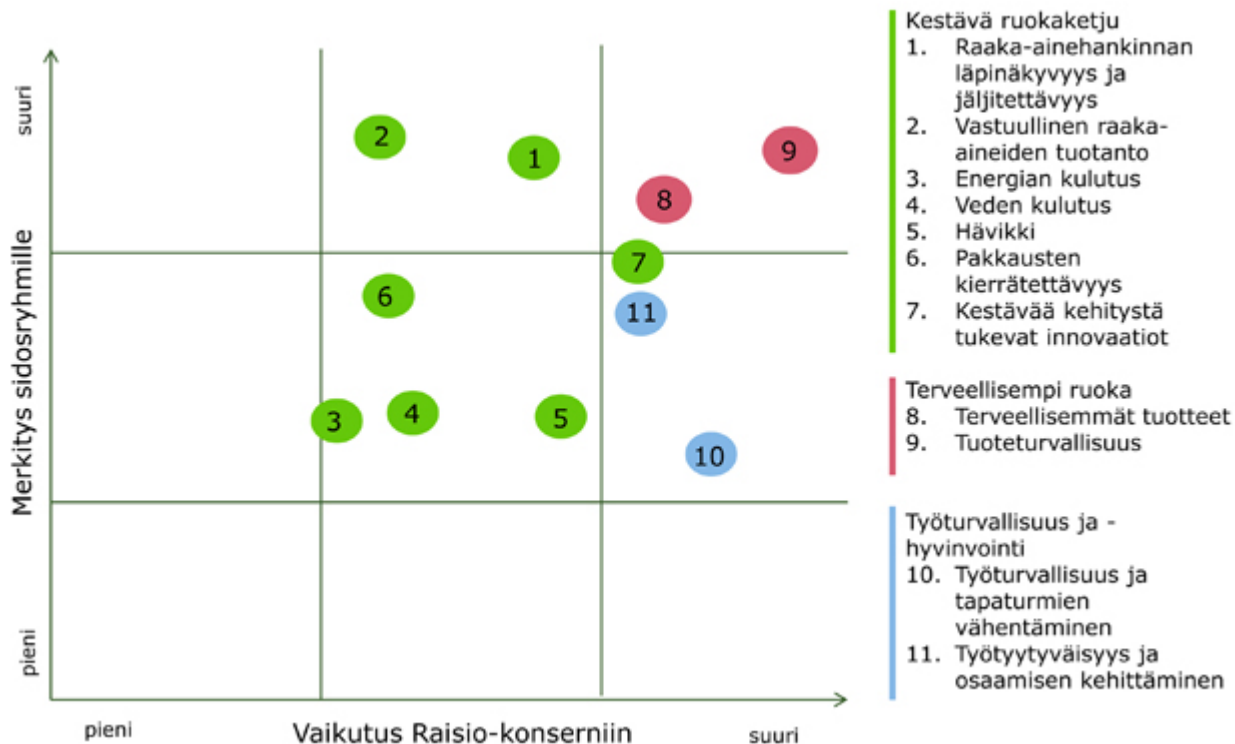
Kansainvälisen Benecol-ainesosaliiketoiminnan osalta Raision vaikutusmahdollisuudet ulottuvat lisenssipartnereiden avustamiseen ja neuvontaan. Lisenssisopimuksissa on määritelty tarkasti brändin käyttöön ja tuotteisiin liittyvät asiat. Lisäksi Raision lisenssipartnerit ovat sitoutuneet Raision eettisiin toimintaohjeisiin (Benecol Partner Code of Conduct).

Kuluttajatuotteiden arvoketjun loppupäässä Raisio vaikuttaa kuluttajiin viestinnällisesti esimerkiksi ravitsemusneuvonnalla, pakkausten ympäristömerkeillä, resepteillä ja tuotteiden käyttövinkeillä. Kuluttajien kanssa käydään jatkuvaa dialogia muun muassa sosiaalisessa mediassa ja asiakaspalvelukanavissa.

Raisio vaikuttaa maito- ja kalaketjuun tarjoamalla tuottajille rehuja, jotka edistävät kannattavaa ja kestävää maataloutta. Raision ruokintaratkaisut vaikuttavat eläinten hyvinvointiin ja parantavat tuotoksia. Ruokintainnovaatiot ovat vähentäneet merkittävästi kalaketjun ympäristövaikutuksia.

Raisio Oyj:n osakkeet noteerataan NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä. Osakkeenomistajia yhtiöllä on yli 39 000. Raision palveluksessa on noin 1 400 henkilöä ja toimintaa on 12 maassa. Raisiolla on tuotantolaitoksia yhdeksällä paikkakunnalla kolmessa eri maassa.

Olennaisuusarvio kertoo tärkeimmät vastuullisuusteemat

Raision vastuullisuuden olennaisuusarviointi uudistettiin vuonna 2015 sidosryhmien kanssa keskustellen ja heidän näkemyksiään kuunnellen. Raision hallituksen vahvistamassa olennaisuusarviossa huomioitiin sidosryhmät paikallisesti ja kansainvälisesti Raision toimintamaissa.

Raision liiketoimintojen ja sidosryhmien näkemysten pohjalta tunnistettiin ja priorisoitiin tärkeimmät vastuullisuusnäkökohdat, jotka ryhmiteltiin alla olevaan matriisiin. Olennaiset näkökohdat koskevat koko Raisio-konsernia. Raision olennaisuusarvio ohjaa vastuullisuustyötä ja -raportointia.

Olennaisuusarvion ajantasaisuutta tarkastellaan vuosittain. Vuonna 2016 siihen ei tehty muutoksia ja Raisio jatkoi työtään olennaisten teemojen edistämiseksi.

Tavoitteellinen vastuullisuusohjelma

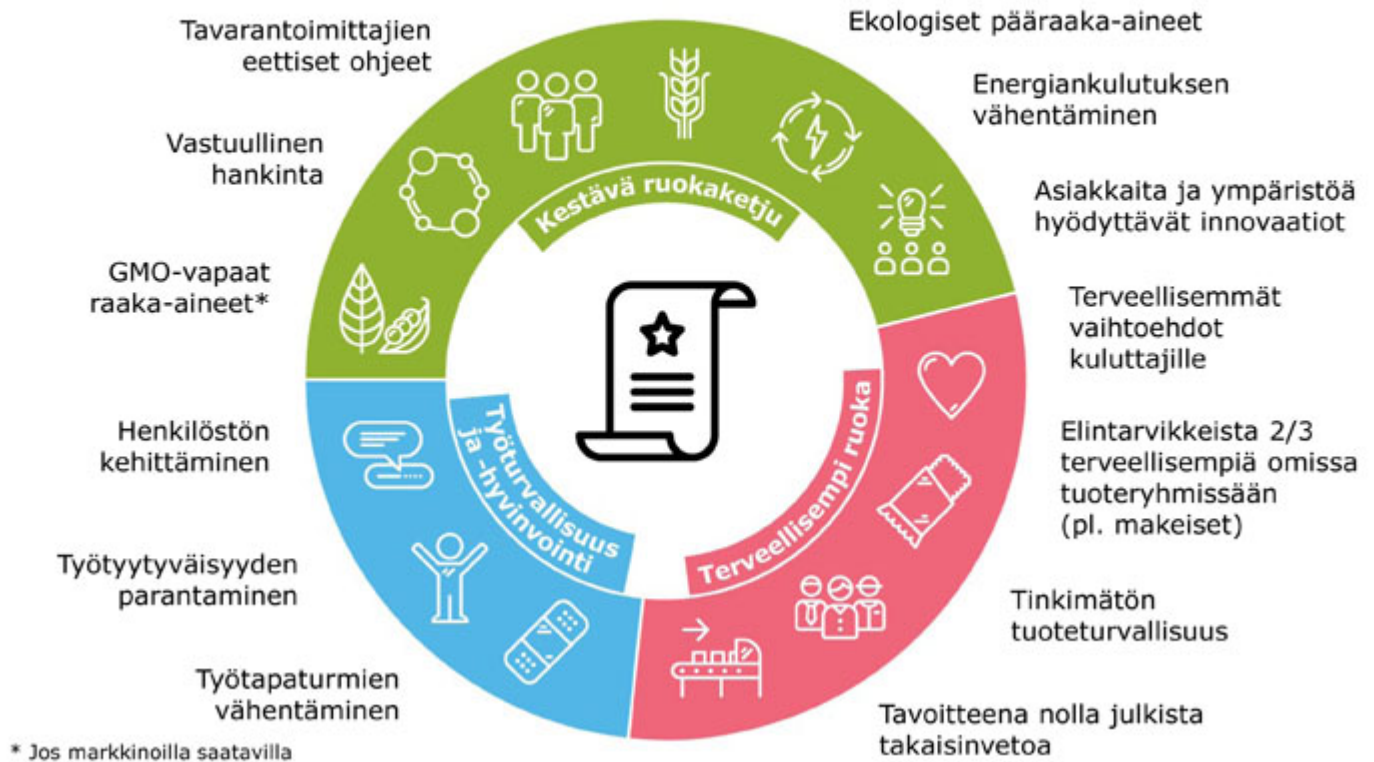
Raision vastuullisuusohjelma vuosille 2016 - 2018 asettaa tavoitteet ja mittarit valituille, olennaisille vastuullisuusteemoille. Vuonna 2016 Raisio aloitti vastuullisuusohjelmansa määrätietoisen toteuttamisen.

Vastuullisuusohjelman tavoitteet tukevat Raision liiketoimintastrategian toteutumista. Vastuullisuusohjelma on Raision vastuullisuustyön käytännön työkalu: se asettaa tavoitteet ja mittarit olennaisille vastuullisuusteemoille yrityksen johdolle ja henkilöstölle. Kaikki liiketoiminnot osallistuivat aktiivisesti vastuullisuusohjelman laadintaan ja ovat sitoutuneet sen toteuttamiseen.

Raisiolla on toimintaa monessa eri maassa ja useilla toimialoilla. Siksi olennaiset vastuullisuusteemat vaihtelevat liiketoiminnoittain. Konsernin vastuullisuusohjelmassa on kolme teemaa, jotka ovat kaikille liiketoiminnoille olennaisia. Näiden teemojen edistämiseksi määriteltiin konkreettiset tavoitteet ja mittarit, joilla asioiden etenemistä seurataan. Osa tavoitteista koskee vain tiettyjä liiketoimintoja.

Raision vastuullisuusohjelma on liiketoimintastrategiaa tukeva sekä olennaisiin vastuullisuuskysymyksiin keskittyvä, konkreettinen ja selkeä. Raision arvoketjun keskeisiä osia ovat raaka-aineiden vastuulliseen hankintaan, innovaatioihin ja tuotekehitykseen, terveellisyys- ja työturvallisuuteen liittyvät asiat. Koska nämä teemat korostuivat Raision olennaisuusarviossa, ne ovat myös vastuullisuusohjelman kantavia teemoja.

Raision vastuullisuusohjelma 2016 - 2018

Raision vastuullisuusohjelman pääteemat

- Kestävä ruokaketju
 - Raaka-ainehankintaan kuuluu eettisiä ja ympäristöön liittyviä näkökohtia, joiden hallinta on Raisiolle olennaista. Lisäksi Raisio tavoittelee oman tuotannon ympäristövaikutusten pienentämistä sekä vaikuttaa maidontuotannon ja kalankasvatuksen kestävyyyteen rehuinnovaatioidensa kautta.
- Terveellisempi ruoka
 - Terveellisempien tuotteiden ja palveluiden kehittäminen on Raision strategian ytimessä ja kuluttajille merkityksellistä. Tuoteturvallisuuden suhteen Raisio ei tee kompromisseja.
- Työturvallisuus ja -hyvinvointi
 - Henkilöstön turvallisuus ja hyvinvointi ovat Raision toiminnalle ensiarvoisen tärkeitä, jotta pystytään takaamaan tuotteiden laatu, prosessien toimintavarmuus sekä kyky kehittää uusia kuluttajia ja asiakkaita kiinnostavia innovaatioita.

Raision liiketoiminnoissa on tunnistettu muitakin vastuullisuuteen liittyviä kysymyksiä, joiden eteen Raisio tekee aktiivista työtä. Vastuullisuusohjelmaan on koottu koko konsernin kannalta oleelliset vastuullisuusteemat, joihin Raisio keskittyy vuosina 2016 - 2018.

Vastuullisuusohjelman ensimmäisen vuoden painopistealueiksi valittiin prosessien ja tiedonhallinnan yhtenäistäminen, vastuullisen hankinnan kehittäminen ja terveelliset elintarvikkeet. Tavoitteiden saavuttamiselle laadittiin sisäinen aikataulu. Osa ohjelman toteuttamisesta on jatkuvaa työtä ja laadun varmistamista.

Raisio-konsernin vastuullisuusohjelman tavoitteet 2016 - 2018

Raisio on ryhmitellyt vastuullisuusohjelmansa tavoitteet kolmen olennaisen teeman alle. Alla tavoitteidemme tilanne vuoden 2016 lopussa. Kerromme tarkemmin vastuullisuusohjelman etenemisestä tässä vastuuraportissa.

Kestävä ruokaketju 2016 - 2018

Tavoite	Tilanne
Kehitämme tärkeimpien raaka-aineidemme vastuullista hankintaa entisestään. Eniten käyttämiämme raaka-aineita ovat viljat, erityisesti kaura ja vehnä, sekä rypsi.	Työ käynnissä
Edellytämme tavarantoimittajien eettisten ohjeiden (Supplier Code of Conduct) noudattamista kaikilta toimittajilta.	Työ käynnissä
Edellytämme tavarantoimittajien vastaavan itsearviointikyselyyn (Supplier Self-Assessment Questionnaire) vähintään joka kolmas vuosi.	Työ käynnissä
Jatkamme ProTerra- tai RTRS-sertifioidun soijan hankintaa.	Saavutettu
Olemme sitoutuneet GMO-vapaiden raaka-aineiden käyttöön.	Saavutettu
Käytämme vain vastuullista palmuöljyä. Elintarvikkeissa käytettävän palmuöljyn vastuullisuutta parannetaan siirtymällä fyysisesti jäljitettävään palmuöljyyn.	Työ käynnissä
Käytämme vain UTZ-sertifioitua kaakaota elintarvikkeissamme (pl. makeiset).	Työ käynnissä
Vähennämme entisestään raaka-ainehankintoja riskimaiksi luokitelluista maista.	Työ käynnissä
Tehostamme energiankäyttöä.	Työ käynnissä
Teemme energia-auditointeja kaikissa tuotantolaitoksissamme vähintään joka toinen vuosi.	Työ käynnissä
Analysoimme materiaalitehokkuutta raaka-aineiden ja muiden tuotantopanosten osalta. Vähennämme	Työ

hävikkiä tuotantolaitoksissamme.	käynnissä
Käytämme tuotepakkauksissamme vain kierrätettäväksi kelpaavia materiaaleja.	Työ käynnissä
Jatkamme ympäristöä ja asiakkaitamme hyödyttävien innovaatioiden kehittämistä ja kaupallistamista.	Työ käynnissä

Terveellisempi ruoka 2016 - 2018

Tavoite	Tilanne
Elintarvikkeistamme 2/3 on terveellisempiä vaihtoehtoja omissa tuoteryhmissään.	Työ käynnissä
Kehitämme eläinten ja ihmisten hyvinvointia edistäviä naudan- ja kalanrehuinnovaatioita.	Työ käynnissä
Ylläpidämme BRC-sertifioinnin elintarviketuotantolaitoksilla.	Saavutettu
Raisioagron tavoitteena on erinomainen rehujen reseptitarkkuus.	Työ käynnissä
Julkisten takaisinvetojen määrä nolla.	Saavutettu

Työturvallisuus ja -hyvinvointi 2016 - 2018

Tavoite	Tilanne
Työtapaturvallisuuden jatkuva laskeminen	Työ käynnissä
Sairauspoissaolojen jatkuva pieneneminen	Työ käynnissä
Henkilöstötyytyväisyyden parantuminen	Työ käynnissä
Jatkuva henkilöstön kehittyminen ja kehityskeskustelujen kattavuus kohti sadan prosentin tavoitetta	Työ käynnissä

Vastuulliset toimintaperiaatteet ja politiikat

Vastuullisuuden edistäminen ja vastuullinen toimintatapa ovat osa jokaisen raisiolaisen työtä. Raision visio ja strategia ohjaavat Raision vastuullisuustyötä ja sen painopisteet määritellään olennaisuusarviossa. Vastuullista toimintatapaa määrittelevät konsernin periaatteet ja politiikat, joita yhtenäistettiin vuonna 2016.

Raision hallitus hyväksyi yhtiön uudistetut yleiset toimintaperiaatteet joulukuussa 2016. Ne koskevat kaikkea konsernin liiketoimintaa, koko henkilöstöä, johtoa, hallitusta ja hallintoneuvostoa. Yleiset toimintaperiaatteet ohjaavat raisiolaisten jokapäiväistä työtä ja asettavat perustan kannattavalle ja vastuulliselle liiketoiminnalle.

Raisio-konsernin yleiset toimintaperiaatteet

Laatu-, ympäristö-, terveys- ja turvallisuuspolitiikka

Raisio-konsernin tavarantoimittajien eettiset periaatteet

Raisio sitoutui vuonna 2016 [UN Global Compact](#) -vastuullisuusaloitteeseen ja sen kymmeneen periaatteeseen, jotka koskevat ihmisoikeuksia, työsääädöksiä, ympäristöä ja lahjontaa.

Toiminnan eettisyyteen ja lainmukaisuuteen liittyvä neuvonanto

Eettinen toimintatapa määritellään Raision yleisissä toimintaperiaatteissa, joista järjestetään henkilöstölle säännöllisesti koulutusta. Lisäksi raisiolaiset saavat luottamuksellista tukea eettiseen ja lainmukaiseen toimintaan ensisijaisesti omalta esimieheltään, yhtiön lakiosastolta ja compliance-johtajalta.

Työntekijöitä kannustetaan ilmoittamaan mahdollisista väärinkäytöksistä tai niiden epäilyistä omalle esimiehelleen tai tämän esimiehelle. Vuonna 2016 Raisiossa päivitettiin väärinkäytöksistä raportoinnin toimintatapaa. Jotta mahdollisiin väärinkäytöksiin voitaisiin puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, henkilöstö voi ilmoittaa havainnoistaan tiettyyn sähköpostiosoitteeseen tai nimettömänä postitse Raision lakiasiainjohtajalle, talousjohtajalle tai compliance-johtajalle. Työntekijöiden ilmoitukset väärinkäytöksistä käsitellään aina ehdottoman luottamuksellisesti.

Vastuullisuuden johtamismalli

Raision vastuullisuustyön roolit ja vastuut on esitetty taulukossa alla.

Hallitus	Valvoo vastuullisuuden toteutumista ja vahvistaa olennaiset teemat.
Konsernin johtoryhmä	Johtaa vastuullisuustyötä. Vahvistaa vastuullisuustavoitteet. Käsittelee vastuullisuusohjelman etenemistä ja olennaisuusarviota säännöllisesti vuoden aikana.
Liiketoiminnot	Yritysvastuun käytännön toimenpiteiden organisointi ja toteutus.
Vastuullisuuden ohjausryhmä	Kehittää konsernin vastuullisuutta ohjaavia periaatteita ja määrittelee linjaukset vastuullisuustyölle.
Vastuullisuustyöryhmä	Konsernin vastuullisuusasioiden edistäminen, käytännön toimenpiteiden koordinointi, sisäinen konsultointi ja tukeminen tavoitteiden toteuttamisessa ja viestintä. Vastuullisuusryhmä raportoi ohjausryhmälle.

Jatkuva sidosryhmädialogi

Raisio käy jatkuvaa dialogia sidosryhmiensä kanssa. Olennaisuusarviota tarkennetaan vuosittain sidosryhmädialogin pohjalta. Jatkuva avoin vuorovaikutus on keskeinen osa Raision yritysvastuun suunnittelua, johtamista ja toteuttamista.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu tärkeimmät sidosryhmät ja tapa, jolla heidän kanssaan käydään dialogia. Taulukkoon valitut sidosryhmät on tunnistettu liiketoimintojen työpajoissa.

SIDOSRYHMÄ	VUOROVAIKUTUSKANAVA
Henkilöstö	Jatkuva ja avoin vuorovaikutus työyhteisössä, kehityskeskustelut, henkilöstöinfot, esimieskirjeet, intranet, mielipidekyselyt, yhteistyöryhmät
Kuluttajat	Kuluttajapalvelu, konsulentit, Sunnuntai-klubi ja Elovena-kerho, sosiaalinen media, Raision Keittokirja, brändisivut ja vastuullisuusviestintä verkossa, uutiskirjeet, mainonta, verkkokauppa, kuluttajatutkimukset
Asiakkaat (elintarvikkeet) mm. vähittäiskauppa, tukkukauppa, leipomot ja teollisuus, suurkeittiöt, vienti, yrityspartnerit	Suorat asiakaskontaktit, verkkosivut, extranet, tapahtumat, messut
Asiakkaat (Raisioagro) Maidontuottajat, kalankasvattajat, kotieläintuottajat ja viljelijät, Raision sopimusviljelijät	Suorat kontaktit, tuottaja- ja viljelijätilaisuudet, sopimusviljelijäpäivät, messut ja seminaarit, asiakasristeily, nettisivut, verkkokauppa, asiakaslehdet Agro- ja AquaMakasiini, extranet
Omistajat	Tapaamiset, tilaisuudet, yhtiökokous, pörssitiedotteet ja julkaisut, vuosikertomus ja yritysvastuuraportti, osavuositarkastukset, nettisivut
Institutionaaliset sijoittajat ja analyytikot	Roadshowt, sijoittajataapaamiset ja -tilaisuudet, Capital Markets Day, pörssitiedotteet ja julkaisut, osavuositarkastukset, vuosikertomus ja yritysvastuuraportti
Rahoittajat	Tapaamiset, tiedotteet, julkaisut, tilinpäätös, osavuositarkastukset
Viranomaiset	Tapaamiset, vaikuttaminen järjestöissä, kts. Raision jäsenyydet
Alihankkijat	Suorat kontaktit, tapaamiset, auditoinnit, tavarantoimittajien eettiset periaatteet, alihankkijoiden itsearviointilomake
Tavarantoimittajat	Suorat kontaktit, tapaamiset, auditoinnit, tavarantoimittajien eettiset periaatteet, tavarantoimittajien itsearviointilomake
Yhteistyökumppanit	Suorat kontaktit, tapaamiset

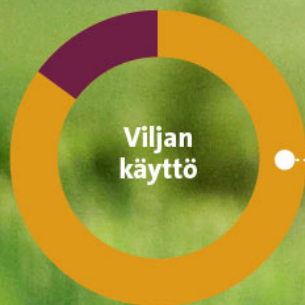
Media	Suorat kontaktit, tapaamiset, haastattelut, lehdistötilaisuudet, seminaarit, tiedotteet, sosiaalinen media, nettisivut
Lähiyhteisöt	Tilaisuudet, yritysvierailut, nettisivut, hankkeet (esim. Varsinais-Suomen Yrityskylä ja Elovena Voimapäivä)
Oppilaitokset	Kummikoulut, puhujavierailut, yritysvierailut, projektityöt
Yliopistot ja korkeakoulut	Henkilökohtaiset kontaktit, tutkimusyhteistyö, projektityöt, yhteistyö Raision Tutkimussäätiön kautta
Järjestöt ja jäsenyydet	Yhteisseminaarit ja -tilaisuudet, Raision edustukset ja jäsenyydet järjestöissä, nettisivut, yhteistyö mm. WWF Suomen kanssa
Ruoan, ravitsemuksen ja terveyden asiantuntijat	Tapaamiset, uutiskirjeet, esitteet
Ammattiliitot	Tapaamiset, sopimukset, yhteistyö muiden yritysten kanssa, kehitysprojektit

KESTÄVÄ RUOKAKETJU 2016

LAATU, VASTUULLISUUS JA TURVALLISUUS
käytettävien raaka-aineiden
tärkeimmät kriteerit

RAISIO ON MONIPUOLINEN
SUOMALAISEN VILJAN JALOSTAJA

HANKIMME
85 %
VILJASTA SUORAAN
VILJELIJÖILTÄ

Suomen suurin
kauran jalostaja
brändituotteissa

YHTENÄISTIMME VASTUULLISEN HANKINNAN PROSESSIT

Vain sertifioitua,
vastuullista soijaa
1 % raaka-aineista

Elintarvikkeissa vain
vastuullista palmuöljyä
1 % raaka-aineista

provena[®]
PURE OAT

Elvena

REHUINNOVAATIOMME EDISTÄVÄT
RUOKAKETJUN KESTÄVYYTTÄ

RAISIO agro[®]

BENEMILK[®]

Benemilk-rehut parantavat
maidontuotannon
hyötysuhdetta

TUOTOSTUTKA
LYPSYROBOTISEURANTA

Tuotostutka-lypsyrobotti-
seuranta tukee maidontuo-
tannon kestävyttä

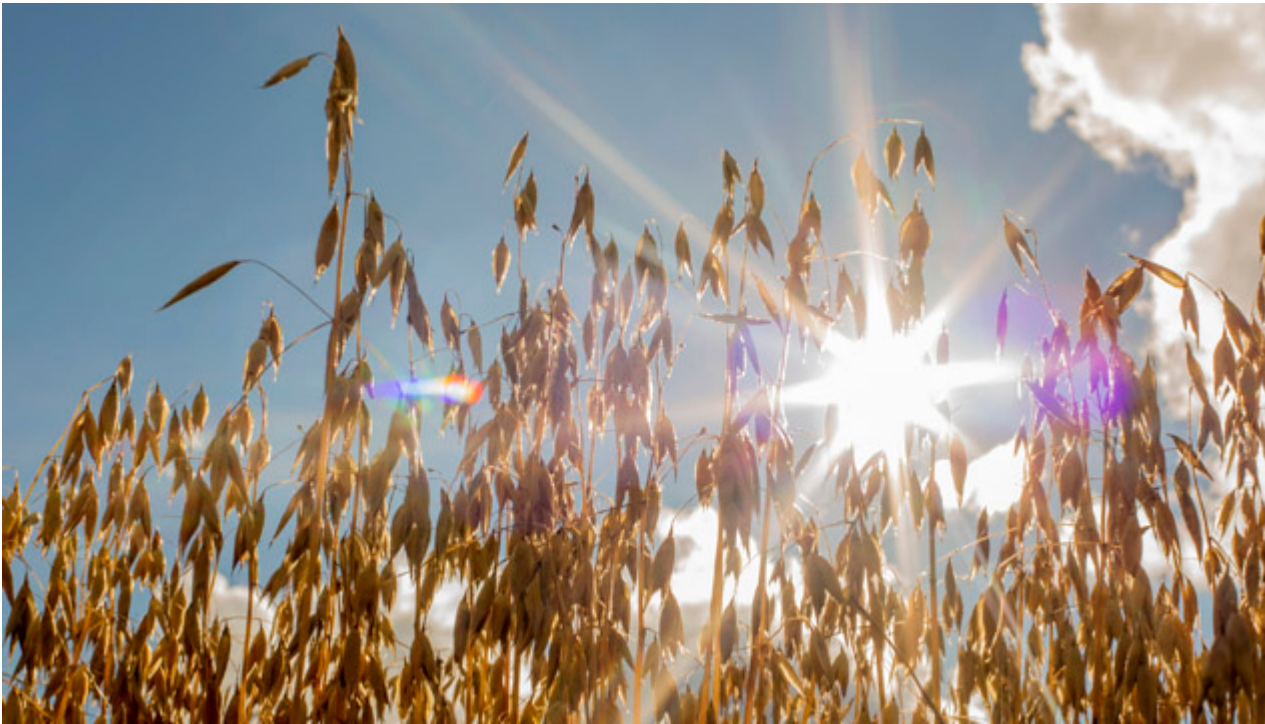
Baltic Blend -rehu
pienentää merkittävästi
kalankasvatuksen
ravinnepäästöjä
Itämerellä

Oman
tuotannon
energiankulutus
pieneni

4 %

/ tuotettonni

Vastuullinen hankinta edistää ruokaketjun kestävyyttä

Laatu, turvallisuus ja vastuullisuus ovat Raision raaka-aineiden hankinnan tärkeimmät kriteerit. Raision kuluttajat ja asiakkaat ovat enenevässä määrin kiinnostuneita tuotteiden raaka-aineiden jäljitettävyydestä ja kestävän kehityksen mukaisesta tuotannosta. Vastuullisen eläinten ruokinnan ja terveellisten elintarvikkeiden erityisosaajana Raisiolla on kyky ja mahdollisuus edistää raaka-ainevalinnoillaan kestävä ruokaketjua.

Keskeistä 2016

- Raisio yhtenäisti vastuullisen hankinnan käytäntönsä. Konsernin yhteiset tavarantoimittajien eettiset periaatteet otetaan käyttöön kaikissa liiketoiminnoissa vuoden 2017 aikana.
- UTZ-sertifioituun kaakaon siirtymistä valmisteltiin Välipalat-yksikössä.
- Nokian myllylle päätettiin hankkia RSPO Supply Chain -sertifikaatti, joka tulee voimaan keväällä 2017.

Raision arvoketju on osa kestävä ruokaketjua. Kaikki yhtiön raaka-aineet ovat uusiutuvia. Raision merkittävimmät raaka-aineet ovat viljat (vehnä, kaura, ruis, ohra) ja rypsi, joiden osuus kaikista raaka-aineista on noin 70 prosenttia. Raisioagron osuus konsernin kaikista raaka-aineista on lähes 70 prosenttia. Rehujen valmistuksessa merkittävimmät raaka-aineet ovat vehnä, ohra ja rypsi.

Raisiolla on lähes 80 vuoden kokemus sopimusviljelystä ja yhtiö hankkii 85 prosenttia käyttämästään viljasta suoraan viljelijöiltä. Raision viljatuotteet valmistetaan pääosin Suomessa ja viljojen kuljetusmatka tuottajalta

tehtaalle on keskimäärin alle sata kilometriä.

Sopimusvalmistajat valmistavat osan Raision omista brändituotteista. Sopimusvalmistuksessa käytettävien raaka-aineiden laatuvaatimukset määritellään sopimuksissa. Raisio hankkii raaka-aineet osalle suomalaisista alihankkijoistaan.

Raisio turvaa raaka-aineiden vastuullisuuden edellyttämällä tavarantoimittajilta sitoutumista eettisiin periaatteisiin, jotka koskevat muun muassa ihmisoikeuksia, lakien ja säädösten mukaisia työoloja, ympäristövastuuta ja korruption vastaisuutta.

Sertifioidut raaka-aineet

Soijan, palmuöljyn ja kaakaon vastuullisuuden turvaamiseksi Raisio on tehnyt linjauksia sertifioitujen raaka-aineiden käytöstä.

Yhtiö käyttää soijaa lähinnä kalanrehuihin ja sen osuus kaikista raaka-aineista on noin yksi prosentti. Kaikki rehuihin käytetty soija on ProTerra tai RTRS-sertifioitua. Raisio on Round Table on Responsible Soy -yhdistyksen jäsen.

Kaikki Raision elintarvikkeissa käytetty palmuöljy on ollut vastuullista vuodesta 2014. Vuonna 2016 Raision elintarvikkeiden palmuöljystä 70 prosenttia oli fyysisesti jäljitettävää (nk. mass balance tai segregated) ja 30 prosenttia oli Green Palm -sertifioitua. Pitkän aikavälin tavoitteenamme on siirtyä käyttämään fyysisesti jäljitettävää palmuöljyä elintarvikkeissa. Palmuöljyn osuus Raision raaka-aineista on alle yksi prosentti. Raisio on Roundtable on Sustainable Palm Oil -yhdistyksen jäsen.

Raision tavoitteena on, että sen omissa brändituotteissa käytetty kaakao on sertifioitua vuoden 2018 lopussa lukuun ottamatta makeisia, sillä suurin osa makeisista valmistetaan sopimuskumppaneille, jotka määrittelevät itse raaka-aineiden sertifiointivaatimukset. Vuonna 2016 valmistelimme sertifioituun kaakaoon siirtymistä ja ensimmäiset sertifioitua kaakaota sisältävät tuotteet tulevat myyntiin vuonna 2017. Kaakaon osuus brändituotteidemme raaka-aineista on alle 0,5 prosenttia.

Kalanrehuissa käytettävän kalajauhon ja -öljyn alkuperä on aina tiedossa ja niiden valmistamisessa ei ole käytetty uhanalaisia kalalajeja.

Sertifioitujen raaka-aineiden osuus Raision käyttämistä raaka-aineista on noin neljä prosenttia. Sertifioitun palmuöljyn ja soijan lisäksi Raisio käyttää muun muassa pieniä määriä luomukauraa ja muita luomuviljoja.

Tavoitteet 2016 - 2018

- Kehitämme tärkeimpien raaka-aineidemme vastuullista hankintaa entisestään. Eniten käyttämiämme raaka-aineita ovat viljat, erityisesti kaura ja vehnä, sekä rypsi.
- Edellytämme tavarantoimittajien eettisten ohjeiden (Supplier Code of Conduct) noudattamista kaikilta toimittajilta.
- Edellytämme tavarantoimittajien vastaavan itsearviointikyselyyn (Supplier Self-Assessment Questionnaire) vähintään joka kolmas vuosi.
- Jatkamme ProTerra- tai RTRS-sertifioitun soijan hankintaa.
- Olemme sitoutuneet GMO-vapaiden raaka-aineiden käyttöön.

- Käytämme vain vastuullista palmuöljyä. Elintarvikkeissa käytettävän palmuöljyn vastuullisuutta parannetaan siirtymällä fyysisesti jäljitettävään palmuöljyyn.
- Käytämme vain UTZ-sertifioitua kaakaota elintarvikkeissamme (pl. makeiset).
- Vähennämme entisestään raaka-ainehankintoja [riskimaiksi luokitelluista maista](#).

Ympäristötehokkuutta innovaatioilla ja tuotannon kehittämisellä

Raisio toimii kestävästi ympäristöä kunnioittaen. Seuraamme toimintamme ympäristövaikutuksia sekä kehitämme toimintaamme kestävästi ja tavoitteellisesti. Raision ympäristövastuun painopistealueet ovat energiankulutuksen vähentäminen, materiaalitehokkuuden parantaminen sekä ympäristöä ja asiakkaitamme hyödyntävät innovaatiot.

Keskeistä vuonna 2016

- Konsernin ympäristövaikutusten raportointia ja seurantaa yhtenäistettiin uuden tiedonhallintajärjestelmän avulla.
- Kaikki konsernin tuotantotoiminnot laativat suunnitelmat energia- ja materiaalitehokkuuden parantamiseksi.
- Raisio kehitti useita ruuan alkutuotannon kestävyttä edistäviä innovaatioita, kuten Baltic Blend -kalanrehut, Tuotostutka-lypsyrobotiseurannan ja maidontuotannon kasvihuonepäästöjä kuvaavan ureaindeksin.
- WWF Suomi nosti kotimaisen kasvatetun siian Kalaoppaansa suositeltavien kalojen vihreälle listalle vuonna 2016. Raision useat kalanrehuinnovaatiot ovat pienentäneet kalankasvatuksen ympäristövaikutuksia.
- Tšekin Makeiset-liiketoiminnassa investoitiin jäteveden käsittelyyn, jonka ansiosta jäteveden laatu parani ja talteen otettavan biokaasun käyttö mahdollistui. Investoinnilla parannettiin energiatehokkuutta ja se

mahdollistaa tuotannon kasvattamisen.

- Ison-Britannian Makeiset-liiketoiminta on mukana ilmastomuutossopimuksessa (Climate Change Act), jonka tavoitteena on vähentää energian kulutusta.

Raisio raportoi omasta tuotannostaan syntyvät ympäristövaikutukset. Raision toiminnasta aiheutuu ympäristövaikutuksia koko tuotteiden elinkaaren ajalta. Raisiolla oli vuonna 2016 yhdeksän tuotantolaitosta Suomessa, Isossa-Britanniassa ja Tšekissä. Kehitämme tuotannon ympäristötehokkuutta tavoitteellisesti erityisesti energia- ja materiaalitehokkuudessa.

Yhtiö investoi uusiutuvaan energiaan. Raision tehdasalueelle aloitettiin rakentamaan bioenergialaitosta, joka valmistuu keväällä 2017. Laitoksen valmistumisen myötä Raision tuotantolaitosten hiilijalanjälki pienenee merkittävästi, sillä samalla luovutaan nykyisestä hiilipohjaisesta teollisuushöyrystä.

Raisio toimii säädösten ja määräysten mukaisesti. Konsernin toimipisteissä ei ollut ympäristövahinkoja eikä konserni saanut sakkoja tai sanktioita ympäristölainsäädännön rikkomuksista vuonna 2016.

Raision tuotantolaitokset eivät sijaitse suojelluilla luontoalueilla tai korkean biodiversiteettiarvon alueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä.

Tulokset 2016

- Ympäristöinvestointeja tehtiin energian tuotantoon ja energiatehokkuuden parantamiseen, hävikin pienentämiseen sekä jäteveden puhdistukseen.
- Kalanrehujen tuotannossa uudistettiin lämmön talteenottoa, mikä tehosti energiankäyttöä.
- Kolesterolia alentavan Benecol-ainesosan tuotannossa tuotannon jaksotus toi merkittäviä energiasäästöjä.
- Konsernin energiankulutus tuotettua tuotetonnia kohden laski neljä prosenttia.
- Kaatopaikkajätteen määrä väheni 62 prosenttia ja hyötykäytetyn jätteen määrän osuus kasvoi 94 prosenttiin. Investoinnit ja parannukset laitekannassa auttoivat tulosten saavuttamisessa.
- Raision tuotepakkaukset on valmistettu pääosin kierrätettävästä materiaalista.

Tavoitteet 2016 - 2018

- Tehostamme energiankäyttöä.
- Teemme energia-auditointeja kaikissa tuotantolaitoksissamme vähintään joka toinen vuosi.
- Analysoimme materiaalitehokkuutta raaka-aineiden ja muiden tuotantopanosten osalta.
- Vähennämme hävikkiä tuotantolaitoksissamme.
- Käytämme tuotepakkauksissamme vain kierrätettäväksi kelpaavia materiaaleja.
- Jatkamme ympäristöä ja asiakkaitamme hyödyttävien innovaatioiden kehittämistä ja kaupallistamista.

Raision ympäristövaikutukset

Raaka-aineet ja materiaalitehokkuus

Raision tuotteiden raaka-aineet ovat uusiutuvia. Yhtiön tavoitteena on raaka-aineiden materiaalitehokas käyttö, jonka saavuttamiseksi kaikki konsernin tuotantolaitokset ovat tehneet omat suunnitelmansa. Materiaalitehokkuutta edistetään erityisesti seurannan ja raportoinnin kehittämisellä.

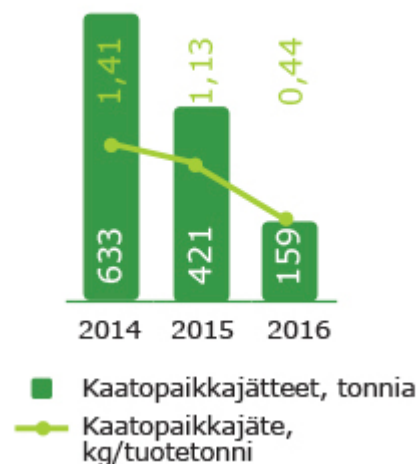
Raision tuotantolaitosten raaka-aineiden käyttö väheni reilulla kolmella prosentilla. Raaka-aineiden käyttö tuotetonna kohden laski prosentilla.

Hyödynnettävän jätteen osuus kokonaisjättemäärästä oli 94 prosenttia. Kaatopaikkajätteen määrä väheni 62 prosenttia edellisvuoteen nähden. Vaarallisten jätteiden määrä väheni 38 prosenttia ja kokonaisjättemäärä pieneni kaksi prosenttia.

Raportoinnin laajuus: Raaka-ainekäytön osalta raportoidaan Suomen tuotantotoiminnot vuosilta 2014 - 2016, koko konsernin jatkuvat liiketoiminnot vuosilta 2015 - 2016. Kaatopaikkajätteet raportoidaan koko konsernin jatkuvista liiketoiminnoista. Veden käyttö tuotteisiin ei sisälly alla esitettyihin raaka-ainemääriin.

Kaatopaikkajätteet

Vesi

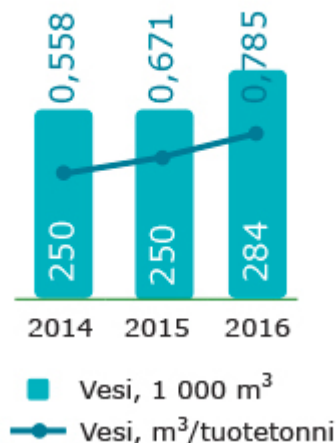
Veden käyttö on Raisiolle tärkeä ympäristötekijä, sillä vettä käytetään tuotantoprosesseissa ja jäähdytyksissä. Veden käyttöä tarkkaillaan jatkuvasti, vettä kierrätetään tehokkaasti ja keinoja veden käytön vähentämiseen tutkitaan aktiivisesti.

Talousveden käyttö kasvoi konsernissa neljätolista prosenttia. Tehostamiskeinoista huolimatta useat putkistovuodot Isossa-Britanniassa aiheuttivat konsernin veden käytön lisääntymisen. Suomessa talousveden käyttö väheni yli neljällä prosentilla.

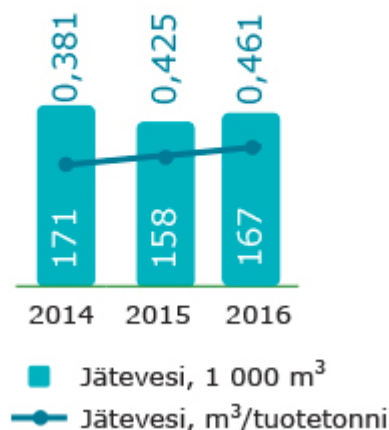
Konsernin jäteveden määrä kasvoi kuusi prosenttia. Suomessa jäteveden määrä väheni merkittävästi.

Raportoinnin laajuus: koko konsernin jatkuvat liiketoiminnot

Veden käyttö

Jätevedet

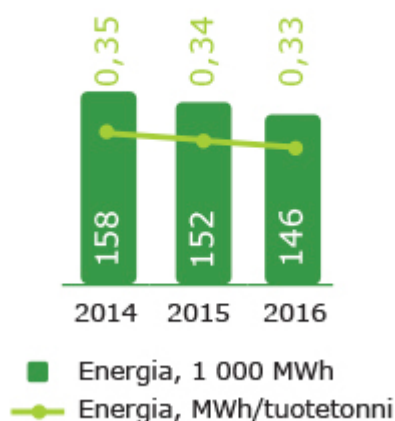
Energia

Raision energian kokonais- ja ominaiskulutus tuotetonnia kohden laski neljä prosenttia. Kaikki konsernin tuotantolaitokset ovat sitoutuneet energian ominaiskäytön vähentämiseen tuotetonnia kohden. Laitekannan tehostamisella ja uusimisella saavutettiin säästöjä energiankulutuksessa. Led-valaisimia hankittiin useisiin toimipaikkoihin.

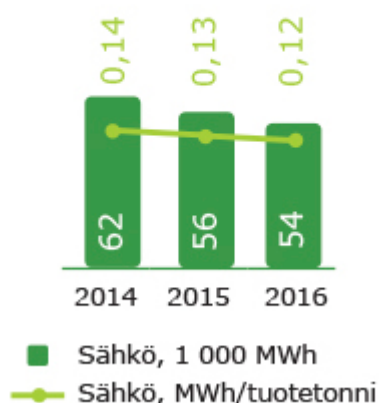
Raision sähkö hankitaan ostoenergiana. Lämmön osalta oman tuotannon osuus on 53 prosenttia.

Raportoinnin laajuus: koko konsernin jatkuvat liiketoiminnot

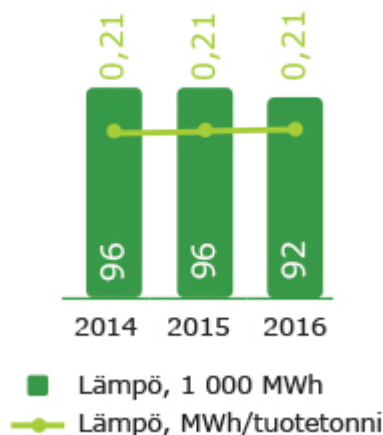
Energian kulutus

Sähkön kulutus

Lämmön kulutus

Energiantuotannon päästöt

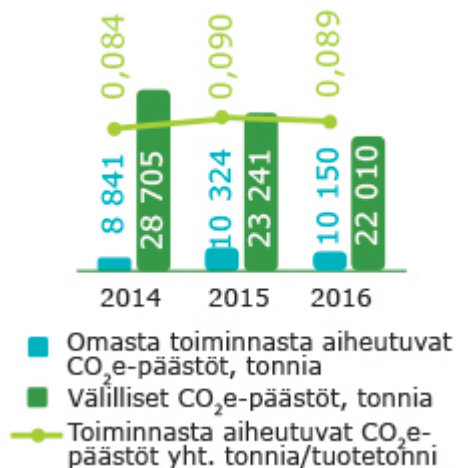
Raisio raportoi oman energiantuotannon välittömät kasvihuonekaasupäästöt ja ostoenergian välilliset päästöt CO₂e-arvoina. Energian oman tuotannon päästöt on määritetty laskennallisesti ja ostoenergian osalta toimittajien ilmoittamien päästöjen CO₂e-arvoina. Hiilidioksidiekvivalentilla (CO₂e) kuvataan kasvihuonekaasujen yhteenlaskettua ilmastoa lämmittävää vaikutusta.

Konsernin sähkö hankitaan ostoenergianä. Raision Suomessa hankkima sähkö on ympäristömerkittyä ja sen tuottamisesta ei aiheudu kasvihuonepäästöjä. Suomeen hankittu sähkö vastaa lähes 60 prosenttia konsernin sähkönkäytöstä.

Ison-Britannian ja Tšekin tuotantolaitoksilla lämpö tuotetaan maakaasusta itse. Suomen lämpöenergia ostetaan lukuun ottamatta Kouvolan tuotantolaitosta, jossa on maakaasua käyttävä höyrykattilalaitos. Raisiossa tehdasalueella on lisäksi voimalaitos, joka toimii varalaitoksena, mutta poistuu käytöstä kevään 2017 aikana uuden bioenergiailaitoksen valmistuttua.

Työ energiatehokkuuden parantamiseksi ja hiilidioksidipäästöjen alentamiseksi jatkuu.

CO₂e-päästöt

Kestävämpää maidontuotantoa tiedolla johtaen

Nykyaikaisissa navetoissa syntyy runsaasti tietoa, jonka avulla maidontuotannosta voidaan tehdä entistä kannattavampaa ja kestävämpää. Maatalouden internet (Internet of Farming) pienentää myös maidontuotannon ympäristövaikutuksia.

Maito tulee yhä useammin pihattonavetoista, joissa lypsyn hoitaa yksi tai useampi lypsyrobotti. Robotti tuottaa suuren määrän tietoa esimerkiksi lehmän lypsyistä, aktiivisuudesta ja tuotantokauden vaiheesta. Raisioagro kehitti Tuotostutka-palvelun, jotta tietomäärää pystyttäisiin hyödyntämään paremmin.

Tuotostutka on lypsyrobottitiloille suunnattu palvelu, jossa kerätään reaaliaikaista tietoa lypsylehmien tuotoksesta, ruokinnasta ja terveydestä. Raisioagron asiantuntijat analysoivat tiedot ja tekevät tuottajalle raportin, jonka avulla tuottaja voi optimoida ruokintaa, parantaa maitotuotosta ja edistää tilan taloudellista kannattavuutta sekä eläinten hyvinvointia. Tuotostutka on konkreettinen esimerkki maatalouden internetin mahdollisuuksista.

Tuotostutkan kehittäminen aloitettiin vuonna 2015 muutaman asiakastilan ja lypsyrobottilaittevalmistajien kanssa. Innovaation tavoitteena on saada lisäarvoa ruokintas suunnitelmista ja rehuista, alan asiantuntijoista sekä lypsyrobottiin tehdyistä investoinneista.

Huomio lehmien hyvinvointiin

Tuotostutka hyödyntää lypsyrobotin keräämiä lehmäkohtaisia tietoja, joiden perusteella voidaan seurata esimerkiksi ruokinnan muutoksen vaikutuksia tuotokseen ja niiden vaikutuksia maitotuoton ja rehukustannusten välisiin suhteisiin. Koko karjan tulosten lisäksi raportilla seurataan sekä eri eläinryhmien että yksittäisten lehmien tuotoksia.

Vain hyvinvoivat lehmät tuottavat runsaasti maitoa. Tietoja analysoimalla poikkeavuudet huomataan nopeasti. Silloin lehmän hyvinvointiin voidaan heti kiinnittää huomiota ja tarvittavat muutokset ruokinnassa saadaan pikaisesti tehtyä.

Tuotostutkan avulla myös rehuhyötysuhde paranee, koska väkirehu saadaan nopeammin optimoitua käytettävissä olevaan säilörehuun. Rehuhyötysuhteen parantuessa ympäristövaikutukset suhteessa tuotettuun maitokiloon pienenevät.

Jo yli 130 maitotilaa eli lähes 15 prosenttia suomalaisista lypsyrobottitiloista käyttää Tuotostutka-palvelua. Saavutetut tulokset ovat erittäin positiivisia. Mukana olevien tilojen energiakorjattu maitotuotos on noussut keskimäärin 6,5 prosenttia, mikä näkyy tuottajien parantuneena maitotilinä.

Raisioagro on Suomen vahvin asiantuntija maatalouden internetin hyödyntämisessä ja jatkaa Tuotostutkan ja muiden digitalisaatiota hyödyntävien palveluiden kehittämistä.

*Tuotostutka vahvistaa
Raisioagron ja tuottajan
kumppanuutta.*

Baltic Blend -rehuinnovaatio teki kalankasvatuksesta kestävämpää

Kesäkuusta 2016 lähtien kaikissa Raisioaquan rehuissa on hyödynnetty Baltic Blend® -innovaatiota. Baltic Blend -rehujen raaka-aineina käytetään Itämeren kaloista tehtyä kalajauhoa ja -öljyä. Kun Itämeren alueella kasvatettavia kaloja ruokitaan lähirehulla, ravinteet kiertävät eikä niitä tule Itämereen sen ulkopuolelta. Baltic Blendin myötä Raisioaquan rehuasiakkaiden ympäristövaikutus pienenee merkittävästi, sillä kalankasvatuksen fosforikuormitus muuttuu negatiiviseksi ja typpikuormitus vähenee murto-osaan aiemmasta.

Ravinteiden kierrätys on yksi kestävän ruokaketjun peruspilareista. Tähän asti suomalaistenkin kalojen rehuissa on käytetty raaka-aineena maailman valtamerikaloista valmistettua kalajauhoa ja -öljyä, mutta nyt ne voidaan korvata Itämeren kaloista tehdyllä kalajauholla ja -öljyllä, jolloin Itämereen ei tuoda ravinteita muualta.

Raisioaquan Baltic Blend -innovaation myötä Itämerestä nostetaan kalajauhon valmistukseen käytettävän silakan muodossa saman verran tai jopa enemmän fosforia ja typpeä kuin kalankasvatuksessa syntyy. Luonnonvarakeskuksen mukaan Itämeren elinvoimaiset silakka- ja kilohailikannat on todettu kestäviksi, joten lähirehun valmistaminen ei ole haitaksi luonnon kalakannoille.

Itämeren ravinnekuorma vähenee merkittävästi

Suomessa kasvatetaan 13 000 000 kiloa kalaa vuodessa. Aiemmin käytössä ollut maailman valtameriltä tuotuihin raaka-aineisiin perustuva ruokinta on tuottanut fosforikuormaa 60 000 kiloa ja typpikuormaa 507 000 kiloa vuodessa. Kun kalankasvatuksessa otetaan käyttöön Baltic Blend -Itämerirehu, päästään huomattaviin ravinnekuorman vähennyksiin. Vuositasolla fosfori vähenee 75 000 kiloa ja typpi 377 000 kiloa. Kestävä kalankasvatus siis pienentää Itämeren ravinnekuormaa.

Raisioaqua on myös kehittänyt Hercules Opti -ruokintakonseptin, jonka ansiosta osa kalojen ruokintaan käytettävästä kalaöljystä voidaan korvata rypsiöljyllä ja silti kalan omega-3-rasvahappojen määrä pysyy hyvällä tasolla. Lisäksi Hercules-rehuissa on jo vuodesta 2009 on fytaasientsyymiä, jonka ansiosta kalanrehujen fosforikuormitus vesistöihin pieneni 26 prosenttia.

Rehut vaikuttavat merkittävästi kalankasvatuksen kestävyYTEEN. WWF Suomi nosti kotimaisen kasvatetun kirjolohen Kalaoppaansa suositeltavien kalojen vihreälle listalle vuonna 2014 ja kotimaisen kasvatetun siian vuonna 2016. Raision useat kalanrehuinnovaatiot ovat pienentäneet kalankasvatuksen ympäristövaikutuksia.

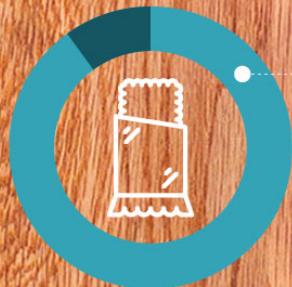
TERVEELLISEMPI RUOKA 2016

RUOKAILUTOTTUMUKSET MUUTOKSESSA:
syömme enemmän välipaloja

VÄLIPALOISTA
40 %
päivittäisestä
energiasta

LUONNOLLISET TERVEELLISIÄ VÄLIPALOJA

YLI
60 %
TERVEELLISIÄ

85 %
RUNSASKUITUISIA

LUOTETTU BENECOL MILJOONIEN KULUTTAJIEN APUNA KOLESTEROLIN ALENTAMISESSA

JO YLI **20** VUOTTA

Benecol-tuotteet tukevat
sydänterveyttä osana
aktiivista elämäntapaa

Benella Kirjolohen EPA- ja
DHA-rasvahappopitoisuus
varmistetaan Raisio
ruokintainnovaatiolla

Benecol-innovaatio on kansainvälinen menestystarina

BENELLA
KALA, JOKA TEKEE HYVÄÄ

TERVEELLINEN KAURA

Elovena

provena
PURE OAT

EI YHTÄÄN TAKAISINVETOA!

Terveellisiä ruokavalintoja arkeen

Raision tuotevalikoimassa on terveellisiä ja ekologisia vaihtoehtoja arkisyyteen. Kolesterolia alentavat Benecol-tuotteet tukevat sydänterveyttä osana aktiivista elämäntapaa. Teemme hyvät ja terveelliset ruokavalinnat kuluttajille helpoiksi.

Keskeistä 2016

- Yli 90 prosenttia elintarvikeuutuuksista oli terveellisiä tuotteita.
- Kaikista Raision elintarvikkeista yli 60 prosenttia on terveellisempiä vaihtoehtoja omissa tuoteryhmissään.
- Raisio määritteli kriteerit terveellisille elintarvikkeille asiantuntijoiden suositusten pohjalta.
- Benecol Soft Chew -ravintolisä on uusi helppo tapa alentaa kolesterolia, sillä se on kevyt kuljettaa ja säilyy huoneenlämmössä.
- Raisioagron Tuotostutka-lypsyrobotiseurannassa tarjotaan maidontuottajille ratkaisuja ruokinnan kehittämisessä ja lehmien hyvinvoinnin varmistamisessa.
- Benella-kirjohohessa terveellisten EPA- ja DHA-rasvahappojen määrä varmistetaan Hercules Opti -ruokintainnovaatiolla.

Raision tuotteet ovat pääosin kasvipohjaisia. Terveelliset täysjyväviljat ovat meille tärkeitä raaka-aineita. Esimerkiksi kaura ja ruis ovat terveellisiä, sillä ne sisältävät luontaisesti vitamiineja, kivennäisaineita, kuituja ja hyviä rasvoja. Viljatuotteistamme 85 prosenttia on runsaskuituisia.

Raision tuotevalikoimassa on muun muassa puuroja, välipalakeksejä, -juomia ja -patukoita, jauhoja, aterialisäkkeitä sekä kolesterolia alentavia levitteitä ja tehojuomia.

Kehittäessämme terveellisiä tuotteita kiinnitämme huomiota täysjyväviljan ja kuidun määrään, rasvan laatuun sekä

sokerin ja suolan määrään. Valmistamme myös makeisia, joiden kehittämisessä on tiettyjen ravintoarvojen tavoittelun sijaan etsitty vaihtoehtoja keinotekoisille väri- ja makuaineille.

Ruokailutottumukset ovat murroksessa ja yhä harvemmallalla on aikaa tai mahdollisuuksia perinteisen ateriarvoin noudattamiseen. Koska jopa 40 prosenttia päivittäisestä energiasta saadaan välipaloista, välipalojen ravitsemuksellisella koostumuksella on merkitystä.

Elovena-tuoteperheessä on useita kauraisia välipaloja ja erityisesti välipalakeksien myynti on kasvanut merkittävästi. Vuonna 2016 Elovena laajeni uusiin tuoteryhmiin, kuten myslisiin ja rahkoihin, joissa terveellinen kaura tuo lisäarvoa kuluttajille. Myös Nalle- ja Provena-valikoimissa on useita terveellisiä täysjyvävälipalatuotteita.

Viljatuotteistamme 85 % runsaskuituisia

Välipalalla on väliä

Kolesterolia alentavat Benecol-tuotteet ovat terveysvaikuttavia elintarvikkeita. EU on myöntänyt niiden sisältämälle kasvistanoliesterille sairauden riskin alentamiseen liittyvän terveysväittämän. Sen mukaan kasvistanoliesterin on osoitettu alentavan veren kolesterolitasoa. Korkea kolesterolin on sydäntaudin riskitekijä. Benecol-tuotteiden markkinoinnissa korostetaan terveellisten elämäntapojen merkitystä kolesterolin alentamisessa. Vuoden 2016 uutuus Benecol Soft Chew -ravintolisä on helppo tapa alentaa kolesterolia esimerkiksi matkoilla ja töissä.

Yhteistyö järjestöjen kanssa

- Raisio tekee yhteistyötä useiden sydänterveyttä edistävien organisaatioiden kanssa, kuten European Atherosclerosis Societyn, Heart UK:n ja Suomen Sydänliiton kanssa.
- Raisio ja Suomen Urheiluliitto (SUL) jatkoivat pitkäaikaista yhteistyötään lasten ravitsemus- ja liikuntakasvatuksessa. Elovena Voimapäiviä järjestettiin alakouluissa ympäri Suomea.
- Raisio on ollut WWF Suomen kumppani vuodesta 2010. Yhteistyön tavoitteena on muun muassa kestävä kehityksen edistäminen, vastuullisten kuluttajavalintojen helpottaminen, raaka-aineiden ympäristö vastuullisuuden varmistaminen ja suomalaisen kalankasvatuksen kestävyys edistäminen.
- Raisioagro keräsi Pinkit paalit -kampanjallaan 9300 euroa Rintasyöpäyhdistys Europa Donna Finland ry:lle. Kampanjassa myytiin maataloustuottajille vaaleanpunaisia rehupaalien käärintämuoveja, joiden hinnasta osa lahjoitettiin Rintasyöpäyhdistyksen valtakunnalliseen vertaistukitoimintaan.

Tavoitteet 2016 - 2018

- Elintarvikkeistamme 2/3 on terveellisempiä vaihtoehtoja omissa tuoteryhmissään.
- Kehitämme eläinten ja ihmisten hyvinvointia edistäviä naudan- ja kalanrehuinnovaatioita.

Tinkimätön tuoteturvallisuus takaa luottamuksen

Tuoteturvallisuus on Raisiolle ensiarvoisen tärkeää. Asiakkaat ja kuluttajat voivat luottaa Raision tuotteiden laatuun ja turvallisuuteen. Elintarvikkeiden ja rehujen tuoteturvallisuus varmistetaan sertifioinneilla, auditoinneilla, henkilöstön koulutuksella, laadukkailla raaka-aineilla ja tehokkailla prosesseilla.

Keskeistä vuonna 2016

- Tuotantolaitoksissa tehtiin useita ulkoisia ja sisäisiä auditointeja liittyen sertifiointeihin, laatuun ja raaka-aineiden jäljitettävyyteen.
- Kalanrehujen tuotantoon tehtiin merkittävä tuotelaatua ja ympäristötehokkuutta parantava investointi, joka valmistuu vuonna 2017. Lisäksi kalanrehujen tuotannon energiankulutusta tehostava investointi valmistui jo keväällä 2016.

Raision tuotantolaitosten sertifiointit

Sertifiointit ja laatujärjestelmät tukevat turvallista tuotantoa. Ne takaavat osaltaan muun muassa jäljitettävyydysprosessiemme toimivuuden.

- Tuoteturvallisuuden ja -laadun BRC-sertifikaatti kaikilla Raision elintarvikkeita valmistavilla tehtailla.
- Ison-Britannian ja Tšekin yksiköt ovat Sedexin jäseniä. Sedex on kansainvälinen vastuullisen toimintaketjun seurantajärjestelmä.

- Laatujärjestelmä ISO 9001 Suomen tuotantolaitoksilla
- Ympäristöjärjestelmä ISO 14001 Tšekissä ja Suomessa
- Luomutuotannon sertifikaatti elintarviketuotantolaitoksilla Suomessa
- Benecol-ainesosan valmistuksessa kosher- ja halal-sertifikaatit
- Kosher-sertifikaatti Suomen elintarvikkeiden tuotantolaitoksissa
- Tšekissä OHSAS 18001-työturvallisuussertifiointi

Takaisinvedot vuonna 2016

Raision tavoitteena on valmistaa niin turvallisia ja laadukkaita tuotteita, ettei takaisinvetoihin ole tarvetta. Jos tuotteessa kaikesta huolimatta havaitaan laatuongelma, takaisinveto tehdään viipymättä ja siihen johtaneet syyt tutkitaan huolellisesti. Vuonna 2016 saavutimme erinomaisen tuotelaadun, eikä takaisinvedoille ollut tarvetta.

Tavoitteet 2016 - 2018

- Ylläpidämme BRC-sertifioinnin elintarviketuotantolaitoksilla
- Raisioagron tavoitteena keskittyä reseptitarkkuuteen
- Julkisten takaisinvetojen määrä nolnaan

Kolesterolin alentaminen on entistä helpompaa myös matkoilla

Raisio kehittää aktiivisesti Benecol®-tuotevalikoimaa, jotta kolesterolin alentaminen olisi kuluttajille entistä vaivattomampaa. Syksyllä 2016 lanseerattu Benecol Soft Chew -ravintolisä on uusi, helppo tapa alentaa kolesterolia esimerkiksi työpäivän aikana tai matkoilla, sillä se ei vaadi kylmäsäilytystä.

Muuttuneiden ruokailutottumusten ja liikkuvamman elämäntavan myötä kuluttajat syövät yhä useammin muualla kuin kotona. Koska Benecol-tuotteiden teho on parhaimmillaan ruokailun yhteydessä nautittaessa, Raisio kehitti uuden, mukaan otettavan ja huoneenlämmössä säilyvän Benecol-tuotteen.

Benecol Soft Chew -ravintolisä on kätevä pakata mukaan, koska se on kevyt ja pienikokoinen. Päivittäinen annos on kolmesta kuuteen purutablettia nautittuna joko yhden tai useamman aterian yhteydessä. Benecol Soft Chew on pureskeltava, sitruunan ja limen makuinen pehmeä tabletti. Se on makeutettu ksylitolilla ja sen voi syödä myös ilman vettä.

Syksyllä markkinoille tullut ravintolisä on otettu hyvin vastaan. Toisin kuin muita Benecol-tuotteita, Benecol Soft Chew'ta myydään lähinnä apteekeissa. Se on myynnissä Suomessa, Irlannissa, Belgiassa, Puolassa ja Hollannissa sekä Raision verkkokaupassa Oatlet Storessa, joka toimittaa tuotteita Euroopan Unionin alueelle.

Raision omilla markkinoilla myytävät Benecol-tuotteet ovat pääosin kylmäketjun tuotteita. Myydyimpiä tuotteita ovat Benecol-tehojuomat sekä -levitteet. Tuotevalikoiman monipuolistaminen on olennainen osa uudistunutta Benecolia. Haluamme tarjota tehokkaita ja hyvänmakuisia vaihtoehtoja kolesterolin alentamiseen, jotta mahdollisimman moni

Raision vuosikertomus / Terveellisempi ruoka / Case: Kolesterolin alentaminen on entistä helpompaa myös matkoilla

kuluttaja löytäisi itselleen sopivan Benecol-tuotteen.

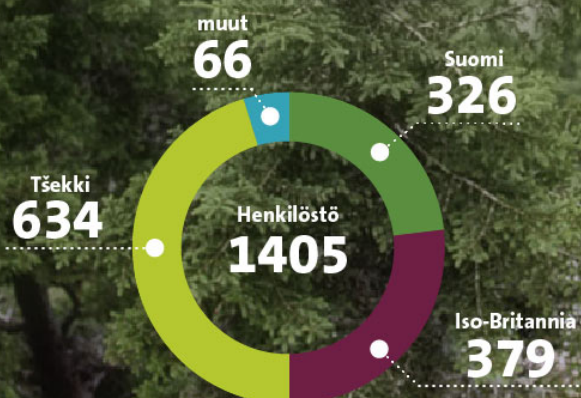
Benecol on Raision brändi ja suomalainen huippuinnovaatio, joka edistää ihmisten hyvinvointia noin 30 maassa. Se on auttanut miljoonia kuluttajia laskemaan kolesteroliaan jo yli 20 vuotta.

TYÖTURVALLISUUS JA -HYVINVOINTI 2016

HENKILÖSTÖN OSAAMINEN VAHVUUTEMME

RAISION YLEISET TOIMINTAPERIAATTEET KÄYTTÖÖN:
linjaukset mm. työhyvinvoinnista ja yhdenvertaisuudesta

Keskimääräinen työsuhteen pituus

9
VUOTTA

Raision henkilöstö 2016

Osaava ja tavoitteellinen henkilöstö mahdollistaa Raision liiketoiminnan menestyksen. Vuonna 2016 yhtiön kilpailukykyä turvattiin panostamalla henkilöstön osaamiseen ja hyvinvointiin lukuisilla koulutuksilla ja sisäisillä toiminnan kehittämisen hankkeilla.

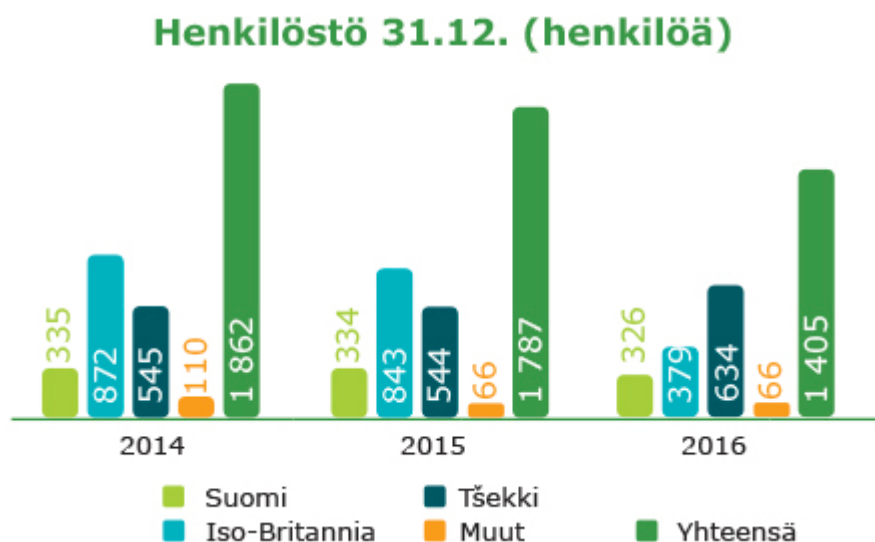
Keskeistä vuonna 2016

- Raision palveluksessa oli vuoden 2016 lopussa 1405 henkilöä (vuoden 2015 lopussa 1787) yhdeksässä maassa.
- Ison-Britannian välipalaliiketoiminnasta luopumisen myötä henkilöstömäärä väheni noin 450 henkilöllä, joista noin 320 henkilöä siirtyi Newportin ja Swindonin tehtaiden uuden omistajan palvelukseen.
- Tšekissä työntekijöiden määrä kasvoi noin 90 henkilöllä makeisten kysynnän kasvaessa.
- Raisioagrossa otettiin käyttöön lean-johtamisfilosofia sekä jatkuvan parantamisen prosessit ja työkalut.
- Koko henkilöstöä ja hallintoa koskevat Raision yleiset toimintaperiaatteet päivitettiin ja niihin liittyvät koulutukset käynnistettiin loppuvuodesta 2016.

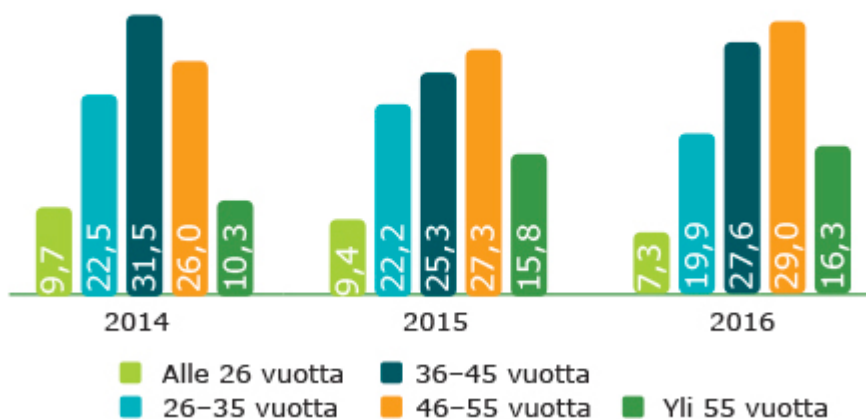
Raisio seuraa säännöllisesti markkinapalkkoja yhtiön kilpailukykyyn ylläpitämiseksi. Raision palkat ja palkkiot jatkuvista toiminnoista olivat vuonna 2016 yhteensä 58,0 (2015: 77,2) miljoonaa euroa henkilöstösivukuluineen.

Tšekissä kilpailu ammattitaitoisesta työvoimasta jatkui etenkin Rohatecin alueen teollisuustuotannon kasvaessa. Turvataksaan kilpailukykyyn, työvoiman saatavuuden ja pysyvyyden Raisio nosti tehtaan työntekijöiden palkkatasoa vuonna 2016.

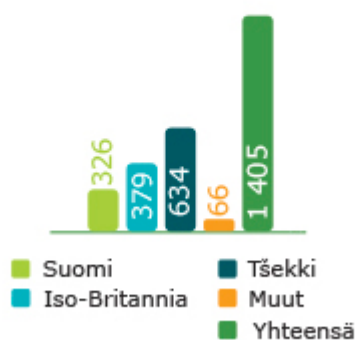
Raisio noudattaa paikallisia työehtosopimuksia, työhön liittyviä säädöksiä ja lakeja niissä maissa, joissa yhtiöllä on toimintaa.

Henkilöstön ikäjakauma (%)

Henkilöstö 31.12.2016 (henkilöä)

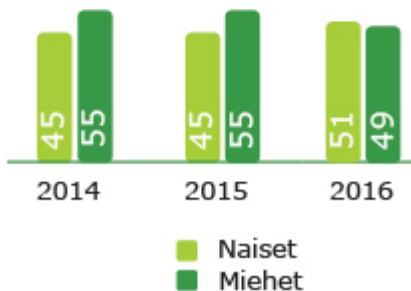

Henkilöstö liiketoiminta-alueittain (%)

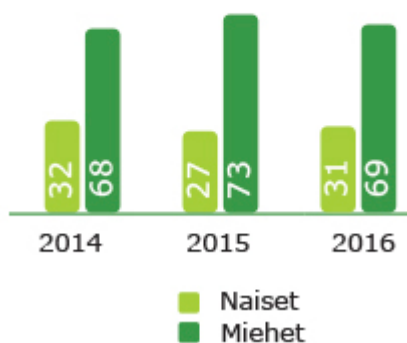

Yhteensä 1 405 henkilöä

Henkilöstön sukupuolijakauma (%)

Esimiesten sukupuolijakauma (%)

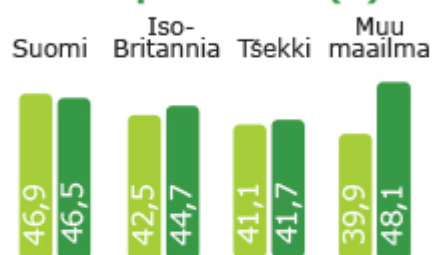
Henkilöstön keski-ikä (v)

■ Suomi
■ Iso-Britannia
■ Tšekki
■ Muu maailma

Raisiolaisten keski-ikä on 43,2 vuotta.

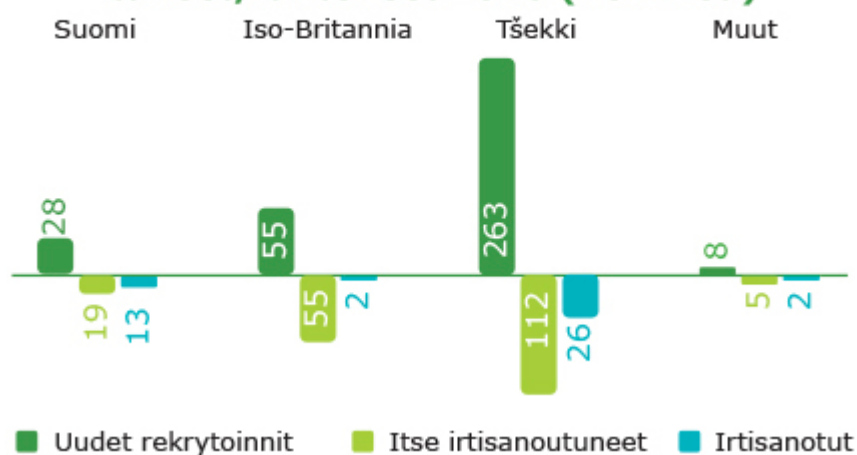
Henkilöstön keski-ikä sukupuolittain (v)

■ Keski-ikä naiset
■ Keski-ikä miehet

Raisiolaisten naisten keski-ikä on 42,6 vuotta ja miesten 44,1 vuotta.

Henkilöstön vaihtuvuus tulleet/lähteneet 2016 (henkilöä)

■ Uudet rekrytoinnit ■ Itse irtisanoutuneet ■ Irtisanotut

Työhyvinvointi ja osaamisen kehittäminen

Raisio edistää työhyvinvointia panostamalla esimiestyöhön ja toimivaan vuorovaikutukseen. Henkilöstön osaamista tuetaan työssä oppimisella, valmennuksilla ja toiminnan kehittämisellä. Osaamisen kehittämisen painopisteet määritellään liiketoimintojen tarpeiden, henkilöstöresurssien arvioinnin ja henkilöstökyselyn pohjalta. Lisäksi kehityskeskusteluissa sovitaan henkilökohtaisista kehityssuunnitelmista.

Keskeistä vuonna 2016

- Konserni käytti 420 000 euroa (2015: 550 000 euroa) henkilöstönsä kouluttamiseen. Lisäksi järjestettiin runsaasti sisäisiä koulutuksia.
- Osaamisen kehittämisessä panostettiin ammatillisen koulutuksen ja sisäisen toiminnan kehittämisen lisäksi muun muassa asiakas- ja kuluttajaymmärrykseen sekä työyhteisö-, työturvallisuus-, ja tietoturva- sekä vastuullisuusasioihin.
- Työhyvinvointia edistettiin toteuttamalla kymmeniä kehityshankkeita henkilöstökyselyn tulosten pohjalta.

Raisio jatkoi asiakas- ja kuluttajaymmärryksen sekä esimiestyön ja henkilöstöviestinnän vahvistamista sisäisen kehittämisen keinoin. Henkilöstölle järjestettiin valmennus- ja tiedotustilaisuuksia, joissa painottuivat Raision ajankohtaiset asiat ja yhtiön kehittäminen vastuullisuuden näkökulmasta, työhyvinvointiasiat sekä ravitsemus- ja tuotetuntemusasiat. Laaja osallistuminen mahdollistettiin etäyhteyksillä.

Suomen toimipisteiden esimiehiä osallistui liiketoiminnan johtamiseen ja kehittämiseen painottuvaan eri yritysten

osallistujista koostuvaan koulutusohjelmaan. Lisäksi järjestettiin ihmisten erilaisuuden sekä viestintä- ja vuorovaikutustyylien ymmärtämiseen liittyviä valmennuksia.

Työhön perehdyttäminen oli edelleen suuressa roolissa ja korostui Tšekissä, jossa henkilökunnan vaihtuvuus oli suuri ja henkilökunnan kokonaismäärä kasvoi merkittävästi.

Raisio-konsernin kehityskeskustelut kattoivat 33 prosenttia (2015: 36 prosenttia) koko henkilöstöstä. Yhtiön tavoite on, että koko henkilöstö käy kehityskeskustelun vuosittain esimiehensä kanssa. Suomen toimipisteissä kehityskeskustelujen kattavuus on lähes sata prosenttia. Isossa-Britanniassa ja Tšekissä kehityskeskusteluja on otettu käyttöön asteittain alkaen johdosta ja avainhenkilöistä.

Oppilaitosyhteistyötä jatkettiin Suomessa mahdollistamalla muun muassa harjoittelujaksoja ja opinnäytetöitä erityisesti hankintatoimessa työskenteleville opiskelijoille. Lisäksi Raisio jatkoi yhteistyökumppanina kuudesluokkalaisten suunnatussa Yrityskylä-hankkeessa.

Henkilöstön tyytyväisyys

Henkilöstökysely toteutetaan Raisiossa joka toinen vuosi, jotta kehittämistoimenpiteille jää riittävästi aikaa. Seuraava henkilöstökysely tehdään kerran keväällä 2017.

Henkilöstökyselyn 2015 tulosten pohjalta käynnistettyjä toimenpiteitä jatkettiin vuonna 2016. Kehittämishankkeilla edistettiin muun muassa esimiestyötä, viestintää, yhteistyötä, perehdyttämistä ja työhyvinvointia.

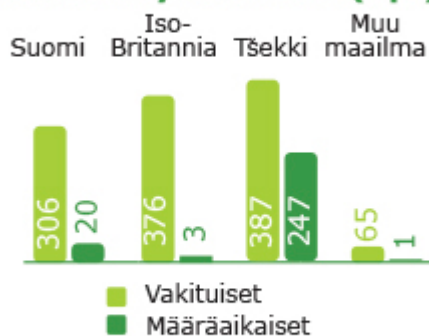
Tulokset

- Vuoden 2015 henkilöstökyselyn pohjalta käynnistettiin kymmeniä kehityshankkeita, joiden toteuttamista jatkettiin vuoden 2016 aikana.
- Kehityskeskustelujen kattavuus laski kolmella prosenttiyksiköllä 36 prosentista 33 prosenttiin.

Tavoitteet 2016 - 2018

- Henkilöstötyytyväisyyden parantuminen
- Jatkuva henkilöstön kehittyminen ja kehityskeskustelujen kattavuus kohti sadan prosentin tavoitetta

Vakituiset ja määräaikaistyösuhteet (kpl)

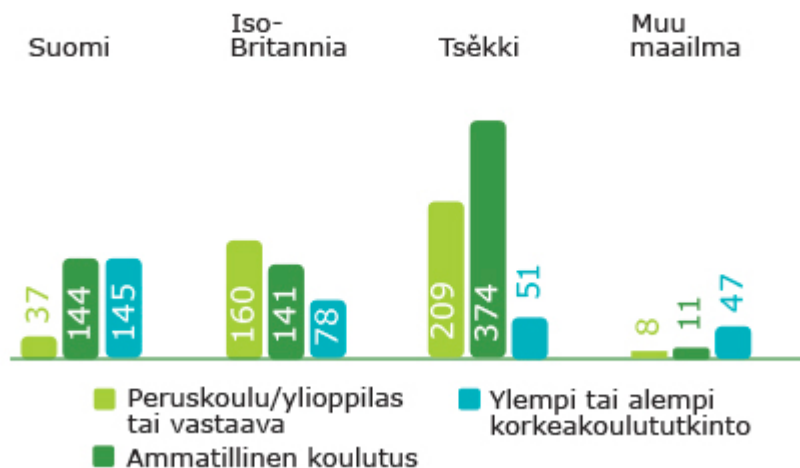
Raision työsuhteista 80,7 % on vakituisia ja 19,3 % määräaikaista.

Kokoaikaist ja osa-aikaist työsuhteet (kpl)

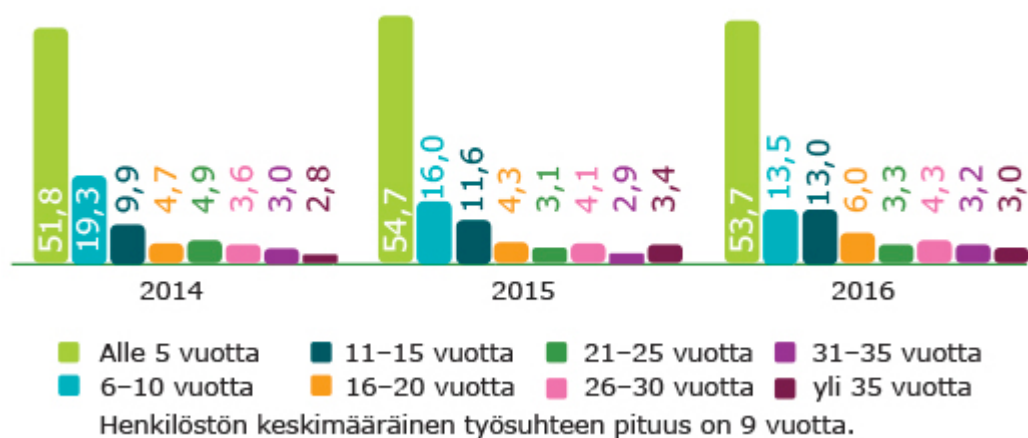

Raision työsuhteista 98 % on kokoaikaista ja 2 % osa-aikaista.

Henkilöstön koulutustausta

Henkilöstön työsuhteiden pituudet (%)

Työturvallisuus ja tapaturmien vähentäminen

Raisio-konserni on turvallinen ja viihtyisä työpaikka työntekijöilleen. Henkilöstön koulutuksella ja turvallisten työolosuhteiden kehittämällä työtapaturmataajuus jatkoj laskuaan.

Keskeistä vuonna 2016

- Suomessa työturvallisuus pysyi hyvällä tasolla. Raisiolla on selvästi Suomen elintarvikealan keskiarvoa vähemmän työtapaturmia ja sairauspoissaoloja.
- Ison-Britannian makeisliiketoiminnassa työturvallisuusviestintää parannettiin muun muassa säännöllisillä tiedotuslehtisillä.
- Tšekissä työtapaturmien määrä pysyi alhaisella tasolla. Tšekin tehtailla on käytössä sertifioitu työturvallisuusjärjestelmä OHSAS.

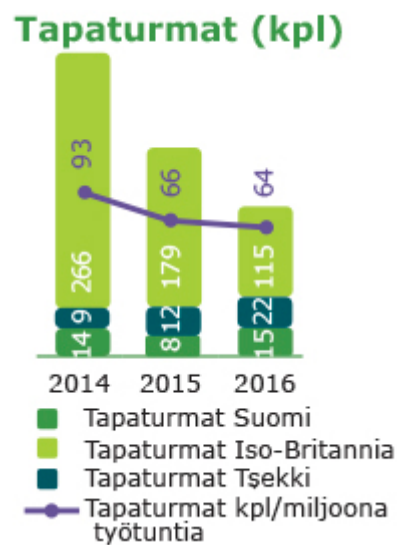
Vuonna 2016 Raision työntekijöiden työtapaturmien määrä ja taajuus laskivat vuoden 2015 lukemista. Yhtiö tekee vuosittain toimintasuunnitelmat työympäristön turvallisuuden parantamiseksi. Konsernin kaikissa yksiköissä on työturvallisuusorganisaatiot, työsuojelutarkastuksia ja -kierroksia tehdään säännöllisesti ja jokainen työtapaturma tutkitaan.

Tulokset

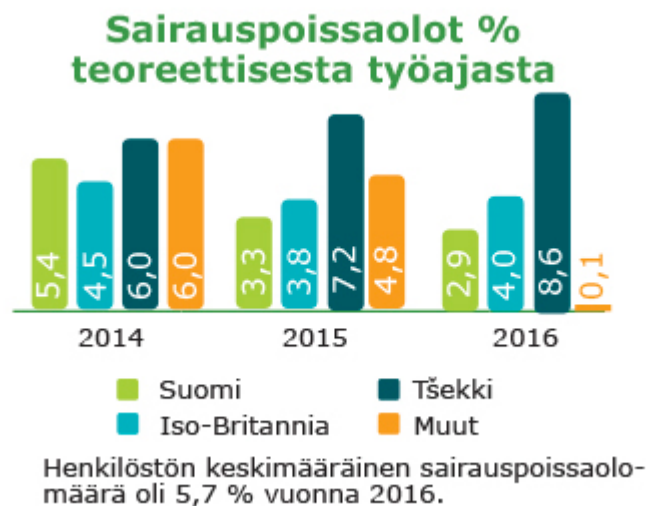
- Työtapaturmien määrä laski. Vuonna 2016 tapaturmia oli 152, kun niitä vuonna 2015 oli 199. Tapaturmia miljoonaa työtuntia kohden oli 64 (2015: 66).
- Sairauspoissaolojen määrä nousi hieman. Suomessa sairauspoissaolojen määrä laski, Iso-Britanniassa määrä pysyi ennallaan ja Tšekissä lisääntyi.

Tavoitteet 2016 - 2018

- Työtapaturmataajuuden jatkuva laskeminen
- Sairauspoissaolojen jatkuva pieneneminen

Raisiolla on Suomen elintarvikealan keskiarvoa vähemmän työtapaturmia ja sairauspoissaoloja.

Laatua ja asiakastytytyväisyyttä lean-ajattelulla

Raisioagrossa on toteutettu määrätietoisesti lean-ajattelua. Parin viime vuoden aikana monia toimintaprosesseja on yksinkertaistettu ja tapa keskittyä asiakkaalle arvoa tuottavaan työhön on vakiintunut organisaatioon.

Lean-ajattelu on johtamisfilosofia, jonka tavoitteena on parantaa asiakastytytyväisyyttä, laatua ja kustannustehokkuutta.

Raisioagrossa lean-ajattelua on toteutettu vuodesta 2014. Koko henkilöstö on käynyt usean päivän lean-koulutuksissa, joissa toimintatapoja ja prosesseja on pohdittu uudesta näkökulmasta hyödyntäen leanin työkaluja. Koulutusten jälkeen

liiketoimintaprosessit on kuvattu leanin mukaisesti ja hukkaa eli arvoa tuottamattomia vaiheita on karsittu ja lyhennetty. Aiemmin erityisesti tuotannossa oli keskittyä resurssitehokkuuden parantamiseen, mutta nyt painopiste on virtaustehokkuuden kehittämisessä.

Lean on auttanut keskittymään olennaiseen.

Lean-ajattelussa arvo on sellaista toimintaa, josta asiakas on valmis maksamaan. Karkeasti ajateltuna kaikki muu toiminta on hukkaa, jota pitäisi välttää tai vähintään minimoida. Ideana on siis tehdä asiat yksinkertaisesti ja keskittyä arvoa tuottaviin toimintoihin. Jatkuva parantaminen ja oppiminen kuuluvat olennaisesti lean-ajatteluun.

Saavutetut tulokset kannustavat jatkamaan

Uusi johtamistapa on tuonut merkittäviä tuloksia. Kun tuotteita valmistetaan asiakastarpeeseen, tuotannon läpimenoaika on lyhentynyt sekä raaka-aineiden ja valmiiden tuotteiden varastot ovat pienentyneet. Samalla

asiakkaita on pystytty palvelemaan joustavammin ja henkilöstö on oppinut ymmärtämään paremmin koko organisaation toimintaa. Monia liiketoimintaprosesseja on yksinkertaistettu ja nopeutettu.

Ilahduttavaa on ollut, että työntekijät ovat itse alkaneet kyseenalaistaa vakiintuneita toimintatapojaan. Työntekijöille on myös annettu valtuudet itse tarvittaessa muuttaa omien tehtäviensä prosesseja. Kulttuurin muutos onkin käynnistynyt vauhdikkaasti. Henkilöstö on pitänyt koulutuksia ja lean-ajattelua innostavina ja hyödyllisinä.

Raisioagrossa lean-toimintatapaa jatketaan ja hyviä toimintamalleja levitetään. Yhtiössä on saavutettu kattava kokonaiskuva arvovirtauksesta ja määritelty seuraavat kehityskohteet.

Osaava ja motivoitunut henkilöstö nähdään Raisio-konsernissa merkittävänä voimavarana. Konserni käytti 420 000 euroa henkilöstönsä kouluttamiseen vuonna 2016. Lisäksi järjestettiin lukuisia sisäisiä koulutuksia.

Viihtyisä työympäristö parantaa vuorovaikutusta ja ilmapiiriä

Työympäristöllä on suuri merkitys henkilöstön viihtyvyyteen ja työtapoihin. Raision Benecol-yksikön henkilöstö Puolassa muutti uusiin toimistotiloihin vuoden 2016 alussa. Henkilöstön sitoutuminen, työilmapiiri ja sisäinen viestintä paranivat avokonttoriin siirtymisen ansiosta.

Puola on yksi Raision suurimpia Benecol-tuotteiden markkina-alueita. Vuoden 2016 alussa reilut kymmenen toimistotyötä tekevää raisiolaista muutti parempien liikenneyhteyksien äärelle avoimeen konttoritilaan. Uuteen toimistoon muutto toi mukanaan paljon hyviä asioita. Valoisa toimisto sijaitsee modernissa rakennuksessa, jossa on myös muiden kansainvälisten yritysten toimitiloja.

Työtila vaikuttaa työtapoihin

Uusien toimitilojen myötä myös työtavat muuttuivat, koska uudet tilat ovat suurimmaksi osaksi avokonttoria. Henkilöstö sai käyttöönsä myös yhteisen taukotilan, jonka ansiosta työntekijöiden vuorovaikutus on lisääntynyt.

Avokonttoriin siirtyminen paransi merkittävästi sisäistä viestintää. Asiakaspalvelun, talouden, markkinoinnin ja myynnin työntekijät istuvat nyt lähellä toisiaan ja pystyvät viestimään vaivattomasti. Sisäisten sähköpostien määrä on vähentynyt merkittävästi, sillä monet asiat hoidetaan nykyisin kasvotusten ja yhdessä työskennellen. Ihmisten yhteenkuuluvuuden tunne ja työilmapiiri on parantunut.

Tiimityöskentelyn määrä on lisääntynyt ja eri toiminnoissa työskentelevät henkilöt tekevät aiempaa enemmän töitä yhdessä. Osastorajat ylittävät tiimit pystyvät löytämään ratkaisuja ja reagoimaan liiketoiminnan tarpeisiin nopeasti.

Raision vuosikertomus / Työturvallisuus ja -hyvinvointi / Case: Viihtyisä työympäristö parantaa vuorovaikutusta ja ilmapiiriä

Palaute työntekijöiltä on ollut erittäin positiivista. He arvostavat työtapojen joustavuutta, sisäisten viestinnän parantumista sekä lyhyempiä työmatkoja.

*Puolassa työskentelevät
raisiolaiset arvostavat
tiimityötä ja
vuorovaikutuksen
joustavuutta.*

Taloudellinen vastuu

Taloudellinen katsaus

Raision taloudellisesta katsauksesta löydät konsernin avainluvut ja liikevaihdon sekä tietoa kannattavuudesta, taseesta ja rahoituksesta.

[Raision taloudellinen katsaus](#)

Taloudellinen raportointi

Raisio-konserni raportoi jatkuvien toimintojen mukaisesti. Kaikki Raision tilinpäätöksessä esitetyt luvut ovat keskenään vertailukelpoisia. Jatkuvien toimintojen mukaisesti raportoivat yksiköt ovat Brändit ja Raisioagro.

[Raision tilinpäätös 2016](#)

Kannattavuus ja jatkuvuus

- Raisio-konsernin omavaraisuusaste 31.12.2016 oli 66,8 (vuonna 2015 62,3) prosenttia, ja nettovelkaantumisaste oli 8,5 (12,1) prosenttia.
- Oman pääoman tuotto oli 5,7 (10,4) prosenttia.
- Sijoitetun pääoman tuotto oli 6,6 (9,2) prosenttia.

RAISION TOIMINNASTA SYNTYVÄ TALOUDELLINEN HYÖTY SIDOSRYHMILLE 2016

LIKEVAIHTO 436 MILJOONAA EUROAA

TALOUDELLISEN ARVON JAKAUTUMINEN

TAVARANTOIMITTAJAT
JA TUOTANTO:
raaka-aineiden,
energian ja palveluiden
ostot sekä poistot

305

miljoonaa euroa

HENKILÖSTÖ:
palkat ja palkkiot

58

miljoonaa euroa

OMISTAJAT:
osingot

25

miljoonaa euroa

INVESTOINNIT

18

miljoonaa euroa

JULKINEN SEKTORI:
tuloverot

8

miljoonaa euroa

LUOTONANTAJAT:
nettorahoituskulut

2

miljoonaa euroa

Raportointikausi ja raportoinnin laajuus

Raisio raportoi yritysvastuustaan konsernina ja raportointi kattaa kaikki konsernin toiminnot. Konsernin laskentarajaan kuuluvat emoyhtiö Raisio Oyj, sen tytäryhtiöt sekä näiden omistamat tytäryhtiöt, jotka on lueteltu tilinpäätöksen liitetiedoissa. Elintarviketeollisuutta koskevat tunnusluvut raportoidaan ilman Raisioagroa. Poikkeukset laskentarajassa mainitaan tunnuslukujen yhteydessä.

Raision yritysvastuuraportti sisältää konsernin oman toiminnan vaikutukset. Yritysvastuusta raportoidaan kerran vuodessa vuosikertomuksen yhteydessä. Tämä raportti koskee tilikautta 2016. Edellinen Raision yritysvastuuraportti julkaistiin maaliskuussa 2016.

Raisio-konsernin pääkonttori sijaitsee Raisiossa.

Yhteystiedot

Yritysvastuuraporttia koskevat kysymykset voi lähettää osoitteeseen [communications \(at\) raisio.com](mailto:communications(at)raisio.com).

GRI G4 -sisältöindeksi

Raision yritys vastuuraportti noudattaa GRI G4-ohjeiston niin kutsuttua core-tasoa. Raportille ei ole tehty ulkoista varmennusta.

TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SIJAINTI	LISÄTIEDOT	UN GLOBAL COMPACT
	Strategia ja analyysi			
G4-1	Toimitusjohtajan katsaus	Toimitusjohtajan katsaus		x
	Organisaation profiili			
G4-3	Raportoivan organisaation nimi	Raportoinnin laajuus		
G4-4	Tärkeimmät brändit, tuotteet, palvelut	Benecol Välipalat Makeiset Raisioagro		
G4-5	Pääkonttorin sijainti	Raportoinnin laajuus		
G4-6	Maat, joissa merkittävää toimintaa	Benecol Välipalat Makeiset Raisioagro		
G4-7	Omistusrakenne ja yhtiömuoto	Hallinnointi		
G4-8	Markkina-alueet	Benecol Välipalat Makeiset Raisioagro		
G4-9	Organisaation ja liiketoiminnan koko	Tilinpäätös		
G4-10	Henkilöstön määrä ja profiili	Raision henkilöstö 2016		
G4-11	Työehtosopimusten piiriin kuuluva henkilöstö	Raision henkilöstö 2016	Tietoa ammattiyhdistyksiin kuulumisesta ei saa Suomen lain mukaan kerätä	
G4-12	Toimitusketjun kuvaus	Monimuotoinen arvoketju		
	Organisaation ja toimitusketjun			

G4-13	merkittävät muutokset	Tilinpäätös		
G4-14	Varovaisuusperiaatteet	Riskienhallinta		
G4-15	Ulkoiset periaatteet ja aloitteet joihin sitouduttu	Vastuulliset toimintaperiaatteet ja politiikat		
G4-16	Jäsenyydet järjestöissä ja edunvalvontaorganisaatioissa	Jäsenyydet järjestöissä		
	Olennot näkökohdat ja rajaukset			
G4-17	Raportin organisatorinen rajaus	Raportoinnin laajuus		
G4-18	Selvitys raportin rajausprosessista	Olennotuusarvio		
G4-19	Luettelo olennaisista näkökohdista	Olennotuusarvio		
G4-20	Rajaukset: sisäiset organisaatiot joita näkökohdat koskevat	Vastuullinen hankinta Ympäristövastuu Terveellisiä ruokavalintoja arkeen Tuoteturvallisuus Työtyytyväisyys ja osaamisen kehittäminen Työturvallisuus ja tapaturmien vähentäminen		
G4-21	Rajaukset: ulkoiset organisaatiot joita aiheet koskevat	Vastuullinen hankinta Ympäristövastuu Terveellisiä ruokavalintoja arkeen Tuoteturvallisuus Työtyytyväisyys ja osaamisen kehittäminen Työturvallisuus ja		

		tapaturmien vähentäminen		
G4-22	Merkittävät oikaisut edellisten raporttien tietoihin	Ei oikaisuja.		
G4-23	Merkittävät muutokset raportin laajuudessa ja rajauksissa	Ei merkittäviä muutoksia laajuudessa ja rajauksissa.		
	Sidosryhmävuorovaikutus			
G4-24	Luettelo organisaation sidosryhmistä	Jatkuva sidosryhmädialogi		
G4-25	Sidosryhmien määrittely- ja valintaperusteet	Jatkuva sidosryhmädialogi		
G4-26	Sidosryhmävuorovaikutukseen käytetty lähestymistapa ja sen tarkoitus	Jatkuva sidosryhmädialogi		
G4-27	Sidosryhmien esiin tuomat asiat	Olennaisuusarvio		
	Raportin profiili			
G4-28	Raportointijakso	Raportoinnin laajuus		
G4-29	Edellisen raportin päiväys	Raportoinnin laajuus		
G4-30	Raportin julkaisutiheys	Raportoinnin laajuus		
G4-31	Raportin yhteystiedot	Raportoinnin laajuus		
G4-32	GRI-sisältövertailu	GRI G4 -sisältöindeksi		
G4-33	Raportin ulkoinen varmennus	GRI G4 -sisältöindeksi		
	Hallinto			
G4-34	Kuvaus hallintorakenteesta ja yritys vastuun johtamisesta	Hallinnointi Vastuullisuuden johtamismalli		
	Liiketoiminnan eettisyys			
		Vastuulliset		

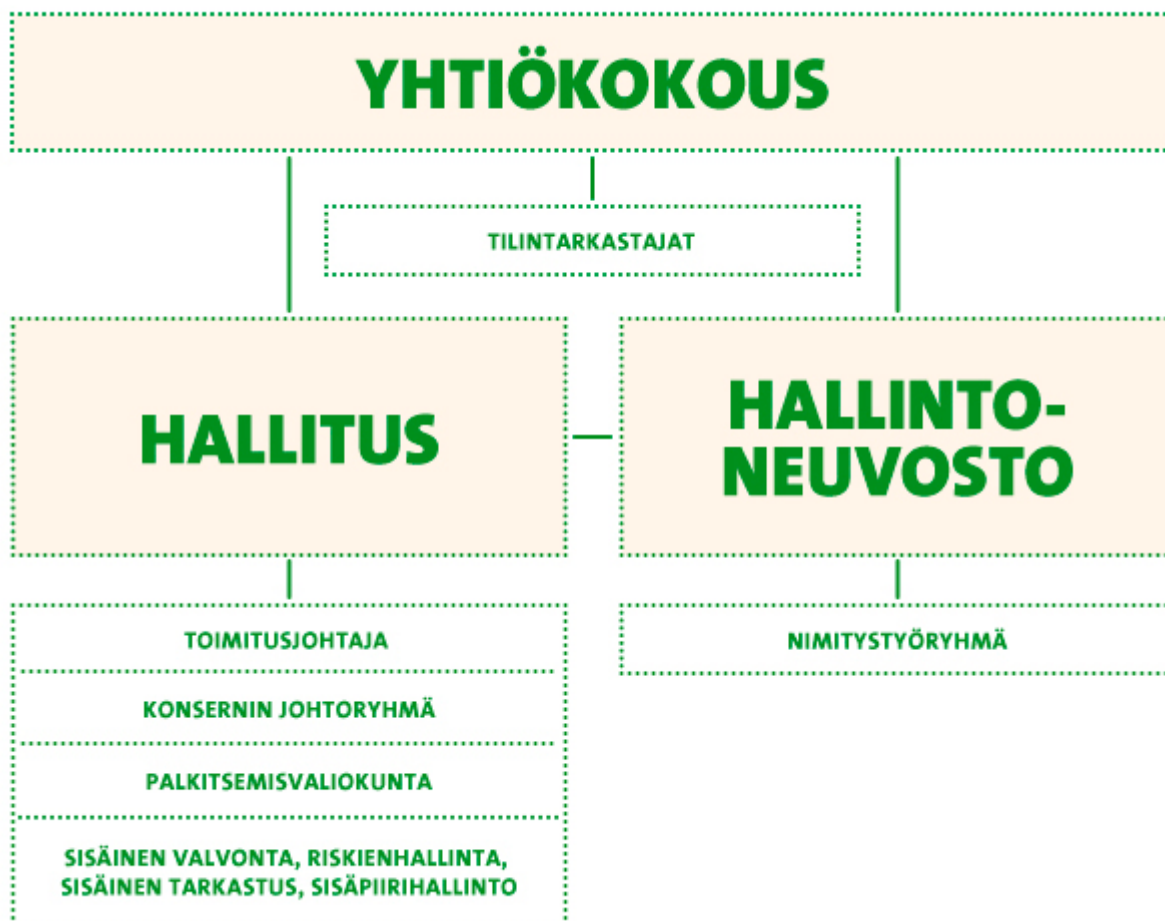
G4-56	Arvot, periaatteet, standardit joihin sitouduttu	toimintaperiaatteet ja politiikat		x
G4-57	Toiminnan eettisyyteen ja lainmukaisuuteen liittyvä neuvonanto	Vastuulliset toimintaperiaatteet ja politiikat		x
	Yleinen johtamismallin kuvaus			
G4-DMA	Yleinen kuvaus olennaisten näkökohtien johtamisesta	Vastuullinen hankinta Ympäristövastuu Terveellisiä ruokavalintoja arkeen Tuoteturvallisuus Työtyytyväisyys ja osaamisen kehittäminen Työturvallisuus ja tapaturmien vähentäminen		
	Taloudellinen toiminta			
G4-EC1	Suoran taloudellisen lisäarvon tuottaminen ja jakautuminen	Taloudellinen vastuu		
	Ympäristövastuu			
G4-EN1	Raaka-aineet	Vastuullinen hankinta Raision ympäristövaikutukset	Raportoimme tuotteiden raaka-aineet	x
G4-EN3	Organisaation oma energian kulutus	Raision ympäristövaikutukset		x
G4-EN8	Veden kulutus	Raision ympäristövaikutukset		x
G4-EN11	Toimipaikat suojelluilla alueilla tai niiden välittömässä läheisyydessä	Ympäristövastuu		x
		Raision		

G4-EN23	Jätteet	ympäristövaikutukset		x
G4-EN29	Sakot ja muut sanktiot ympäristömääräysten rikkomisesta	Ympäristövastuu		x
	Sosiaalinen vastuu			
G4-LA1	Rekrytointi ja vaihtuvuus	Raision henkilöstö 2016		x
G4-LA6	Työtapaturmat, sairauspoissaolot	Työturvallisuus ja tapaturmien vähentäminen	Tietoa ei ole raportoitu sukupuolen mukaan.	x
G4-LA11	Kehityskeskusteluprosessien kattavuus	Työtyytyväisyys ja osaamisen kehittäminen		
	Elintarvikealan vastuullisuus			
FP1	Sertifioitujen raaka-aineiden osuus	Vastuullinen hankinta		x
FP5	Sertifioiduissa tuotantolaitoksissa valmistettujen tuotteiden osuus	Tinkimätön tuoteturvallisuus takaa luottamuksen		

Hallinnointi

Raision Oyj:n hallintomalli

Raisio Oyj:llä on noin 39 000 osakkeenomistajaa

Sijoittajasuhteet

Sijoittajasuhdepolitiikka

Raision sijoittajasuhdetoiminnan tehtävänä on tarjota yhtiöstä luotettavaa ja ajantasaista tietoa kotimaisille ja ulkomaisille sijoittajille sijoituspäätösten tueksi. Tätä tehtävää täydentävät kirjalliset materiaalit, kuten tilinpäätöstiedote ja osavuosikatsaukset, vuosikertomus, yritysraportti, pörssi- ja lehdistötiedotteet ja internetsivut sekä sijoittaja- ja analyyttikotapaamisten materiaalit. Sijoittajasuhteiden päätehtävänä on varmistaa, että markkinoilla on käytössään oikeat ja riittävät tiedot Raision osakkeiden arvon määrittämiseksi.

Raisio noudattaa kaikessa viestinnässään arvopaperimarkkinalakia, Finassivalvonnan määräyksiä ja ohjeita, Nasdaq Helsinki Oy:n sääntöjä sekä muita sovellettavia säännöksiä jatkuvasta ja säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta.

Sijoittajasuhdetoiminta

Raision konserniviestintä koordinoi kaikkea yhtiön sijoittajasuhdetoimintaa. Näin varmistetaan tiedon julkistamisen samanaikaisuus ja yhdenvertainen mahdollisuus tavata yrityksen johtoa. Raision sijoittajasuhdetoiminnan lähtökohta on toimia täsmällisesti ja läpinäkyvästi ja tarjota korkealaatuista palvelua.

Hiljainen jakso

Raisiolla on hiljainen jakso aina ennen tulosjulkistusta. Raisio noudattaa kuuden viikon pituista hiljaista jaksoa ennen tilinpäätöstiedotteen ja neljän viikon jaksoa ennen puolivuosi- ja osavuosikatsausten julkistamista. Tänä aikana emme tapaa pääomamarkkinoiden edustajia emmekä kommentoi yhtiön taloudellista tilaa. Tämä koskee tapaamisia, puhelinkeskusteluja ja muita viestinnän muotoja.

Analyytikot

Lista Raisiota seuraavista pankeista ja pankkiiriliikkeiden analyytikoista on saatavilla yhtiön internet-sivujen sijoittajat-osioista osoitteessa www.raisio.com oheisella linkillä.

[Linkki analyytikoiden listaan](#)

Yhteystiedot

Heidi Hirvonen
viestintä- ja IR-päällikkö
puh. 050 567 3060
email: heidi.hirvonen@raisio.com

Tietoa osakkeenomistajille

Yhtiökokous

Raisio Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään keskiviikkona 23. maaliskuuta 2017 alkaen kello 14.00 Turun Messu- ja Kongressikeskuksessa, osoite Messukentänkatu 9-13, 20210 Turku.

Ilmoittautuminen

Yhtiökokoukseen voi ilmoittautua osakkeenomistaja, joka on 13.3.2017 merkitty osakkeenomistajaksi Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään yhtiön osakasluetteloon. Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, tulee ilmoittaa osallistumisestaan yhtiölle viimeistään torstaina 16. maaliskuuta 2017 kello 15.00 joko

- sähköpostilla osoitteella osakaspalvelu(at)raisio.com,
- puhelimitse numeroon 050 386 4350 (ma-pe klo 9-16),
- telefaksilla numeroon (02) 443 2315 tai
- kirjeitse osoitteella Raisio Oyj, Osakeasiat, PL 101, 21201 Raisio.

Ilmoittautumisen yhteydessä tulee ilmoittaa osakkeenomistajan nimi, henkilö- tai Y-tunnus, osoite ja puhelinnumero, mahdollisen avustajan nimi sekä se, käyttääkö osakkeenomistaja asiamiestä ja tämän nimi ja henkilötunnus.

Osakkeenomistajalla on oikeus saada yhtiökokoukselle osakeyhtiölain nojalla kuuluva asia yhtiökokouksen käsiteltäväksi, mikäli hän vaatii sitä kirjallisesti hallitukselta niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun.

Osingonmaksu

Raision hallitus ehdottaa varsinaiselle yhtiökokoukselle, että tilikaudelta 2016 maksetaan osinkoa 0,17 euroa. Osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka on osingonmaksun täsmäytyspäivänä 27.3.2017 merkittynä Euroclear Finland Oy:n ylläpitämään yhtiön osakasluetteloon. Osingon maksupäivä on 3.4.2017.

Osoitteenmuutos

Raision osakkeenomistajia pyydetään ilmoittamaan osoitteenmuutoksista siihen pankkiin, jossa heillä on arvo-osuustili.

Taloudelliset katsaukset vuonna 2017

JULKAISU	JULKISTUSPÄIVÄ
Taloudellinen katsaus tammi-maaliskuu 2017	Keskiviikko 10.5.2017
Puolivuosikatsaus tammi-kesäkuu 2017	Keskiviikko 9.8.2017
Taloudellinen katsaus tammi-syyskuu 2017	Keskiviikko 8.11.2017

Taloudellisen informaation julkaiseminen

Raisio julkaisee taloudelliset katsaukset, vuosikatsauksen, yritysvastuuraportin ja pörssitiedotteet suomeksi ja englanniksi. Raisio julkistaa vuosikatsauksensa aikaisempien vuosien tapaan verkkoversiona. Yritysvastuuraportti on osa Raisio vuosikatsausta.

Taloudelliset raportit ja tiedotteet ovat saatavissa yhtiön internet-sivuilla osoitteessa www.raisio.com.

Tiedotteet voi tilata omaan sähköpostiinsa linkillä:
www.raisio.com/fi/tiedotteiden-tilaus.

Hallitus 31.12.2016

Puheenjohtaja

Matti Perkonoja

Syntymävuosi: 1949

Kotipaikka: Mynämäki, Suomi

Koulutus: ylioppilasmerkonomi

Keskeinen työkokemus: HKScan Oyj: toimitusjohtaja 2009–2012, talousjohtaja 2000–2009

Hallituksen jäsenyys: jäsen vuodesta 2011 ja puheenjohtaja vuodesta 2013

Keskeisimmät samanaikaiset luottamustehtävät: Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma: työnantajien neuvottelukunnan jäsen

Osallistuminen kokouksiin: 16/16

Omistus Raisiossa: sarja V 24.301 kpl

Varapuheenjohtaja

Michael Ramm-Schmidt

Hallituksen puheenjohtaja, Oy Executive Leasing Ab

Syntymävuosi: 1952

Kotipaikka: Espoo, Suomi

Koulutus: diplomiekonomi

Keskeinen työkokemus: Oy Executive Leasing Ab 2004-, Hackman Oyj Abp:

konserninjohtaja 2004, Hackman Metos Oy Ab: toimitusjohtaja 1995-2004, Hackman

Designor Oy Ab: toimitusjohtaja 1989-1994, International Masters Publishers Inc.:

toimitusjohtaja 1986-1989, Skandinavisk Press AB: toimitusjohtaja 1984-1986

Hallituksen jäsenyys: jäsen vuodesta 2005, varapuheenjohtaja vuodesta 2006

Keskeisimmät samanaikaiset luottamustehtävät: Levanto Oy: hallituksen jäsen, Stala Oy:

hallituksen jäsen, Stalatube Oy: hallituksen puheenjohtaja, Stiftelsen Svenska

Handelshögskolan: hallintoneuvoston jäsen, Menukat Oy: hallituksen jäsen

Osallistuminen kokouksiin: 14/16

Omistus Raisiossa: sarja V 56.661 kpl

Erkki Haavisto

Maanviljelijä

Syntymävuosi: 1968

Kotipaikka: Raisio, Suomi

Koulutus: MMM, agronomi

Keskeinen työkokemus: oman tilan viljely 1993-

Hallituksen jäsenyys: jäsen vuodesta 2004

Keskeisimmät samanaikaiset luottamustehtävät: Metsänhoitoyhdistys Lounametsä:

hallituksen varapuheenjohtaja, Raisio Oyj:n Tutkimussäätiö: hallituksen jäsen, Salaojituksen

Tukisäätiö s.r.: hallituksen varapuheenjohtaja, Turun Seudun Osuuspankki: hallituksen

jäsen, Turun Yliopisto: neuvottelukunnan jäsen

Osallistuminen kokouksiin: 16/16

Omistus Raisiossa: sarja K 364.940 kpl ja sarja V 144.210 kpl

Ann-Christine Sundell

Senior Advisor

Syntymävuosi: 1964

Kotipaikka: Parainen, Suomi

Koulutus: Filosofian maisteri

Keskeinen työkokemus: PerkinElmer Oy: johtaja, Strategic Business Enterprise (SBE)

Genetic Screening 2000-2010; segmenttijohtaja, myynti- ja markkinointijohtaja 1999-2000;

markkinointijohtaja 1999; tuoteryhmäjohtaja 1996-1998

Hallituksen jäsenyys: jäsen vuodesta 2015

Keskeisimmät samanaikaiset luottamustehtävät: Medix Biochemica Oy: hallituksen

puheenjohtaja, Medix Oy: hallituksen jäsen, Minervasäätiö: hallituksen jäsen ja

taloustoimikunnan jäsen, Serres Oy: hallituksen jäsen, Zymonostics ApS (Tanska):

hallituksen jäsen, Ledil Oy: hallituksen jäsen, Ledil Group Oy: hallituksen jäsen, Revenio

Group Oyj: hallituksen jäsen, Immunovia Ab (Ruotsi): hallituksen jäsen

Osallistuminen kokouksiin: 16/16

Omistus Raisiossa: sarja V 1.900 kpl

Antti Tiitola

Toimitusjohtaja, Motonet Oy, Varaosamaailma Oy, BG Varasto Oy

Syntymävuosi: 1967

Kotipaikka: Helsinki, Suomi

Koulutus: ylioppilasmerkonomi, Gross- und Aussenhandelskaufmann

Keskeinen työkokemus: Neste Oyj: liiketoiminta-alueen johtaja 2014-2016, VR-Yhtymä Oy:

divisioonajohtaja 2012-2014, Lidl Suomi Ky: toimitusjohtaja 2000-2011, Örum Oy Ab:

markkinointijohtaja 1999-2000, markkinointipäällikkö 1995-1998

Hallituksen jäsenyys: jäsen vuodesta 2014

Keskeisimmät samanaikaiset luottamustehtävät: Broman Group Oy: hallituksen jäsen,

Suomalais-saksalainen kauppakamari: johtokunnan jäsen

Osallistuminen kokouksiin: 15/16

Omistus Raisiossa: sarja V 3.879 kpl

Konsernin johtoryhmä 31.12.2016

Matti Rihko

Syntymävuosi: 1962

Kotipaikka: Turku, Suomi

Koulutus: kauppatieteiden maisteri, psykologian maisteri

Tehtävä Raisiossa: Toimitusjohtaja vuodesta 2006 - 3.1.2017

Keskeinen työkokemus: Raisio Oyj 2006: Ainesosat-yksikön johtaja, Altadis SA, Pariisi

2004-2006: Euroopan johtaja, Altadis Finland Oy 1999-2004: toimitusjohtaja

Johtoryhmän jäsenyys: jäsen vuodesta 2006

Keskeisimmät luottamustehtävät: Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma:

hallintoneuvoston jäsen, Oriola-KD Oyj: hallituksen jäsen, Terveystalo Oy: hallituksen jäsen,

Turku Science Park Oy: hallituksen jäsen, Turun kauppakamari: hallituksen jäsen, Turun

yliopisto: hallituksen puheenjohtaja, Raisio Oyj:n tutkimussäätiö sr: hallituksen puheenjohtaja

Jarmo Puputti

Syntymävuosi: 1965

Kotipaikka: Nokia, Suomi

Koulutus: Diplomi-insinööri, MBA

Tehtävä Raisiossa: Raisio Oyj:n toimitusjohtaja 3.1.2017 alkaen. Johtaja, Raisioagro ja

Raisionkaaren Teollisuuspuisto

Keskeinen työkokemus: Raisio Oyj 2013-, Nokian Raskaat Renkaat Oy 2008-2013:

liiketoiminta- ja toimitusjohtaja, Patria Weapon Systems Oy 2005-2008: toimitusjohtaja

Johtoryhmän jäsenyys: jäsen vuodesta 2013

Keskeisimmät luottamustehtävät: Lumilab Oy, hallituksen jäsen

Antti Elevuori

Syntymävuosi: 1979

Kotipaikka: Naantali, Suomi

Koulutus: kauppätieteiden maisteri

Tehtävä Raisiossa: Talousjohtaja

Keskeinen työkokemus: Raisio Oyj 2003-: taloushallinnon ja liiketoiminnan kehittämisen eri tehtävät

Johtoryhmän jäsenyys: jäsen vuodesta 2014

Keskeisimmät luottamustehtävät: -

Sari Koivulehto-Mäkitalo

Syntymävuosi: 1974

Kotipaikka: Masku, Suomi

Koulutus: Oikeustieteen kandidaatti, varatuomari

Tehtävä Raisiossa: Lakiasiainjohtaja

Keskeinen työkokemus: Raisio Oyj 2006-, Schering Oy 2001-2006: lakimies, Konecranes Oyj 2000-2001: lakimies

Johtoryhmän jäsenyys: jäsen vuodesta 2013

Keskeisimmät luottamustehtävät: Turun kauppakamari: lakivaliokunnan jäsen

Merja Lumme

Syntymävuosi: 1961

Kotipaikka: Masku, Suomi

Koulutus: insinööri, eMBA

Tehtävä Raisiossa: Henkilöstöjohtaja

Keskeinen työkokemus: Raisio Oyj 2003-, PerkinElmer/Wallac Oy: 1992-2003: laadunhallinnan, henkilöstöhallinnon ja henkilöstöjohtoon tehtävät, Aimo Virtanen Oy 1991-1992, Saloplast Oy 1988-1992: laadunhallinnan tehtävät

Johtoryhmän jäsenyys: jäsen vuodesta 2003

Keskeisimmät luottamustehtävät: Turun Aikuiskoulutussäätiön valtuuskunta: jäsen, Turun kauppakamari: koulutus- ja työvoimavaliokunnan varapuheenjohtaja

Vincent Poujardieu

Syntymävuosi: 1967

Kotipaikka: Bryssel, Belgia

Koulutus: Graduated EDHEC business school (Lille, Ranska)

Tehtävä Raisiossa: Johtaja, Benecol ja liiketoimintojen kehitysjohtaja

Keskeinen työkokemus: Raisio Oyj 2007-, Altadis SA, Bryssel 2000-2007: aluejohtaja Benelux ja myöh. Pohjois-Eurooppa, Altadis SA, Pariisi 1994-2000: liiketoiminnan kehitysjohtaja, Ranskan suurlähetystö, Nicaragua 1992-1994: kaupallinen neuvonantaja, Arthur Andersen, Lyon 1989-1992: tilintarkastaja

Johtoryhmän jäsenyys: jäsen vuodesta 2007

Keskeisimmät luottamustehtävät: -

Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2016

RAISIO OYJ

Palkka- ja palkkioselvitys 2016

RAISIO OYJ

Tilinpäätös 2016

RAISIO OYJ

